

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
ЦЕНА 4 ДИНАРА

БЕОГРАД, ОД 20. ЈАНУАРА ДО 5. ФЕБРУАРА 1995.
БРОЈ 66 ГОДИНА VI

РАДИКАЛИ ДОЛАЗЕ!

КРИМИНАЛНЕ
РАДЊЕ
НЕБОЛШЕ
ЧОВИЋА

ИСПОВЕСТ ЧЕТНИЧКОГ ВОЈВОДЕ
СЛАВКА АЛЕКСИЋА

ЕКСКЛУЗИВНО, СЕНЗАЦИОНАЛНО, УЗБУДЉИВО

ИЗДАЊА СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

До сада је објављено 65 наслова.

Све књиге могу се купити у седишту Српске радикалне странке у Београду, Ул. француска бр. 31, или у општинским одборима Странке у унутрашњости, уз попуст од 50%.

Пуна цена књиге је 50 динара по примерку. По обрачунатом попусту књиге се продају по 25 динара.

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач
др Војислав Шешел
Генерални директор
Александар Стефановић

Главни и одговорни уредник
Синиша Аксентијевић

Заменик главног и одговорног уредника
Петар Димовић

Редакција

Рајко Горановић, Момир Марковић,
Мирослав Васиљевић, Наташа
Јовановић, Јадранка Шешел, Дејан
Анђус, Александар Вучић, Рајко
Ђурђевић, Огњен Михајловић,
Коста Димитријевић

Председник Издавачког савета
др Ђорђе Николић

Издавачки савет

Томислав Николић, Маја Гојковић,
Аним Вишњић, Драган Јовановић, Ранко
Вујић, Драган Ђодоровић, Драго Бакарач,
Мирко Благојевић, Бранко Војница,
Ратко Гонди, Милинко Газдић,
др Никола Поплашен, Стево Драгишић,
Миодраг Ракић, Зоран Красић, Милован
Радовановић, Јоргованка Табаковић,
Ратко Марчетић, Владимир Башкот

Секретар Редакције
Љиљана Мијоковић

Техничко уређење
"АБЦ-ШТАМПАРИЈА"

Штампа

НИГП "АБЦ-ШТАМПАРИЈА" д.д.
Влајковићева 8, 11000 Београд

Карикатуре

Синиша Аксентијевић
Тираж: 20.000 примерака

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31,
11000 Београд

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у
Регистар средстава јавног информисања
Министарства за информације под бројем
1104, од 5. јуна 1991. године. Министарство за
информације Републике Србије 19. августа
1991. године дало је мишљење број
413-01-551/91-01 да се "Велика Србија" сматра
производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка
1. алинеја 10. за чији промет се плаћа основни
порез по стопи од 3%.

ЦЕНА ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

Последња колор страна корица
3000 динара

Унутрашња колор страна корица
2000 динара

Цела унутрашња страна
1000 динара

Пола унутрашње стране
500 динара

Четвртина унутрашње стране
250 динара

Уплате се врше на жиро-рачун Српске
радикалне странке број:
40801-670-3-93490 СПП Стари Град
Све информације могу се добити на
телефон 011/625-231

Српска радикална странка купује све бројеве листа
"Велика Србија", објављене у другој половини XIX и
првој половини XX века.

Понуде слати на тел. (011)625-231 или на адресу:
Српска радикална странка, Француска 31, 11000 Београд

У овом броју:

Криминалне афере Небојше Човића	2
Фијаско Рајка Поповића, председника општине Кикинда	8
Војвода брани Српско Сарајево	12
Сарајево без Срба	19
Теледиригована правда	23
Игре око манастира Светог Прохора Пчињског	26
Шешелја не пуштају у Хаг	30
Момир те тужи, а Мило ти суди	35
Интервју са Милићем од Мачве	38
Комунистичко-уштакски споразум	43
Босна у замкама садашњости	46
Др Миле Гођевац зачетник четничке акције	50
Програмски манифест Српске радикалне странке за општинске и градске изборе	58

КРИМИНАЛНЕ АФЕРЕ НЕБОЈШЕ ЧОВИЋА

У сваком граду у свету па и овде на Балкану градоначелник није само први човек. Градоначелник је и домаћин, и градитељ и чувар градских старина и творац. И сваки се градоначелник труди да га град и грађани по нечему памте. Свако се труди да граду остави лични печат. Препознатљив и видљив. Печат, по коме ће га се сећати и помињати. Чак и градоначелници из комунистичког периода. Тако је Београд добио и Газелу и срећену Кнез-Михаилову улицу. Неке смо градоначелнике запамтили по рушци старих београдских језгара, неке памтимо по позиву да се Београд бомардује, неке по некаквим аферама. Сваког ћемо, дакле, памтити по нечему. Данашњи градоначелник гдин Н. Човић је толико задужио Београд, и не само Београд, да ће га се Београђани још дуго, дуго сећати, и помињати. Многи ће због заслуга помињати не само њега већ и претке и фамилију његову. Намера нам није да овим чланком подсетимо ни Н. Човића ни његову странку на све што је врли градоначелник обећао а није извршио, на све што је наопако урадио, на криминалне афере које су они његови урадили или заташкали. На све прљавштине.

Овим чланком би да Београђане подсетимо на дела и недела његова незаборавна. Незаборавна јер ће их Београђани дуго памтити. А памтиће и силна средства погрешно усмерена, узалуд потрошена, проћердана или присвојена на овај или онај начин. И немамо намеру да се градоначелнику извињавамо. Извињавамо се читаоцима само због редоследа афера. Можда ћемо ту погрешити. Све остало је тачно. И подаци и документи постоје. "Дела" господина Човића иду отприлике овим редом:

Конзерве

Негде у лето претпрошле године у гарнизону Никшић примећена је врло чудна активност. Војска је у кругу касарне по цео дан копала и нешто затрпавала. Кад је већ било и превише копања, једноставно је извезла камионима из круга и у гудуре изван града бацила огромну количину, како се казније испоставило конзерви са готовим оброцима. Конзерве, више од 20.000 комада, су се поквариле и морале су бити бачене. Војска, наравно, неисправне намирнице није ни платила произвођачу, предузећу "Јухор" из Јагодине. Конзерве су се поквариле због неисправности дна лименке, а "Јухор" је претрпео штету већу од 1.500.000 Дем. Произвођач лименки је позната фирми "ФМП Трејд" из Београда на чијем се челу налазио и онда и сада Небојша Човић, који је у то време у привреди града заводио ред, ради дисциплину и где су му директори или морали да понуде врхунски квалитет робе и услуга или оставку. Своју оставку том приликом није понудио, а с обзиром на статус у партији на власти. Ни "Јухор" му није могао тражити одштету. И тако "Јухор" остаде без 1.500.000 Дем. Што се, нормално, кроз цену превали на све нас који њихове производе користимо. Тако ми, потрошачи, платисмо глупост и јавашлук директора Човића.

Крезол

Током прошле године уз знање и благослов градоначелника у Београду, тачније у Добановцима било је ускладиштено око 1600 тона врло отровног средства за дезинфекцију под именом крезол. Крезол је, иначе, концентрат из којег се растварањем у води у размери 1:100 добија лизол, дезинфекционо средство, које је и код нас и у свету одавно избачено из упо-

До гуше у мућкама – будући градоначелник Забеле мр Небојша Човић

требе због његове токсичности. Старији читаоци се сећају опорог мириса којим су заударала степеништа јавних зграда, болница и железничких станица. Е, то је био мирис лизола. Крезол је, иначе, увезен из Енглеске, која је уз дебелу провизију некемо из врха владајуће странке, испразнила стоваришта од овог средства које је, иначе, нуспроизвод неких хемијских фабрика, а за уништење и неутрализацију једне тоне потребно је потрошити 1350 долара. Такав отров градоначелник је сместио близу Београда. Отров, чији је део био смештен и у Луци Панчево, код самог складиштења убио је двојицу радника а неколицину претворио у инвалиде. После дуге и упорне борбе посланика Српске радикалне странке и Београђана, градоначелник је објавио да је отров из Добановца изскладиштен и враћен преко границе. Собзиром на то да се убрзо извесна количина појавила у складишту Луке Београд и да нико није видео папире којима се доказује да је отров изашао из земље као

и да за уништење 1 тоне треба платити 1350 долара сматрамо да се отров налази на територији Србије, можда чак и у самом Београду и прети да од Београда направи Бопал и у региону убије све што дише, живи и креће се.

Нафтна афера

Почетком прошле године средства информисања објавила су вест да је пукао шверцнерски ланац, да се неколико директора из Ужичког региона налази у затвору, а да је поред капитала тих предузећа отишао у дим и новац још неких правних и физичких лица, а међу њима и негде око 1.500.000 динара, односно марака из касе Скупштине града, што ће рећи уз знање и одобрење градоначелника. Колико је град са тим парама могао изградити метара водовода, квадрата станова, метара улица, колико рени бунара направити, колико нових аутобуса купити, колико домова здравља реновирати не би рачунали. Нико нема ништа против да се градоначелник коцка. То је порок као пиће, дуван, дрога. Београђани само не могу дозволити да се градоначелник коцка њиховим новцем. И ова афера, као уосталом и све претходне и све потоње зашакана је и градоначелнику и ником из градске владе није фалила ни длака с главе.

Рекеташка афера

Избори и трошкови око избора су увек велика ставка у буџету сваке партије. То увек кошта и свака странка се труди да средства обезбеди. Наш градоначелник је у време оних избора био и први човек СПС Београда, а читав град био је излепљен плакатима, док су се на телевизији нон-стоп вртели спотови, а новине биле пуне

Рекетирани банкар – газда Језда

слогана "Тако треба", "Са нама нема неизвесности" и сличних.

То да са њима нема неизвесности осетили смо на сопственој кожи током наредне године при онаквој инфлацији, несташици и глади. А онда када је газда Језда одјездио преко границе – тако отишло", за градоначелника Човића "добро дошло", а за оне који су вадиле задњу марку и носили код Језде у штетњу "отишло без трага". То што су многима то биле паре за црне дане и што су ти црни дани свима ускоро дошли, ко те пита. Важно је да је кампања успела. Градоначелник је, додуше, рекао да је паре вратио. Кома, кад је Језда побегао, то нам није рекао. Запамтили смо само да је овај новац помогао Небојши Човићу да дође на чело Београда. Препорука за то место био му је први успешно изнуђен рекет.

Фабрика крунских затварача

Негде после завршетка Вуковарске операције и ослобођења Вуковара, Источне Славоније, Барање и Запад-ног Срема у ову област дођоше камиони да спасу што се спаси може. Било је ту ратних спасилаца. И сви из другог ешалона. Први ешалон се већ налазио на границама, у Мирковцима, Маринцима, Караџићеву. Очи у очи са усташама. Овај други, камионски ешалон, својски је прилегао на "спасивање" жита, "спасивање" кућних апарата, "спасивање" намештаја. Чак су и хростове балване "спасавали". И нафту. Нафту поготову. У том општем "спасивању" народног иметка би спасена и фабрика крунских затварача. Дobar део "спасилаца" беше одавно познат широј полицијској јавности. Чак међународној. Како се касније испоставило међу тим силним "спасиоцима" нашло се и име уваженог градоначелника Небојше Човића. Одакле посланицима СРС подаци и документација заиста нам није познато тек прозваше посланици градоначелника за целу фабрику крунских затварача. И ту се разви силна полемика. Не око тога да ли се ово спасивање може крстити и старим српским називом за овакву врсту посла – крађа, лоповлук, отимачина, пљачка. То дакле уопште није било спорно. Poleмика се развила око тога шта се под фабриком подразумева. То је господин Човић показао маестрално познавање Политичке економије, Марксизма, односно Марксовог "Капитала" такође. А поменута наука јасно дефинише појам фабрике. Фабрику чине хале, машине и радници. Прозивка за Човићеву пљачку од стране радикалских посланика није тачна. Човић је за говорницом признао да су у питању само машине и да се то не може назва-

ти крађом фабрике. И ту је човек у праву. Махине представљају само део фабрике. И не може се говорити о крађи фабрике већ само машина. То што су хале у ратним операцијама порушене и што су радници у то време са пушком у руци били на положајима, па према томе нису могли бити стрпани у камионе и превезени непобитан је доказ ове тврдње градоначелника.

И да на крају овог дела направимо резиме:

– Махине су украдене (или спашене, свеједно) да их киша, снегови, олује и сличне елементарне непогоде, или не дај Боже мишеви, не нагризају, потоварене су и пренете у Србију.

– Махине раде и како се испоставило у потпуности задовољавају потребе српског и југословенског тржишта јер је убрзо обелодањена забрана увоза ове врсте производа.

– Профит, који се овом приликом ствара, задовољавајући је. И није питање у чији цеп одлази. Питање је само у који: спољашњи, унутрашњи, леви, десни игд. Уосталом ми се као држава боримо за приватизацију. И за проналажење титулара свакој вредности. А како се из приложеног да видети ова имовина је нашла себи титулара. Или титулар њу. Свеједно.

Дедињски бесправни чардаци

У сваком граду на кугли земаљској постоје насеља и области резервисане само и искључиво за елиту и крем друштво тога града. Уколико је град још и престоница, онда се у том делу града налазе куће и самог врха нације. Ту станују врхунски интелектуалци, индустријалци, културна и научна елита нације. У том делу су готово увек и дворци краљева, царева, крунисаних глава, великодостојника народних. Ти су делови изузетно добро заштићени и чувани. Не може се догодити да нико, рецимо, добије плац, тапију и право да зида поред краљевског дворца у Шпанији, поред Виндзора у Енглеској и тако даље. Становање у том делу представља посебну привилегију и статус. Тако је и у Београду. Тачније, тако је некад било. Кад је изграђен двор династије Карађорђевић, око двора су привилегију и право на градњу имали само они Срби који су изузетно заслужни за нацију. Богатство није подразумевало и право да се у том делу зида. Тако је било до Другог светског рата. А онда, после рата нагнурли су неки нови привилеговани становници и за дужи период окупирани Дедиње. Имали су муке да науче како се користе поједини делови намештаја, уређаја и опреме, да науче да се сијалице не гасе дувањем у њих већ окретањем прекидача, да биде не служи да се из њега пије вода, да у радио-апарату не живе мали људи који одакле говоре, да се у елек-

Архитектонски кич – Арканов чардак на Дедињу

тричном шпорету не ложи ватра, да WC-шоља није кладенац. Тек та "слига" замени дотадашње становнике Дедиња, који се разиђоше што по иностранству, што по унутрашњости, што по затворима, што под земљу. Дедиње, Београд и Србија доживели су страховит суноврат и пад. Загосподарили су симболи златног зуба, симболи лаира и зурли и симболи кожних капута. Живети на Дедињу тада није значило бити врхунски, већ бити на врху.

Да се читаоци не би питали какве везе све ово има са нашим врлим градоначелником прекинућемо описивање оног ондашњег стања и посветити се данашњем. А оно је за разлику од ондашњег много горе. И такође поражавајуће, при чему је улога градоначелника огромна. Неоспорива, тако рећи. Већ је констатовано да, после сваке српске трагедије на Дедиње нагрну хорде. Попут скакаваца. Последњи напад на ово насеље траје ево већ 4-5 година, а за разлику од досадашњих овај је бруталнији по много чему. Данашњи рушитељи и градитељи Дедиња, за разлику од претходних који су сами себи давали право, никог не питају ни за право ни за дозволу. Довољно је само да имају новац. Новац са кога се углавном још увек цеди крв. Новац зарађен у рату, на рату и од ра-

та. Хеклери, калашњикови и базуке су врло често једина документа, једини планови и једине грађевинске дозволе. Градоначелник је врло храбро иступио и енергично затражио да се утврди ко то тамо гради, дивље и неодговорно. Ко то уништава амбијенталну целину најлепшег дела града. Ко то ремети сан двојице највећих синова наших народа и народности (једног покојног и једног још увек живог. На жалост.)

Дозволите нам овде мало скретање са теме. Па покојни Тито је толико волео овај крај да га чак ни мртвог нису могли одвојити од њега. Питам се само зашто га Срби не сахранише поред његове љубави, покојне Даворјанке. Место је, иначе, било идеално. Тик уз дворску оgradu. Онако симболично. Но, да се вратимо теми.

Утврдише градске службе (стручне и мање стручне) да је за последњих неколико година никло на овој локацији око 200 бесправно подигнутих објеката. О оним правно подигнутим, а бесправно отетим, као нпр. вила коју поседује премијер Марјановић, да и не говоримо.

Овакав атак на Дедиње толико је ражестиво градоначелника да је изјавио да ће у најкраћем могућем року бити порушено ама баш све што је бесправно сазидано, да неће остати ни

камен на камену. Да право кажемо по-симо се мишљу да, уколико градоначелник ову своју намеру спроведе у дело, лично захтевамо од Општинског одбора Чукарица да га примимо у странку. Тиме би стварно доказао да је достојан књижице радикала, а да црвена боја, која би још остала ту и тамо по њему, може бити скидана постепено. Истина, морали бисмо га засве претходне кривиче истерати из странке одмах по пријему али, могао би се бар за кратко осећати патриотом, поштењачином, родољубом, Србином.

Е, сад долази оно чувено српско АЛП због кога су многе девојке у Србији остајале неударе. Знате оно, из поштене је фамилије, лепа је, млада, али... То је често подразумевало врло активно учешће у флертовима, прељубама, разврату, оргијама. То једно АЛП не дозволи ни градоначелнику да буде радикал, да бар за тренутак осети сласти поштењог, родољубивог човека. Шта се у ствари догодило? Акција рушења свега бесправно подигнутог је обустављена пре него што је и почела а разлога за то је најмање два:

– Или је градоначелник изрекетирао градитеље на легализација, коју је најавио представља начин залуђивања народа да се ипак ради по закону и ваљаним одлукама. У овом случају ће бити по оној народној "И сити вуци и на броју овце." То ће значити да је Дедиње поједено. Појели га скакавци и остала гамад свих фела и профила.

– Или ће бити да се градоначелник уплашио политичке, финансијске или криминалне моћи градитеља па одустао од рушења.

И прва и друга варијанта резултираће тиме да ће сви они дворци, који углавном представљају крајњи кич и антипод свих етичких, етничких, културних и других елемената архитектуре остати ту где јесу а Дедиње постати пребивалиште и стециште врхушке турбо-фолка, криминала, подземља, примитивизма, и политике. Данашње политике, разуме се. Нова српска политика и нови српски политичари мораће да овај крај ослободу баласта који је, ето, захваљујући градоначелнику и градској влади постао то што јесте. Да Дедињу врате сјај и углед. При ослобађању ће, надам се, бити порушене и разне "цвећаре" јер и за њих не постоје грађевинске дозволе. А мртвима је место на гробљу. По мени најидеалније место за становника поменуте "цвећаре" био би "Мирогој". Ми смо га чували 16 година. Предлажемо да га дамо Хрватима да га они чувају наредних 16, па онда даље, диљем домовине му. Кад је жив на наш рачун обишао свет, на исти начин нек покојник мртав обилази покојну државу.

Једино што још градоначелник може у овом тренутку за Београд да учини изузетно велику ствар. Да сјаше. Да да оставку и за собом поведе целокупну булументу која је са њим у оној згради у Улици српских владара.

Паркинг плус

У доба процвата и развоја приватног банкарства и неизмерне љубави носилаца власти и носилаца ове бранше, у доба дакле кад је и савезни премијер привијао на груди јуначке власницу највеће банке, г-ђу Дафину, Београду се смешила много лепа будућност. Или оно није био смешак већ вучји кез и отворене чељусти које ће прогутати задњу марку, задњи динар народни, задњи цент. То смо тек касније утврдили.

Младо приватно банкарство, уз рекламне спотове и по принципу "Паре ћу ви врнем када ги обрнем", дало се својски да народни капитал извуче из новчаника, сламараца, чарапа и других скривених места и активира јер, забога, новац мора да се оплођује. У то време Београду и Београђанима обећаше и метро и нове пословне центре и читаве квартове нових здања и оживљавање привреде. И Семирамидине висеће вртове на сваком ћошку. У сваком сокаку. Обећаше му и разређење, једном за свагда, проблема паркирања у Београду. И поверава Београд. Поверова јер лично се градоначелник ангажовао. И лично обећао.

То што је обећање испало лудом радовање, што лудим направише све нас и што не схватисмо да нису рекли колико ће пута да "обрну" наше паре пре него нам их "врну" друга је прича. Углавном још "ги" обрћу (мислимо паре).

У то, време, дакле, кренула је изванредна акција која се изродила у изванредну отимачину и пљачку и изванредну превару. Била је то акција

градње гаража и паркинга у Београду. Ниједан ауто без паркинга и ниједан паркинг без обезбеђења. Кренете у град, лепо се паркирате и изгаражите, заштитите вашег љубимца на четири точка па онда где вам је воља. У позориште, у бисокоп, у шопинг, у кафану. И не брините ни мало о ауту. Милина једна. О овом пројекту договорише се најпозванији људи. Наш градоначелник, наша банкарка Дафина и мало мање наш господин Дудаи. Све наш до нашега. Па ко би о нашим парама одлучивао ако не наши. Дабоме и одлучише. Потписахе уговоре, договоре, прелиминарне и остале. Оверише договорено и потписано печатима. Личним и градским. И питахете се, шта је даље било. Па ту је крај бајке. Одавде почиње балада и трагедија. И афера такође. Само посланици СРС имају двадесетак килограма материјала, уговора, планова, пројеката, договора, белешки и другог материјала који овако оверени и потписани сада теже више од 50.000.000 долара. Толика су, наиме, потраживања фирме "Dudai electronics", фирме која је требало да изгради подземне и надземне гараже и паркинге по граду, и то на име претрпљене штете због ненаплаћених паркирања. Ту су и захтеви због тога што је овој угледној фирми нарушен углед и пословни морал. Нема, додуше, захтева за претрпљени страх и нанет физички и психички бол, али Боже мој. Ово је тек прва тужба пред судом. У новим тужбама ће и то бити обухваћено.

Да мало упростимо ствари. Да боље разјаснимо о чему се ради.

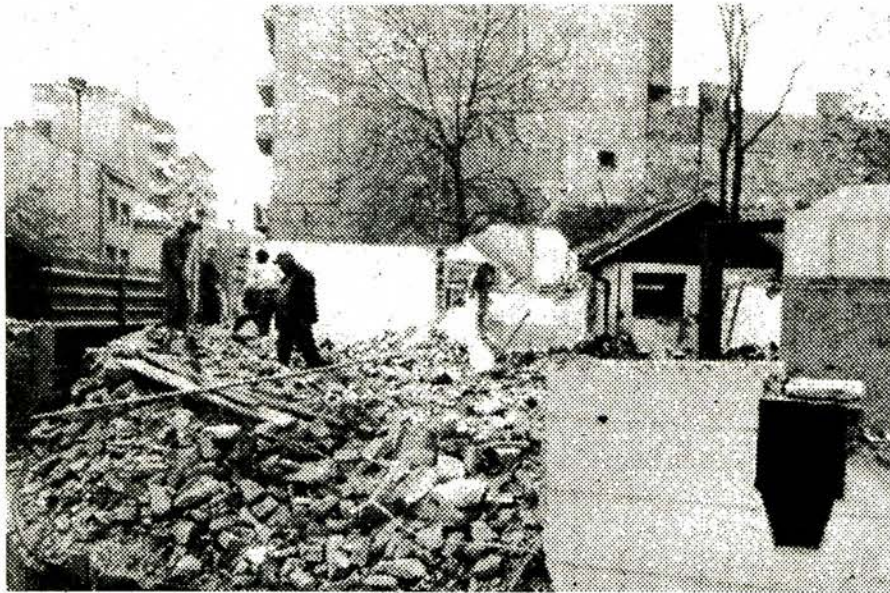
Градоначелник Човић је потписао у име града и свих нас који у њему живимо са фирмом "Dudai electronics", уговор којим је обавезао Београд да плати све а заузврат не добије ништа. Изгледа да он уопште није знао какве уговоре потписује. Ни колико ће нас то коштати. У том би случају градоначелник био наиван а ми глупи што смо га изабрали. Друго објашњење би могло бити (обзиром да је провизија нормална ствар, чак и правило понашања у овим пословима) да је неко ко је овакав уговор потписао, то урадио због интереса. Личног, наравно. Лична провизија за лични деп и личне потребе личности која потпише тако небулозан уговор. Колико је тежина уговора олакшала градску касу и колико отежала конта и џепове остаје да се види. Н. Човић и Паркинг плус направише велики минус у градској каси. Или што би народ рекао "Ј... ћар вајду, родила се штета." И то на родна и огромна.

Панои и рекламе

Пошто је тако кренуо у улепшавање и уређивање Београда, градоначелнику западоше за око аутобуске станице као још једна мањкавост и ругло града. А пословично је познато његово интересовање за срећен град и његова жеља да град и грађани у њему буду лепо, сити, питити, богати. Неки, додуше пре, неки мало касније, а неки много, много касније. Одлучио је тада наш Неша Интернационале да и у том сегменту интернационално среди град. Е, ал интернационално

Дело комуналних Вандала—рушевина "Орача"

улепшавање града не иде без интернационалних фирми. Што ће рећи страних. Па не може се очекивати да нека наша фирма уради онако лепе пластиканере на аутобуским станицама и то вишенаменске. Ем ће путници моћи да седе, ем ће им изнад главе бити лепа купола која их штити од кише, снега, и осталих непогода, ем могу лепо да виде рекламне паное са производима светских и белосветских фирми. Па нек се људи одлуче шта би купили, а купиће многи чим им Језда, Дафина и остали врате паре. Они други ће те лагодности осетити чим Србе градоначелник Неша и његова партија изведу из ових г... у која су нас увалили и уведу у срећнију будућност. Одлучио је градоначелник, дакле, да посао повери иностраној провереној и солвентној фирми. Злобне конструкције опозиционих, првенствено радикалских одборника да то што нуди та страна фирма може направити свака мало боље опремљенија радионица у Србији, па чак и "ФМП Траде", чији је директор Н. Човић, нису га много потресле. Који би уосталом, он градоначелник био кад би могао да слуша све што одборници предложе. Пресеке Неша расправу и даде посао познатој и чувеној фирми "Alma quattro". Чувеној чак у целом сокаку у којем је седиште овог гиганта. Запели тад радикалски одборници да доказују како је посао дат без лицитације и конкурса. А и не знају да је лицитација спроведена. У четири ока додуше, али није Небојша крив што Грк има само два ока. Уосталом, носили су и он и помешанути Грк наочаре, а то, признаћете, нису више само четири ока. И дуго се и напорно лицитирало. Око провизије.

Па, ипак, да би задовољио радикалски захтев за лицитацијом и конкурсом, градоначелник је поништио одлуку и расписао конкурс. На конкурс се јавила и ова фирма и у жесто-

кој борби, нудећи много више него први пут, фирма "Alma quattro" поново доби посао. То што је понудила више и остварила је. Кровови стајалишта и стубови са светлећим рекламама су сада много виши него у првој понуди. Да ли су при том дали још нешто више није познато. И тако су многа стајалишта ГСП у Београду срећена. А народ ко народ само зановета. Те мале клупе те на њима може седети највише троје, те кровови уски па киша кваси и оне што чекају, те много света остане изван конструкције, те "печурке" су биле функционалније. Свету се заиста не може угодити. Па није стајалиште перон железничке станице да прими више десетина људи који се сад скупљају док чекају аутобус. А што се седења тиче, што не дођу први. Прва тројица сигурно могу сести. Остали нек сачекају кад овима стигне аутобус. Ако стигне. За кров који не штити све од кише решење такође постоји. Сви који имају кишобране нека изађу испод крова. Зато су, уосталом рекламе постављене и са спољашње и са унутрашње стране конструкције. Кад је најављено постављање паноя паролем "Отварамо нову димензију рекламирања" зли језици радикалски опет протумачише. "Отвори", веле, "Неша нову димензију рекетирања". Свашта. Као да би се човек продао за прљаве марке и доларе. Они нису свесни да новац квари човека. Неша само хоће да улепша Београд. А што су ове конструкције ругло, може се протумачити да човек нема укуса. Само то и ништа више.

Хала спортова

По старом комунистичком методу, свако ко се истакао у спровођењу њихове политике добијао је и добија место у спорту. Тако су разни Крцуни, Леке, Туђмани, Бакочевићи и остали постајали председници Партизана,

Звезде, Фудбалског савеза, Ватерполо савеза и тако даље. Тако је и Радоман Божовић добио звучно звање тј. функцију председника Тениског савеза Југославије. Е, ако су игде погодили, погодили су код несретног Радомана. Он већ годинама и без ове функције важи за први рекет Југославије. Пошто су све функције везане за рекет поделили а било је још оних који би радо да понесу титулу везану за тај реквизит, сви ти други морали су да се задовоље другим функцијама. Тако је нашем градоначелнику запала функција председника Кошаркашког савеза. Но, и ту има неке логике. Све мобле, жалбе и притужбе грађана и фирми, поготову оне везане за отимачину и пљачку одавно се налазе у његовом кошу (оном за отпатке). Пошто се наш Неша исказао на свим пољима у досадашњем раду (што се из читања досадашњег текста јасно да видети), својски је прионуо да се и на овом пољу докаже. Кад се при том споје пријатно и корисно, рад и задовољство онда је ужитак потпун. А дизати себи споменик за живота, посебан је гушт и мерак. Пошто се намерачио, дакле, да све три муве убије једним ударцем, градоначелник крену у реализацију плана. А план је врло прост. Прво, треба једноставно подићи спортску халу. Друго, у ту халу треба увалити тим своје фабрике, и на крају треће, треба халу направити у свом селу. У свом сокаку. И крену кампања. Прво је потекла прича да Железник, као једно од највећих насеља у Београду има три школе (осмогодишње), а нема простора у коме би деца гимнастицирала. Гимнастика наша насушна, основна је потреба младог организма. Пошто је искористио бољећивост према деци и кренуо у градњу хале, на ред је дошла друга фаза. И друга прича, разуме се. Хала, као спортеки објекат, мора бити максимално искористишена. Једино би могао да је искористи максимално неки клуб. По могућству професионални. Најбољи и најближи клуб (градоначелниковом срузу, разуме се), био је клуб ФМП Железник. То што је градоначелник и директор, или иоле рећи, газда ФМП-а, изгледа није имало никаквог утицаја. И никакве везе при одлучивању. Е ал ту се јавља још један проблем. Нерешив на први поглед. ФМП Железник, наиме и није неки бог зна какав клуб. Да, али који би градоначелник Небојша Човић био, кад не би могао наћи решење. Финансијско поготову. Зашто постоје и зашто су на располагању толики фондови. И није први пут да се новац из једног фонда пребаци у други. Углавном бесповратно. И то за друге намене. Сетите се само нафтне афере са почетка текста. Пошто фонд за шпекулације није постојао, шта мислите, одакле паре. И заиста ником живом није јасно одакле, тек створене су паре за куповину Ивице Мавревског, Младена Шилоба-

да и млађаног Булатовића, и ови играчи заиграше за Нешин клуб. И тако Неша диже себи споменик у родном селу. И то за живота. И тако је обезбедио квалитетне играче тиму своје фабрике. И свог завичаја. И тако утрошио паре из градске касе. А зашто и не би. Па и Бог је, кад је стварао свет, кажу, прво себи створио браду. Да се ми којим случајем питамо, ми би те паре, уместо за халу и играче утрошили за много веће и паметније градске потребе. Али, не питамо се ми. Пита се градоначелник. Он и одговара за утрошена средства. Бар се надамо да ће одговарати.

Градски и приградски саобраћај

Основни проблем свих већих градова представља градски и приградски саобраћај. Њиме, сваког јутра, десетине и стотине хиљада радника, њака и студената долази из најудаљенијих делова града у центар, у школе, фабрике и факултете. Он представља окосницу и жилу куцавицу сваког града. Кад он замре, замиру све везе са околином. Зато се градском и приградском саобраћају посвећује посебна пажња. У њега се улажу огромна средства. Аутобуси морају бити исправни и функционални. И мора их увек бити довољно да задовоље потребе града. По светским стандардима радни век аутобуса не прелази шест година. После овог рока, без обзира на број пређених километара, ови се аутобуси расходују.

Град и фирме које се баве овим послом сваке године расходују 12,5% возног парка. То је, међутим, слика са трулог запада и из трулог капитализма. Зашто би се Београд и његов врли градоначелник угледали на, тамо неке Амстердаме, Лондоне, Минхене, Атине, Паризе и друге белосветске престонице. Па код њих брате, аутобуси примају само онолико путника колико празних столица имају. Чиста декаденција и расипништво. Баш зато они никад неће ући у комунизам. Ни у светлију будућност. И којој се они светлијој будућности могу надати кад је наша светла будућност, њима сашњост. Баш су безперспективни. Зар не.

Код нас, брате, у аутобус улази онолико путника колико може да стане унутра. И још тридесетак приде. Е, тако се штеди на много чему. Прво, што би нафту трошило 3-4 аутобуса кад може само један? Друго, што би било запослено три пута више возача. Треће, колика би гужва била у саобраћају кад би улицама тутањало 3 пута више аутобуса. А башка екологија, башка загађење животне средине, башка бука. И тако башка до башка, разбашкарио се наш градоначелник и ни бригае га за ГСП. И Ласту приградску, такође. Јер, да није тако, обезбе-

дио би и купио бар оних 55 аутобуса за које је одлуку донела Градска влада још летос. Или би се бар мало засикирао због податка да, само у овој години мора да замени око 400 аутобуса. Наши аутобуси изгледају скоро као онај из филма "Ко то тамо пева". Али то није важно. Није важно ни то што је већина аутобуса апсолутно неисправна и што би сваки могао бити искључен из саобраћаја због најмање 20 кварова и неисправности. Није важно ни то што су тролејбуси вршњаџи градоначелнички. Важно је да су сви црвени. Црвени као боја петокраке. Или као боја крви оне сироте путнице што заједно са столицом пропаде кроз под право под точкове аутобуса на линији 73 код општине Нови Београд. И многих других. На аутобусима ГСП и Ласте би требало да пише: "Путници у возило улазите на сопствени ризик!" А оипи његови обиласци аутобуских терминала током прошле зиме послужали су градоначелнику за личну промоцију. И залуђивање широких народних маса. Јер, дозволићете, место градоначелника није да гања возаче по терминалима већ да у Скупштини доноси одлуке које ће побољшати превоз. И тако док су му сви аплаудирали због бригае за ред возње, констатовали смо да он одлично ради посао диспечера, тако да, кад радикали дођу на власт, на тај посао може да рачуна. Само нек нам се јави.

Панчевачки мост

Једину везу са левом обалом Дунава, дакле са свим насељима са леве стране, а даље, са Банатом и Румунијом представља Панчевачки мост. Постоје, додуше и други мостови преко Дунава, решимо у Смедереву и Новом Саду. Могло би се из Овче, Борче, Крњаче и Панчева и њима долазити у Београд. Додуше, да би стигли оданде овамо данас, морали бисте кренути јуче. Бар јуче. А у београдским насељима са леве стране живи само стотинак хиљада грађана овог града.

Надали се становници ових насеља да ће социјалисти и градоначелник, пошто им је срце, евидентно, на левој страни, мало више бригае посветити и левој страни Дунава, насељима са те стране и грађанима тих насеља. Надали се да ће бар овај, Панчевачки мост, бити одржан као треба, ако већ не улажу у друге видове инфраструктуре. Шта оно народ рече за обећања и радовања? Није ваљда да је сав тај народ који тамо живи луд? Биће пре, обзиром на небригу градоначелника и Градске владе да се Небојша Човић прави луд. Или да је болестан, што ће рећи, боли њега за све оне који су са те тамо стране. Он се слика искључиво у урбаном срећеном центру. Но, да не грешимо душу, радило се нешто летос на Панчевачком мосту. Санирали га. Пуна три месеца. И на крају, као ре-

зултат тог силног санирања мост је само за последња три месеца потонуо читавих 20 сантиметара. Е, алал вам санација. Можда би било боље да га нису ни дирали. Наведоше службе, додуше, и оправдање. Елем, мост је потонуо због лоших временских прилика и високог водостаја. Користим, зато ову прилику да градоначелника, стручне службе и предузећа која мост санирају обавестимо о једном свом открићу. А надамо се да ће им у будућим ангажовањима врло користити. Открили смо наиме, да се мостови углавном граде изнад река и да испод њих протиче вода. Открили смо, такође, да ниједан мост на свету није заштићен стакленим звоном већ да су сви изложени временским непогодама, па и високим водостајима река које испод њих пролазе. Открили смо, да Лондон Bridge такође нагриза Темза, али да он не тоне. Вероватно зато што Енглези под санацијом подразумевају ојачавање темеља, а не само фарбање конструкције. Али, ми се у мостове много не разумемо. Нисмо грађевинци. А да смо на месту градоначелника, прво би натерали грађевинце да поправе темеље и стубове моста. Да има на чему да стоји.

Овако, уколико мост настави овако брзо да пропада, убрзо ће потонути и пасти, а градоначелник ће онда испунити своје обећање да Београђане сведе на реку. И то буквално. Онда ћемо преко Дунава искључиво скелама и дереглијама. Па, ем се возиш, ем уживаш у флори и фауни дунавској. Баш као у савременом европском граду. Еурополису, тако рећи.

Еурополис

Дошли смо, ево у набрајању градоначелничких замисли и захвата до још једне епохалне замисли. Замисао, идеја, пројекат, или како се већ то што градоначелник предлаже, зове, је Еурополис.

Буквално преведено могло би да значи европски град. Па ми толике године проживесмо у Београду и нисмо знали да Београд уопште није европски град. У свом силном незнању нисмо знали да наша престоница припада неком другом континенту. Има, додуше овде неке логике. Кад човек боље размисли. Можда је Београд средином овог века и припадао Европи. А онда су овај град и цела Србија оболели. Од црвеног ветра, чини ми се. И тако болују сироти пола века. По ономе шта су граду и држави урадиле црвене штеточине, Београд и Србија ће ускоро припадати југу Азије или средњем делу Африке. Раме уз раме са Бангладешом и Етиопијом. Уколико им црвени не сиђу са грбаче. У овом случају би замисао градоначелника да се Београд врати у Европу била заиста за похвалу. Што се пак самог пројекта "Еурополис" тиче, нико живи, па ни сам градоначелник ве-

роватно не зна шта он представља. Зна се само да Н. Човић хоће да Београд сведе на реке. У којој смо ми заблуди до сада живели? Мислили смо да је Београд на рекама. На Дунаву и Сави. Сопственим смо очима гледали улице које излазе на Дунав или оне поред којих тече Сава. Али нека. Тако нам и треба кад више верујемо својим очима него свом градоначелнику. А што се самог пројекта тиче, уопште није оригиналан. Много пре њега сличне пројекте је успешно реализовао један руски политичар. Звао се Потемкин.

Овај пројекат може бити много скупљи, али морамо бити реални. Знате ли пошто је данас грађевински и остали материјали?

И остало

Могло би се данима писати, набрајати обећања, уверавања и изјаве градоначелникове. Могли бисмо књигу о промашајима, малверзацијама, погрешним потезима и залуђивањима народа списати. Али чему би то служило? Да градоначелник поднесе оставку, сигурно неће. Да поцрвени? Па он је идеолошки црвен, да црвени-

ји не може бити. А за оно црвенило у лицу треба имати осећај стида. Треба имати осећање.

Чему би дакле, даље писање о градоначелнику користило? Шта би њему значило да га подсетимо на његов вапај, "Не рушите ми Београд", а ипак срушише "Орач". Шта би му значило да га подсетимо на његову најаву борбе против грађевинске мафије, кад му се грађевински мафијашки налазе у свим оним силним предузећима која граде широм Београда, а никоме ништа не плаћају. Кад се грађевинска мафија налази чак и међу његовим пријатељима, који зидају где им се прохте.

Шта рећи за школошку бомбу у Баричу, где лежи више од 400 тона лоше ускладиштеног отрова који прети да му од Београда и читавог региона направи пустињу и побије баш све живо. Шта рећи о отимачини и пљачки читавих предузећа, као на пример: ТИЗ-а, Југоекспорта, Промета, и многих других које опљачка, присвоји и оте политичка мафија.

Шта рећи за она силна обећања градоначелника за струју, а ми се смрзавали у мраку, за воду, а пола града и

даље жедно целог лета, за депоније, а насеља од по 60.000 становника и даље трпе несносан смрад. Шта рећи о улудо баченом новцу за његов "Визионарски Београд", шта о гушењу ЗОО врта, једине оазе и јединог пројекта који, захваљујући ентузијазму Вука Бојовића и даље функционише, мада на егзистенцијалном минимуму, и ипак пружа мало радости деци Београда. Постоји додуше, један његов пројекат, који би и радикали подржали. Чак и финансијски, ако треба. То је санкаллиште на Ушћу. Сад се читаоци вероватно питају, зашто? Па зато господо што то није само спортски терен. То санкаллиште има и монументални значај и карактер. Управо на том месту је председник државе Слободан Милошевић, на оном чувеном митингу насанкао десет милиона Срба.

И на крају, мада је правило да се изведе закључак на крају текста, ми то нећемо урадити. Осталамо читаоцима да сами изведу закључак. И спроведу га у дело на изборима, који ускоро предстоје.

Момир Марковић

ФИЈАСКО РАЈКА ПОПОВИЋА ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ КИКИНДА

Дежурни тужилац

После успешно одржаног митинга Српске радикалне странке у Кикинди, Општински суд је имао пуне руке посла. Градоначелник кикиндске општине Рајко Поповић, кренуо да се обрачуна са својим политичким противницима и грађанима овог града, користећи већ опробане социјалистичке методе. Наиме, господин Поповић поред свих својих функција, кренуо да заврши и скраћени курс из области правних наука, па се тако тужака са мало већим бројем људи. Пошто се општински буџет одавно испразнио, кренуо господин да уновчава своју част и углед. Убеђен у своју победу, Поповић са својим потрчком Исаков Зораном покреће тужбу за надокнаду нематеријалне штете и кривичну тужбу против Соње Шош (Српска радикална странка) због објављивања "грубих увреда и неистина" у листу "Велика Србија". Њихова част или оно што је од ње остало, доводи се у питање, па кренули брже боље да спасавају што се сласти може. Наводимо делове тужбе, коју је тако лепо сročио новопечени адвокат Предраг Васиљевић по службеној дужности: "... Тако је у тексту на првој страни под насловом Црвенкапице, тужена

написала "његов дежурни јазавичар Зоран Исаков је одрадио своју дужност", а у циљу омаловажавања личности тужиоца и његовог односа са Поповић Рајком, који врши дужност председника општине, а истовремено је и директор НИП Комуна у коме је и тужилац Исаков запослен на пословима маркетинга. У истом листу, само на трећој страни у тексту под насловом "Маркетинг НИП Комуна" тужена је написала и објавила следећу реченицу: "много бољи потез би био да смо код њега (мисли се на тужиоца Исакова) на преговоре послали једног веома лепо грађеног мушкарца, јер је опште познато да господин Исаков гаји одређене емоције према особама мушког пола", па је тако отворено и на најгрубљи начин приписала тужиоцу хомосексуалне склоности, иако за то нема никаквих доказа, јер је неоспорно да је исти ожењен, породичан човек и отац једног (за сада) малодобног детета..." "У односу на тужиоца Поповић Рајка, тужена је као аутор у већ наведеном тексту под насловом Црвенкапице написала следеће: "у Кикинди, Рајко Поповић не престаје да изиграва дежурног идиота..." чиме је учинила кривично дело клевете, али и нанела штету части и угледу

Соња Шош

тужиоца. Објављујући наведене увреде и неистине у страначким новинама које се бесплатно деле по Кикинди и околини и које је прочитао, или могао да прочита велики број људи, тужена је нанела велику штету части и угледу тужилаца грубим нападом на њихово достојанство и интегритет. Посебну тежину и значај, коју суд мора узети у обзир приликом досуђивања накнаде причињене нематеријалне штете, имају чињенице да је тужена наведене увреде и неистине објавила у средству јавног информисања и то

новинама које, иако ограниченог тиража и утицаја, су доступне релативно великом броју људи који ће даље усмено преносити то што су прочитали, као и чињеницу да је тужена све ово учинила намерно, са циљем да тужиоце увреди и изложи порузи и то зато јер информативна кућа у којој су тужиоци запослени, није хтела да објави плаћени оглас о митингу њене странке. Поред тога, суд мора узети у обзир и вредности које су радњама тужене повређене, јер је реч о особама које уживају углед у своме окружењу и радним местима, поред субјективног осећања и схватања части и угледа, као и тежине и последица напада на њих безобзирним писањем очигледних увреда и лажи. Приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете причињене тужиоцима суд мора узети у обзир, у односу на тужиоца Исаков Зорана да је он, поред тога што има породицу, и политички активан, као и да ради на пословима маркетинга дакле, у свакодневном контакту са људима и да је већ имао непријатних искустава због објављене тврдње од стране тужене. Ту је затим и шира родбина (родитељи, рођаци...) па и колеге са посла и због тога досуђени износ мора бити адекватан штети која је причињена повредом части и угледа тужиоца. У односу на тужиоца Поповић Рајка, суд мора нарочито ценити његову функцију председника Општине Кикинда, место директора НИП Комуна и функцију главног и одговорног уредника листа Комуна и радио Кикинде јер је исти, као јавна личност, дужан да трпи критике, али не и увреде..."

Ко је Рајко Поповић ?

На ватри комплекса

Рајко Поповић је у почетку радио као машински техничар у "Ливници" Кикинда. Како се није одликовао вредношћу у погону почео је нешто да пише за фабрички лист. Већ после пар текстова проглашава себе за новинара. Од тада почиње његова грамзива борба за функције. У једном моменту Поповић је био председник СО Кикинда, председник ОО СПС-а, директор радија Кикинде, директор и главни и одговорни уредник локалног листа "Комуна", председник Скупштине МЗ Банатско Велико село, председник фудбалског клуба "Козара". Народ га је више пута на тајном гласању одбацио али он патолошки упорно, без части и личне срамоте покушава поново. У мају 1992. на већинским изборима за Савезну скупштину Рајко Поповић је кандидат СПС-а за кикиндски округ. Добија на изборима 11230 гласова, док у исто време његова партија добија преко 23000 гласова. Тада катастрофално губи од кандидата Српске радикалне странке др Брани-

Самокритика Рајка Поповића:

"Нико није никада, непоштено стечену власт, на поштен начин вршио"

слава Блажића који добија преко 22000 гласова. Иако му је народ тада рекао шта мисли о њему и колико га цени, упорни и искомплексирани Рајко већ у октобру 1992. предлаже себе за главни одбор СПС-а. На Конгресу СПС-а на листи је било 25% више кандидата који су се бирали за главни одбор. Поповић добија убедљиво најмање гласова, чак 50 гласова мање од претпоследњег. Почетком 1993. при избору председника СО Кикинда, иако имају апсолутну већину, социјалисти инсистирају на јавном гласању. Рајко Поповић као једини кандидат за председника на одборничком клубу СПС-а условљава свој избор јавним гласањем. То је била његова добра процена јер на тајном гласању већина социјалиста за њега не би гласала па као једини кандидат не би био изабран за председника СО Кикинда. 1993. спроводи велику чистку у СПС-у. Те године скоро све што је вредело напушта кикиндски СПС. Остају уз њега само улици и полтрони. Погуњава одборе својим људима, новим послушницима и лакејима. Користећи се таквим људима крајем 1993. ставља поново себе на листу за републичког посланика али га главни одбор СПС-а брише.

Друг Поповић се представља као новинар. Свим Кикиндјанима је опште позната његова новинарска способност, имали су пуно прилика да прочитају текстове поменутог друга. Примера ради, друг дотични има веома леп речник те између осталог уме да у само једном тексту окарактерише некога и прилепи му следеће епитете: лажов, простак, клеветник, стаљиниста, политикант, шпекулант, пљувач, гебелсовац, фашиста, глупак, психопата, будала, ... Ако је друг Поповић заиста завршио бар и скраћени курс из новинарства морао би да зна

да такав речник ниједан новинар не би себи дозволио. Другу Поповићу у том смислу не треба замерити јер је он човек веома скромних способности и још скромнијег културног образовања.

Пут

Чим је дошао на власт Рајко Поповић је одлучио да прави пут за своје село у дужини од 9 км. Иако до тог села већ постоје два пута одлучио човек да прави и трећи. Уз благослов Божовића, тада председника Владе Србије, који је уз песму и пијанку и пустио пут у саобраћај. Пут није функционисао ни пар дана када се права истина открила ГП Војводина пут" из Зрењанина, као извођач радова, блокирао је пут гомилом земље, пошто није исплаћена половина уговорене цене за радове. Како нико од надлежних није обезбедио пут једно возило је у току ноћи налетело на барикаду. Једно лице је погинуло а друго преживело са тешким телесним повредама. До данас за ту несрећу нико није одговарао. Судски спор између ГП "Војводина пут" из Зрењанина и општинских челника предвођених Рајком Поповићем још увек није решен.

У време потпуне беспарице када многи грађани једва преживљавају, Рајко Поповић свим силама покушава да изгради велелепни ТВ центар у Кикинди. Док Кикиндјани пију воду препуну фекалних и других штетних материја, док им се канализација излива по двориштима, социјалистима је најважнија телевизија. Постоје много важније ствари које су потребне Кикинди и њеним грађанима. Међутим,

социјалистима је важнија телевизија чак и од здравља деце.

Пре неколико месеци Рајко Поповић се уселио у стан кикиндске Ливнице који се налази у самом центру града. Касније је у локалном листу лао и врло интересантно образложио. Објаснио је да као градоначелник понекад има обавезе до касно у ноћ, па да не би будио своје укућане одлучио да узме стан где ће да преспава. Да није жалосно било би смешно. Све то у време када радници Ливнице примају бедне и нередовне плате. Након протестног летка кикиндске опозиције и претње Синдиката Ливнице да ће радници изаћи на улицу, Поповић се брже боље у току ноћи иселио и вратио стан ливничарима.

Штампа је већ више пута објавила да је Рајко Поповић својевремено возећи пребрзо усмртио бициклисту у Кикинди и да га је својим везама извадио судија Душан Јатинковић, сада заменик савезног министра за правду.

Црвенкапице

Страх социјалиста од Српске радикалне странке је толико велики, да је постало смешно шта све неће да ураде како би спречили било какву активност Српске радикалне странке. У Кикинди, Рајко Поповић не престаје да изиграва дежурног идиота иако му је од стране појединих људи у самом врху СПС-а скренута пажња. Он и даље наставља своју прљаву политиканцију. У својој кампањи превазишао је и најбоље светске комедијанте. Од НИП Комуни и Радио Кикинде направио је своју приватну јазбину, из које се чују још само понеки бедни крици. Није чак ни дозволио плаћени оглас Српске радикалне странке ради објављивања митинга. Његов дежурни јазавичар Зоран Исаков је одрадио своју дужност.

Маркетинг НИП Комуни

Безуспешни су били сви покушаји да се на радио Кикинди и листу Комуни објави плаћени оглас, којим би Српска радикална странка објавила митинг у Кикинди. Зоран Исаков (председник одборничког клуба социјалиста), иначе запослен у НИП Комуни, одбио је овај оглас без икаквог ваљаног образложења. Веома ми је жао што сам лично ја ишла због огласа код овог дотичног господина, јер сам тек после схватила своју грешку. Много бољи потез би био да смо код њега на преговоре послали једног веома лепо грађеног мушкарца, јер је опште познато да господин Исаков гаји одређене емоције према особама мушког пола. Вероватно би и наш оглас тада био објављен.

Процес

Маја месеца у Кикинди је требао да се одржи митинг Српске радикалне странке о којем је требало да се обавести јавност. После веома непријатног разговора са поменутиим социјалистима, без икаквог образложења забрањено је објављивање било какве информације у локалном листу. Митинг је успешно одржан, а у време његовог трајања грађанима је подељен лист "Велика Србија" поводом чега је одмах по хитном поступку уследила и тужба. За одбрану су ангажовани адвокати Маја и Мита Гојковић.

Доказни поступак

Рајко Поповић – Социјалистичка партија Србије:

"Ја сам тужбу поднео из разлога што ми је написом у овом листу нанета штета, мојој части и угледу, а наводим да то и није први пут. Имам доказа да је управо потписник овог текста окривљена Соња Шош, с обзиром да се она и у другим примерцима листа потписивала управо на овај начин, а такође и у другим новинама. Ја не знам колики је тираж овог листа, не знам ни ко чита ове новине, а ја повремено добијам и прелиставам овај лист и то из професионалних разлога". На питање браниоца окривљене сведок изјављује: "Ја мислим да овај текст није директно из главе окривљене, сматрам да је она доста наивно подлегла атмосфери у њеној странци, тако да је из тих разлога то и написала". Бранилац окривљене поставља питање сведоку: да ли је са још неким новинаром на овакав начин долазио у сукоб и да ли се тужио? Пуномоћник тужиоца се противи овом питању. Сведок изјављује: "Ја сматрам да нисам у сукобу са окривљеном, можда је она у сукобу самном, а што се тиче неког спора са још неким од новинара они су у сукобу самном". На питање браниоца окривљене тужилац изјављује: "Изјављујући да немам више снаге да се борим против примитивизма, ја сам мислио на примитивизам који се базира путем ових новина, о чему су докази текстови ове тужбе. Што се тиче овог текста у њему сам поменут именом и презименом, а мене је увредила и погодила реч да ми је приписано да изигравам дежурног идиота".

Исаков Зоран – Социјалистичка партија Србије:

"Што се тиче навода из тужбе, ја сам тужбу поднео и сматрам се и осећам увређеним из разлога што су мени приписане неке особине које немам и чиме ми је нанета велика штета, мојој части и угледу. Што се тиче разговора са окривљеном, који смо водили у вези објављивања огласа, сматрам да овај разговор није био непријатан, да смо нормално разговарали и

да смо се без свађе растали. Приписивање оваквих особина не могу да прихватим, управо из разлога што сам ожењен, имам дете а имам и широки круг пријатеља. Ја сматрам и зато сам и поднео тужбу против окривљене, да је она управо и потписник овог текста, иако се ту налазе само иницијали. Знао да је она члан редакције, а не знам никог другог новинара у том листу који има те иницијале". На питање браниоца сведок изјављује: "Иако у тексту није конкретно стављено да сам хомосексуалац то произилази из ових речи где ми се ставља да гајим одређене емоције према особама мушког пола. Овакав напис је мене асоцирао, као и моје пријатеље, на хомосексуалност".

Браниоци окривљене предлажу да се поново саслуша Рајко Поповић, а такође да се саслушају и др Бранислав Блажић – савезни посланик СРС, др Жива Јадићорбић – републички посланик СРС и др Војислав Шешељ – оснивач и издавач листа Велика Србија. Суд доноси решење којим се прихватају предлози бранилаца.

Изјава окривљене

"После веома некоректног и безобразног понашања запослених у НИП Комуни, који су одбили да објаве било какву информацију која долази из Српске радикалне странке, обавештени је општински одбор, а одмах након тога су пристигле и новине Велика Србија, у којим сам прочитала поменуте текстове. Текстове нисам написала без обзира на иницијале који су доле стајали".

Сведок: др Бранислав Блажић – Српска радикална странка

"С обзиром да смо знали да јавна гласила у Кикинди неће сама објавити вест о митингу, што се иначе без захтева ради у другим земљама, одлучили смо да плаћеним огласом обавестимо јавност. Када сам чуо да је одбијен наш захтев за објављивање плаћеног огласа одлучио сам да напишем текст о томе и објавим га у Великој Србији. Однео сам текст у Београд и предао председнику др Војиславу Шешељу. Он је рекао да је текст у рукавицама и да радикали увек отворено треба да пишу истину. Позвао је секретарицу и издиктирао текст који се касније објавио у Великој Србији".

Сведок: др Војислав Шешељ – четнички војвода

"Ја сам оснивач и издавач листа Велика Србија. Његов тираж варира и то од 20.000 до 100.000, зависно од тога какве су процене и очекивања у погледу неког од бројева овог листа. Иначе, овај лист излази једном месечно, а имамо и специјална издања. Што се тиче Кикинде, број листа који се помиње у овој тужби је дистрибуиран у Кикинду у количини од 30.000 примерака. Овај број листа је доштампаван с обзиром да је изазвао велико

интересовање. Српска радикална странка повремено издаје специјалне бројеве по појединим окрузима у Србији. Колико се сећам, негде у мају прошле године, одлучили смо да издамо један од тих бројева за Кикинду. У Кикинди су се нагомилили разноразни проблеми за које је главни кривац власт Социјалистичке партије коју води Рајко Поповић. Претходно сам се подробно информисао о ситуацији у Кикинди и написао текст Првенкапица. У том тексту сам навео да је Рајко Поповић дежурни идиот и навео сам да Зоран Исаков има хомосексуалне потребе, јер сам до таквих сазнања дошао разговарајући са многим грађанима Кикинде. Рајко Поповић је познат као локални мафијаш, човек који у исто време обавља функцију председника општине, директора локалне радио станице, а држи под контролом и лист Комуна. То је иначе незамисливо у пракси нормалног демократског друштва. Познат је по многим шпекулацијама и криминалним аферама. Одговоран је за увођење медијског мрака у Кикинду. Рајко Поповић је веома озлоглашен у Кикинди, а у Кикинди на улици не може да се сретне човек који би можда нешто лепо могао да каже за њега. О њему могу да се чују само најружније ствари. У Кикинди је ноторна чињеница да Зоран Исаков има хомосексуалне склоности. Да је Зоран Исаков ноторни хомосексуалац то сви знају. Видео сам да му је понашање феминизовано, а уосталом није ни мало случајно што је за ово суђење ангажовао једног типично феминизованог адвоката. И тиме је показао своје склоности. Уосталом, да ли би један прави мушкарац себи дозволио да једну жену, једну даму, тужи суду за увреду и клевету. Где је ту мушка част, где је ту мушко достојанство, где је мушки образ, где је мушки

понос? Из таквих људи говори подсвест. Они би да све жене стрпају у затвор, па да им сви мушкарци остану на располагању и да их бирају до миле воље. Ја задржавам право да у тајности задржим своје изворе информација. Нисам обавестио окривљену о томе да сам можда узео њене иницијале. Она је члан редакције овога листа, знам како се она зове, али не знам које иницијале узима приликом објављивања текстова у новинама. С обзиром да је члан редакције и она је могла узети моје иницијале приликом објављивања текстова".

Пуномоћник тужиоца ставља примедбу на исказ сведока у целости, јер сматра да је дат ради преузимања кривичне одговорности, а све из разлога да би се гоњење пренело на њега с обзиром да поседује посланички имунитет. Поводом ове примедбе сведок изјављује: "Примедба пуномоћника приватних тужилаца је бесмислена с обзиром да сам на почетку излагања изјавио да се нећу позивати на посланички имунитет уколико се тужба усредреди на мене". Доказни поступак је завршен.

Реч странака

Пуномоћник приватних тужилаца у завршној речи изјављује: "На основу свих изведених доказа сматрам да је утврђено да је окривљена чинила кривично дело клевете из чл. 92 за које се тужбом терети. Сматрам да суд исказе сведока не може узети као веродостојне с обзиром да су они дати ради пребацивања кривице са окривљене на др Војислава Шешеља, а што се види и из изјава сведока. Ово нарочито сматрам из разлога што је текст у листу писан у првом лицу, што је окривљена била у листу Комуна у вези објављивања

огласа за митинг као и да је била организатор припреме митинга. Сматрам да људи из Београда нису могли бити толико упознати са стањем у Кикинди да би могли написати текст у новинама. С обзиром на ово сматрам да је кривица окривљене за наведена дела доказана па предлагем суду да је прогласи кривом и осуди по закону као и да се пресуда објави о трошку окривљене у листу Велика Србија.

Бранилац окривљене у завршној речи изјављује:

"Сматрам да је доказни поступак врло попустиво и објективно спроведен. Напомињем да су у овом случају у питању сукоби странаčkih интереса, а да је окривљена изабрана за жртву једног ауторитета који када излази из анонимности доживи да буде оповргнут што доводи и до доношења кривичне тужбе. Значи, ради се о пољуљаном ауторитету. Из спроведеног поступка не можемо закључити да је окривљена извршила дело које јој се ставља на терет. Осим иницијала нема ништа друго што би доказало њену кривицу. У току поступка утврђено је да је текст издиктирало неко треће лице. Што се тиче другоредног тужиоца он је сам оценио да је њему приписано да је хомосексуалац што је његов закључак, а иначе самим текстом му то није стављено, него је он то сам превео. С обзиром на спроведене доказе предлагем да се окривљена ослободи кривичне одговорности због недостатка доказа".

Пресуда

Судија Смиља Сарић-Радин: "У име народа, услед недостатка доказа окривљена Соња Шош се ослобађа кривичне одговорности".

Б.Б.-С.П.

БОРБА ПРОТИВ КРИМИНАЛА

ВОЈВОДА БРАНИ СРПСКО САРАЈЕВО

Правог ратника заувек могу да убију само лажни мир и издаја!

То су порази и најплеменитије храбрости. Сенка и најсветлијем моралу жртвовања. Они разарају и најтврђу ратничку душу. Доносе проклетство и несрећу. Сипају со на живу рану. Часне војничке победе, претварају у издаје и срамоту пораза. Успехе у рушевине.

Истински ратник умире, ако убију и смисао његове борбе.

Три године овог ужасног рата уплело је име војводе Славка Алексића у легенду одбране српске Грбавице. Са кућама збијеним као гнезда, низ камениту стрмину, горе – од Златишта, доле до високих зграда и јаблана на обали Миљашке, и тамо – до пола трибина стадиона, где су прве линије одбране, Грбавица је најрањенији град у овом рату. Одоздо, преко Миљашке, потурице су гађале ту отворену падину испред себе. Засипали је и разарали дању и ноћу.

Са главног пута на Требевићу косо засеца уски путељак у Грбавицу. Води право у призоре језивих рушевина. На изваљеном диреку подрумских врата, једино што је остало од неке зграде, ветар лелуја таблицу обешену још на једном ексеру. Пише: "Охридска"!

На згради испод пута, пуној гелерских рана, црни четнички барјак означава штаб одбране Грбавице. Барјак и таблица, ужа од длана, то су једине ствари, које су остале читаве из прошлости. У каскадама се доле спуштају рушевине бивших зграда. Бомбардовани кровови и сручена слемена зграда. Кроз прозоре који зјапе црним види се гарез ратних пожара. Сокаци су постали ровови. Прозори и рупе од граната у зидовима – лагуми. У остацима камених подрума су митраљеска гнезда. Свуда ровови, заклони и рушевине.

Охридска после штаба завија низбрдицом, па поново засеца у десно, низ падину. Правац – Јеврејско гробље. Некада давно гробље сарајевских Јевреја, сада је симбол једне пустоши. У три године рата прекрило га је много лешева. Старо име је данас неодговарајући назив из прошлости.

Нема оружја ни оруђа чију разорну моћ потурице нису испробале по српској Грбавици. Још горе по Требевићу главни пут је по ивици добио ограду од високих плоча као заштиту од турских снајпера. Шта је онда остало Грбавици испод тог пута, отвореној као књига. У коси путељак, у Охридску у протекле три године свраћали су само најлуђе храбри. Сваки пређени корак чистином те улице, представљао је луду срећу живота. Са многих високих зграда, одоздо, преко Миљашке, тамо – од Враца с једне и Дебелог брда с друге стране, вребали су турски снајперисти. У Охридској су турски снајперисти ноћу погађали чак и мачке у пролазу.

Стићи жив до главног пута низбрдицом до четничког штаба, дању или ноћу, значило је срећу у лудости. Отићи са Грбавице – прави подвиг. Живети у њој било је и лудост и подвиг!

У три године рата турски снајперисти су убили 800 душа. Најчешће жртве – жене и деца. Најчешћи погоци – око и врат!

Јеврејско гробље, то високо чело Грбавице, то је прави пакао пресељен на земљу. Термопилски кланац Босне. Српска Масада њених житеља. Бејрут Балкана и Европе. Та одбрањена стрма падина, која се као цеп спуштао до самог срца нове турске државе, представља одбрану, Волград из другог рата и слику бомбардованог Дрездена.

Преко Јеврејског гробља потурице су извеле 34 офанзиве и стотине пешадијских напада. Тај део Охридске је претворен у прах и пепео.

Тих пола хектара Јеврејског гробља су данашњи српски Чегар! Нови српски Мачков камен!

Војвода Славко Алексић

Али истина рањене српске Грбавице је брижљиво скривана од очију и сазнања света. Уз све турске јурише, против ње је ратовала и најстрашнија машинерија пропаганде света. Снајперисти су убијали српске труднице, српске жене и децу, а пропаганда је те жртве претварала у светске "зликотце".

Српска престоница плаче на турском гробљу

Доле преко Миљашке био је највећи концентрациони логор за Србе на свету. Турска касаба са тајним гробницама за више од десет хиљада побијених Срба. Али, свет је у турском Сарајеву видео само кулисе, режије и сценарија, која су направила и сам Холивуд. По том сценарију плакала је и осрамоћена српска престоница – Београд!

Плаћене нарикаче у сред српске престонице плачу на турском гробљу. Плачу од Београда до Њујорка и на траг. У Београд су наше – турске нарикаче довеле и нарикаче са париског Трокадера. Од Гликсмана до Анри Бернара Левија. Преко српских новина и телевизије, испред српске скупштине, плаче Леви! Пљује Леви живе и мртве Србе, ону српску децу побијену турским снајперима по Грбавици.

Псује и плаче Леви! Псују и плачу српски – леви! Пригрлили турске мезаре и нишане, њихове кулисе из Са-

рајева. Лелек европских и српских доларских нарикача. Лелек оних што су у ислам прешли као педери. Лелек интернационалних бригада, ложа и секција... Педери кукњавом парају српско небо!

А овде је самовала Грбавица пуна беде и смрти. Сваки њен јаук је сакривен. Заглушен новим гранатама и новим нападима. Три тешке ратне године протицао је тако живот у њој. Грбавицу су три године бранили руски добровољци и козаци. Руски и српски четници на челу са војводом Славком Алексићем.

Рат је постао њихов живот. Умирање – њихова свакидашњица. Живели су и борили се по лагумима и пролазима. Срби, турски заробљеници из Сарајева су данима копали ровове до саме Грбавице. И кад би потурице кидисале, четници би ускакали међу њих. Град је сто пута брањен борбом прса у прса. Бомбом и бајонетом.

Одбрана Грбавице је дописала још један херојски пример одбране у српској историји!

Уместо славља победника, данас последњег дана године по католичком календару, искрсавају слике страшног пораза. Све од Пала, по двадесетак километара дугом путу, до изнад Грбавице, срећем само бескрајну колону српских избеглица. Носе прње на геленима аутомобила. Цела сиротиња на ручним колицима: ратник држи ручице, а жена вуче напред упрегнута конопцем. Промичу ствари на камиончићима оштећени ратом. Из њих стрче најчешће чунци шпорета. Стрче судбински, као они читави и усправни димњаци из рушевина кућа, које су погодиле гранате.

Успут, од Соколца до Пала видео сам крда слободних, подивљалих коња. Раскопавају копитама дубоки снег. Хране се смрзнутим гранама двећа и трња. Јединице НАТО да би довукле своје оружје, на јаким низбрдицама посипају со. Полудивљи коњи долазе на осољавање. Овај чулави је очигледно ухваћен негде поред пута. На самару је сада све што је човеку у војничкој блузи остало од куће и кућишта са Грбавице. Сели га "мир" једног "споразума".

– Је ли то од слободних, питам човека за коња, док он замотава поводник око руке и покушава да нам на ветру запали савијене цигарете.

– Аха... Сад је слободан к'о и ја, каже.

– Куда ћете, питам. Човек се на час збуну. "У бестрагију", каже, плуну труње од дувана и поведе коња ивицом пута.

"Мир" ће убити и најтврђе

Колона се вуче као змија по залеђеном и раскопаном путу – само у једном правцу. Не, то није слика изгубљене битке. То није колона поражене војске у повлачењу. То је сли-

Предах између две битке – војводе Славко и Манда са др Поплашеном и Пантелијом Дамјановићем

ка непознатих. То је победничка слика војника чији је народ поражен. Догађаји као из кошмара неког сасвим другог, изгубљеног рата. После три године крваве борбе преживели су само најснажнији и најсрећнији. Опстали они што су најпостојанији. Сада и они одлазе. Они најтврђи ископавају и своје мртве и носе са собом, а не знају ни куда ће они – живи. Једним потезом 142 хиљаде и седам стотина живих Срба потерано је у још једно чергарење... Могу и да остану, али само пре неколико дана преко телевизије Србима се обратио Алија Изетбеговић. Сваком обичном борцу је обећао седам година робије. Сваком подофицирском и официрском чину по двадесет година. Наравно, та његова милост важи, уколико не установи да су били и ратни злочинци...

После само скретања у путељку Охридске, било је пар једва нешто оштећених кућа. Висока и честа стабла борове шуме испод пута била су им грудобран од тежих разарања. Сада укућани износе своје ствари. Нешто пале, нешто товаре. Збогом Грбавице! "Мир" ће истерати све оне најтврђе, које није могао да помери ни рат.

Увек раније док се долази низ Охридску, јеца се као санга леда увијала низ кичму. Бројао се сваки корак пун страшне стрепње од снајпера. Сада је о'сећање некако другачије: неки тупи бол у грудима, камен у грлу... може и сузе у очима. Раније, када би им низ Охридску долазио неко са стране, српски и руски четници Славка Алексића су покривали турска снајперска гнезда. Сада покривају народ док не изнесе то мало сиротиње.

Како ће изгледати та последња, четничка колона са Грбавице и Јеврејског гробља. У четничком штабу марљиво поређан део наоружања и војничке опреме. Војводу Славка Алексића сам нашао доле, дубоко према Миљаци. У униформи под пуном спремом и оружјем. Не изгледа да се на њему нешто променило. Мало више од осредњег раста, чврст, снажан и стамени подсећа на плочу исклесану од билешког камена и усађену овде, у сред Грбавице. Црна густа брада до тиче му груди. Дуга, густа, као зифт црна коса, као грива пада на рамена и део леђа. Тај мир у покретима и погледу крупних, црних и увек мало насмејаних очију остао је исти, и када би

своје Србе и Русе водио у најжешће битке и диверзантске акције.

Можда је тај мир сада само његов покушај да охрабри друге – како све још није потпуно изгубљено?! Можда иза тих крупних, црних очију стоји нека мисао охрабрења и наде. Лежерне и домаћинске се осмехнуше очи: изволи унутра.

Док тешки кораци војничких чизама односе до угла собе његово оружје, питам:

– Када ћеш селити ствари, војводи?

– И ја му то стално велим. Ако му баш за нас и не требају, нека тамо негде поклонити некој сиротињи с дјецом. А он никако неће, каже војводина млада супруга и саборац Вера.

Шалим се да он, ето, следи пример Хајдук Вељка у опкољеном Неготину.

– Читала сам ја пуно о Хајдук Вељку, али мој Славко бар у једном није такав, каже Вера шалећи се.

Скроман је војвода у свему, сем у борби. Са собом ће понети само иконе Мајке божије и крсне славе Светог Игњатија. Њих може да носи и на грудима, каже, испод кошуље и да се бори кад све ово буде летело у ваздух.

– Ти, војводи знаш да је Хајдук Вељко узвикивао: "Главу дајем, Крајину не дајем"! Дао је и главу и Крајину. – Боље је да се повукао и хајдуковао, кажем.

Очи се осмехнуше: – Можда. Можда је боље.

Рођен 1. септембра 1950. године у Богданшићу код Билећа, он је у Сарајеву и дошао неким послом око деобе правде. Биле су то онда у питању студије права. Апсолвирао је и запослио се 1979. и почео да ради у сарајевској пошти. Уместо судије и адвоката, судбина му је наменила другачије место где се дели правда. Још 1977. када је у војсци у Дугом селу код Загреба одбио да носи штафету за усташког зликовца званог Тито, и у званичним документима је постао четник. Имао је тада две године факултета, осим два испита. Долазио је из војске на полагање, али један испит код професора Стјепана Ловреновића, познатог усташе, није могао да положи никако. Одслужио је зато пун војни рок. По повратку је апсолвирао и почео да ради, ту одмах поред Правног факултета на обали Миљачке. Сво то искуство, бележи четничке фамилије, који су га пратили од детињства и његовог оца Илију са четворо деце држали у сиромаштву, помогли су му да трезвено и брзо схвати време и прилике. Босна и Сарајево су били кључало дно пашалука и везира, који је поуздано водио у овај крвави рат.

Војвода је много учинио да се што пре створи СДС и један је од њених оснивача у српској општини Ново Сарајево. То је једина од десет сарајевских општина, где су Срби на изборима 1990. добили своју власт.

Схватио је да рат виси у ваздуху. Проченио је да СДС у сусрет стра-

шним догађајима иде некако мало пипаво и споро. Због тога је војвода 27. децембра 1991. основао и у суду регистровао СРС. Радикали су му некако више лежали. Ближе су му биле Шешељеве идеје и схватања. Сећао се Шешеља још са факултета: уписао је права када је Шешел већ био апсолвент и готово познат по побунама. За Алексића СДС је тада била негде по средини. Сматрао је да је Србима тада потребније нешто јаче и десније.

Војвода је ученик оних првих барикада у Сарајеву 1. и 2. марта. Био је командант барикаде на мосту Врбања, која је са барикадом код Економске школе представљала најжешће упориште. Много раније је схватио и сазнао да се Турци масовно наоружавају. Трудио се да не заостану и Срби. Потурице су већ тада имале Зелене беретке Јуке Празине. Алија Изетбеговић је своје муџахедине већ организовао: мобилисао их је у резервни састав полиције. Што се Празине тиче, војвода га је познавао од раније. За њега је то био обичан криминалац, али је знао шта то у мутним временима може да значи.

– Је ли Празина, војводи, стварно погинуо негде у Швајцарској, питам.

– Не, он је жив.

– Сигурно?

– Гарантујем, каже војвода. – То убиство је измишљено. Трик турске владе у Сарајеву. Тврдим да је убијени момак на аутопуту потурен.

– Да ли је Празина онда у Сарајеву?

– Не, није овде, категоричан је војвода.

Војвода се сећа да се у оно време између Јуке Празине и Сефера Халиловића Санџаклије и тадашњег команданта турских формација излило много жучи. Празина се сукобио и са Изетбеговићем. Алија је Празини пао у руке, и по војводиној причи, овај га је олакшао за коју стотину хиљада марака, пустио га и прешао у ХВО. Војвода је већ тада имао свој пук и био обавештен о свему.

Овако је почело...

По Алексићевом уверењу рат је почео још када је Алија Изетбеговић изабран за председника. Ствар је у томе, што је Србима тада било много тешко да се наоружају. Званична Изетбеговићева полиција је разапела мрежу својих шпијуна. Било је ту и Срба полицајца који су радили за тај систем и под командом Делимуштафића. Сваки значајнији Србин је стављен под пуну присмотру. Војвода је био давно обележен. За његову пратњу, дању и ноћу је била задужена једна посада црног БМВ. На послу су га мотрели и пратиле санџаклије. Звали су их "дилери"; а била је то национална безбедност Алије Изетбеговића. Санџаклије су већ биле постале оштрица Сарајева. Муслимански свети ратници. Преплавили су Сарајево

и заузели сва важнија места. И Азем Власи је постао Сарајлија, директор завода за изградњу града. Заузимао је високо место у хијерархији СДА.

Срби и Србија су ушли у рат против усташа са много кукавицијих јаја на многим значајним местима у власти и војсци. Ко је данас заборавио да је Сафер Халиловић тада био начелник српске артиљерије на Вуковару. Онда га је, сећамо се, Хрватска прогласила за ратног злочинца. Сада се то не помиње. Да ли због савеза усташа и потурица, или због тога што је тада само бацана прашина у српске очи, како је, ето, Халиловић добар за Србе.

Постоји ли данас нека глава у којој није склопљен мозаик да су се и усташе и потурице озбиљно и по свим линијама припремале за овај рат од размештаја својих људи, до копања тајних ровова и утврђења. Срби, који су доле по Сарајеву добили оружје, брзо су морали да га предају полицији Изетбеговића. Било је тако све до самог почетка крвопролића. Једино су се момци на Грбавица мало боље организовали. Војвода од 30. марта више није одлазио на посао. Сигурно је тада избегао другачије намењену судбину.

Рачуна се да је уочи избора сто хиљада санџаклија ушло у град. Обележавале су их окраћале фармерке са белним чарапама и мокасинама са звончићима. Грбавица је за њих већ тада била четничко гнездо, које треба поклати. Али Славко Алексић је својој групи поделио и униформе и кокарде за капе. Била је то готова формација од дванаест сјајних момака. Од њих дванаест данас су овде само војвода и његов заменик Ђубан. Већина их је погинула, а неки су тешки инвалиди. Грбавицу није напустио ни један од њих.

Још од барикада рат је висио у ваздуху. И првог марта Турци су пуцали на српске сватове у граду. Исте ноћи у пола једанаест Сарајево је било блокирано за четрдесет пет минута. Целу ноћ и цели наредни дан Алексић је са момцима држао барикаду. Повукли су се следеће ноћи на инсистирање СДС. Били су добро наоружани, али нису имали мотороле. Узалуд су се потурице упињале да им уђу у шифре и фреквенције. Радила је, заправо, само српска курирска веза.

Војска, тада ЈНА у Сарајеву била је несхватљиво само посматрач са стране. Била је у смешној позицији затечених хотелских гостију, који кроз прозор гледају како напољу бесни мећава. Било је то само лице правог одраза њене суштине. Грађена на титоистичким принципима и комунистичкој идеологији, она је била труло воће разних сорти из чијега ће луксузног паковања провалити трулеж распада. Командно место је, сећа се војвода, било на Бистрику. Милан Аксентијевић, познат као стечајни управник свих касарни од Словеније

до Сарајева, био је начелник штаба. Ту су неки Ђурђевац, па неки Вељачић и Енвер Хаџиселимовић, сада генерал у Алијиној војсци.

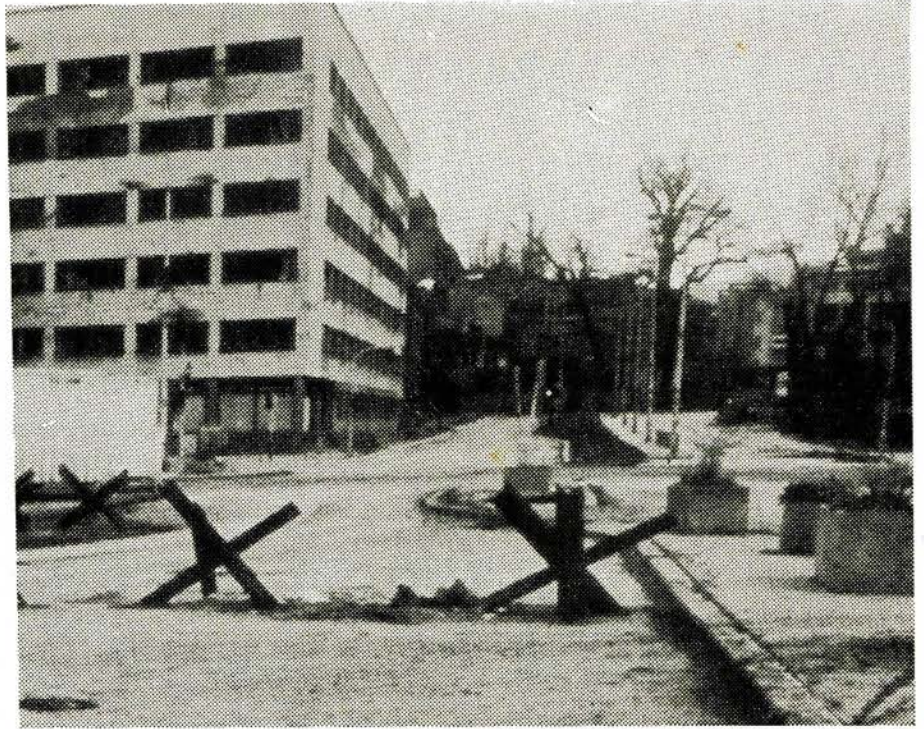
Масакрирање регрута

Узалудно је набрајати. Прича је јаснија у једној реченици: било је то шарено друштво у коме су потурице – потурице, усташе – усташе, а Срби интернационалисти испраних мозгова и лишени националних осећања. Када је отпочео рат против усташа у Славонији, Алексић и још неки момци су као добровољци дошли у касарну на кратку дообуку. Војвода се сећа како су их официри учили да "зољу" држе наопако. На крају, нити су завршили ту наопаку дообуку, нити су послати у Славонију.

Ко је то заборавио Милутина Кукањца, официра који је ноншалантно пустио Алију Изетбеговића, а оставио колону регрута да их без муниције кољу зликовци Јуке Празине. Где су те разне светске организације које галаме о ратним злочинима? Где су они страни плаћеници из Београда који су и по Србији и по свету онако ужасно лагали о Сарајеву и сатанизовали Србе?

Можда је права борба у Сарајеву и рат у Босни почео 5. априла. Војвода се тог раног јутра нашао у музеју. Са момцима је муњевито реаговао и пресекао пут како би обезбедио пролаз председнику Радовану Караџићу. Потурице су одговориле жестоко. Алексић је са својима морао да се повуче на мост Врбања. А онда је на њих кренула маса "миротвораца". Алија Изетбеговић ју је напунио Алијама Сиротановићима. Довежени су рудари. Каква представа?! У соц-реалистичком декору масе која је кренула да сможди Алексића и његове момке било је усташа, потурица и Срба познатих по својој интернационалистичкој свести. Уз слике усташког зликовца званог Тито, за сваки случај, било је ту и пуно оружја. Масом је руководио Језгро Зелених беретки у једном транспортеру. Њима је тада руководио Драган Витић, Хрват, а данас један од најзначајнијих специјалаца Алије Изетбеговића. Он је Алији организовао ту страшну јединицу МУП-а кољача и убица.

Витић и зелене беретке су тада из масе отвориле ватру на Алексића и његове саборце. Наравно, да су то хтели, четници су могли у маси да убију на хиљаде људи. Одговорили су на оружани напад, али су пуцали високо преко главе те руље. Погинули су једна девојка и један младић, али они су убијени хицима из саме масе. У сред тих "миротвораца" ишао је транспортер са Витићем и наоружаним зеленим береткама. Са масом као грудобраном и параваном, они су из тран-

Сарајевска разледница

спортера жестоком ватром засули Алексића и његове момке. Морали су да се повуку са моста. Свет је прешао даље напредује. У њиховој свести ту је почињала четничка територија и даље нису макли.

На масу су кидисали Турци у оној Кукањчевој колони у Добровољачкој улици. Још су се на телевизији отворено хвалили да су тада поубијали 216 људи. Било је то свакако претеривање. На ТВ снимку се видело, сећа се Алексић, педесетак лешева, али сви су били ужасно измасакирани. Срби тако нешто никада нису, нити би урадили. За српску судбину је била резервисна глупост из наслага прошлости. Неко је послао десантну јединицу да под страшном турском ватром извуче неког официра рањеног у Дому ЈНА у Скендерији. А где је била команда за десант да се заштити колона српских регрута? Уместо да се о том покољу у свету чује права реч, демократски Запад 6. априла признаје и званично Босну и Херцеговину као засебну државу у авнојевским границама. Ко још мари што је те границе цртао усташки зликовац, звани Тито. Кома се намешу још асоцијације да је тог датума Хитлер бомбардовао Београд.

Нови Хитлери и стари датуми.

Али тада, у априлу Срби су могли да повежу Пофалиће и Грбавицу заједно са Вогошћем. Алексић је прелазно реку и ишао на другу страну. Срби су већ држали Жуч, Пофалиће и Грбавицу. Али је стално долазила она најневероватнија команда: – Стани, врати се! Пофалиће су тако изгубили 16. маја и могућност да деблокирају и касарну која је носила име зликовца Ти-

та. Из Славоније је тада стигао војвода Брне. Направили су сјајан план, али је неко издао. На Грбавици су тада живе-ле и потурице и Хрвати, који су прелазили послом и на другу страну... Српски план је наишао на страшну турску заседу. Ипак војвода Брне се пробио кроз све до "Електропривреде". Алексић је са момцима кренуо својим правцем са Врбање моста, али је и њега сачекала страшна заседа. Тешко му је рањен један борац, а онда снајпером убијен возач санитета Зоран Јосило.

Турци 21. априла после подне проваљују на Јеврејско гробље. Алексић је притекао у помоћ. У крвавој борби погинуо је борац Неђо Панџић, борац из Бртула код Варешине, момак који је преко главе већ био претурио Вуковар и Славонију. Издахнуо је војводи на рукама.

Потурице су биле далеко бројније, али су четници ослободили Јеврејско гробље. Турски напад је водио Сакић Пушка пре рата овејани криминалац. Улетео је у српске куће и одвео пет цивила. Једног од њих, Илију Трипковића, Алексићеви четници су нашли масакрираног на Јеврејском гробљу. Био је раскомадан и једва су га препознали.

Алексићеви четници су тада на Јеврејском гробљу пронашли и двадесет троје изгинулих потурица. Међу њима је био и један леш мухачеџина негде са Истока. Војска је однела његово тело, али у јавности о томе није објављено ни једно слово. Од тог двадесет првог априла војвода Славко Алексић постаје стална одбрана Јеврејског гробља и Грбавице. То је још тада попримте свакидашњих турских

напада и борби. Горе Златиште и пут Сарајско – Пале држали су Турци. Од Грбавице до Пала се тада стизало козијим стазама иза вена Требевића. Војвода и његови четници били су у дубоком полуокружењу, два-три километра испред основних српских линија. Турска сујета није могла да поднесе ту српску кост у свом грлу. Извојдила их је турска охолост да са три стране у таласима нападну и смогле Алексића и четника. Халакали би и урлали. "Алаху екбер", викали би, свирали у зурле и ударали у бубњевице и тепсије. Бузунчије су дреком плашиле четнике. Били су то потпуно исти турски начини борбе још из времена Косовског боја. Алексић и његови четници би чекали док им се певачи не приближе толико, да им виде зубе, очи и лица, а онда је почињала права кланица.

Турци су једном нападали у таласима пуна 24 часа. Четници су 24 часа били у борби без предах, без хране и санитета.

Били су препуштени сами себи.

У обновљеним борбама 12. и 13. јуна потурице су опет заурлале. Бузунчије су грувале као артиљерија. Јеврејско гробље су засули оловом као кишом. Од Алексића и његових четника се више није чуо ни један пуцањ. Турци су помислили да су их све побили и кренули смелије и масовно. И када је дошло готово до сусрета, настао је хаос. Збрисан је цео турски батаљон.

После битке на јаком сунцу, брзо су почели да се распадају њихови лешеве. Двадесетак дана четници су ту живели са маскама на лицу. Претила је зараза и потурице би их побиле смрадом, да није дошла екипа УНПРОФОР и однела лешеве. Пре напада потурице су покушале да низбрдицом на Србе и на зграду четничког штаба гурну камион пун експлозива. Камион је већ био кренуо. Драган Вучић је то приметио, дограбио ручни бацач и погодио камион. Уз страшну експлозију у небо је одлетео и камион и петнаестак потурица који су га гурали. Детонације су биле у ваздушним таласима. И преостала стакла на зградама и околини су попуцала. Потурице су просто побеснеле због тога и кренуле у нападе који су трајали све до сутрадан.

Алексић и четници више нису могли подносити толики притисак са три стране. И 17. јуна су кренули у одлучну акцију. Златиште је тада ослобођено. Пут Сарајско – Пале горе по венцу коначно је постао слободан. Четници Славка Алексића нису више били у окружењу са три стране и притисак је мало попустио.

Војвода у турском рову

Свакидашње ситније борбе на Јеврејском гробљу се и не броје. Велика

битка се одиграла 31. октобра 1992. године. Јединице српске војске су кренуле одозго са Златишта према Скендерији. Војвода са четницима је кренуо у свој део сектора и муњевито заузео турске ровове. Доле у турској касабаци је настао незапамћени хаос. У самим рововима је остало 14 потурица. На жалост, десно српско крило са Златишта је застало и четири српска борца су пала потурицама у руке. Четници су због тога морали да се врате на почетне положаје. Од њих двадесет два, половина их је рањена. Ненад Чевчар је тада изгубио ногу. Тај сјајни момак са дипломом филозофског факултета вратио се међу четнике са дрвеном ногом и наставио да ратује све до дванаестог августа 1995. године када је јуначки погинуо на Јеврејском гробљу.

Остала је његова сирота породица: супруга, ћерка и мајка. Да ли су већ данас промакли у оној колони избеглица, пртећи своје ствари без заштите и помоћи, без хлеба и одређеног.

Славко Алексић и његови четници напуштали су Јеврејско гробље и Грбавицу само када би по другим ратништима били убацивани на посебне задатке. Тако су учествовали у борбама према Трнову, кога су увек држале потурице. Борбе су почеле по страшној зими. Магла као тесто. На подручју општине Пале према Павловцу и Тврдинићу упада читав батаљон турских диверзаната. Алија их је регрутовао у Бутуровић Пољу, Мостару и Столцу. Пет четника је упало у заседу. Били су окољени. Грчевито су се бранили. Била је то, у ствари, четничка извидница: Ненад Чамур, Чевчар Марко, Горан Ковачевић... Били су већ сви рањени. Двојица су погинула, а тројица су испод себе активирали бомбе. Жив се извукао само Горан Ристић, који је био лакше рањен.

Батаљон турских диверзаната је потпуно уништен. Многи од њих су пронађени смрзнути по сметовима. Негде пред српску Нову годину четници су померили своју линију према Мојмилу брду за читавих тринаест метара. Војвода се тада тешко разболео. Да ли се то, једноставно, рат био накупио у њему.

Још дванаестог јуна у лево раме га је погодио гелер гранате. Други пут је рањен на светог Луку 31. октобра међу оних својих једанаест рањених четника. Тада га је ручна бомба ранила у десно раме.

А онда је дошло треће, најтеже рањавање. На Игману је почела операција "Лукавац '93.". То је била највећа војна операција војске Републике Српске, после пробијања коридора у Посавини. Бриљантно испланирана, операција је трајала од 1. јула до 6. августа '93. и водио је лично генерал Ратко Младић. У Трнову је ушла прво четничка јединица са мајором Вељ-

ком Папићем, који је тада тешко рањен. Срби су напредовали преко Лукевице и Игмана. Испред војводе и његових четника се рачвао шумски пут. Застали су на тренутак, премишљајући да ли да крену лево или десно. Одједном на неколико метара испред војводе, очи у очи, изникли су Турци. Турчин је нешто викнуо и опалио. Само језиви страх је могао толико да задрхти рука и нишан и промаши близу мету испред циви.

Метак је војводи прошао између јетре и бубрега. На слабинама му је излазећи однео читаво парче меса. Била је то експлозивна муниција у војном жаргону позната као "дум-дум". Муниција са списка забрањених војних средстава.

Војводи је тада оштећен бубрег. Али срећа у несрећи је била у томе да Алексић не буде сведок самом крају те операције. Српска војска је муњевито напредовала. Као лавина је прилазила Сарајеву. Добрињу, Соколовић колонију, Храсницу и Бутмир су у паници напустили Турци. Прво је становништво побегло у општину Центар у Нови град и Алијино поље. А онда је напуштена и свака одбрана и то без испалеог метка.

У турском делу Сарајева је настао хаос. Потурице из Храснице су Србима послали целује у Илићу и Војковиће. Моле Србе да "не буду брутални кад уђу у град..."

Тако рањени војвода није био присутан том последњем чину када је Алија Изетбеговић био на коленима, а Сарајево молило за милост. Турска енкалаве Горажде, Сребреница и Жепа предале би се саме. Мир је био већ у руци генерала Ратка Младића. Мир остварен бриљантном војничком победом.

Уместо чудесне српске војничке операције, уместо те нове Колубарске битке, историја ће још више пажње посветити лудој памети и њеним разлозима, који су је навели да српској војсци нареди да се са небрањених капија Сарајева врати на позиције од месец дана раније. Тада су биле ослобођене Бјелашница, Трескавица и Игман. Недостајао је још који корак да се српска војска споји са бригадом из Хаџића. Трешњево брдо би пало сутрадан. Али стигла је наредба, толико пута поновљена у овом рату од Вуковара до Лике, од Лике до Задра, од Задра до Сарајева – "Враћај се натраг!"

Алија Изетбеговић је хеликоптером тада побегао за Сплит и даље на Запад. Изговор за наредбу о враћању је био у претњи Западу да ће бомбардовати српске положаје. И пијаном капла-ру у свакој војсци је јасно да је то била лажна, празна пратња. Која то авијација може да бомбардује српску војску када је она већ у Сарајеву?!

Бомбардовања, сасвим сигурно, не би било. Али, коме то није одговарало

Четничка ратна заставица

да Сарајево постане српско, а Република Српска озбиљна српска држава.

Рачун повратка је врло брзо стигао свим Србима. Запад и Алија Изетбеговић нису смели више да чекају нову српску офанзиву. Можда би се Срби опаметили и ништа их више не би вратило. Нацистима света је после те операције било више него јасно да на бојном пољу потурице и усташе немају против Срба и икакве шансе.

Активирани су "кртице" од Београда до Њујорка. Прорадиле су сарајевске кулисе пропагандне машинерије. Телевизијске камере су замениле турске топове. Изрежиране су жртве од тобожњих српских граната. Србима ће то донети погубне санкције. Дугим и тешким исцрпљивањем терати Србе све до коначне пропасти.

Та представа бомбардовања цивила у Сарајеву, прича војвода, је дело хезболаха и Америке. Београдски плаћеници, Париски и београдски потурчени педери, само су се придружили и укључили у оркестар са већ исписаним нотама апела за Србе.

Четници против "Ел муцахедина"

Прво у Улици Васе Мишкина у оном изгинућу цивила у реду за хлеб, није ни било трага од српске гранате. Око Сарајева се тада није ни пуцало. Лешевци, који су се пред камерама вукли са Маркала I и Маркала II видели се, били су уочени, донети раније. Седам људи са тог објављеног списка изгинулих, погинуло је два дана раније на другом ратишту. Граната од 120 милиметара, чак да падне у сред масе људи, не може да убије више од

десетак лица. То зна сваки артиљерац, обичан војник.

Али цихад је био проглашен много раније. По њему – циљ оправдава сва средства. Убијање сопственог народа, је обична ствар. Жртвовани су светом рату и Алаху...

Војвода Славко Алексић је са муцахединима имао више крвавих сукоба. У Зеници постоји Седма муслиманска бригада "Ел муцахедин". У лето 1994. године војвода Алексић и његови четници и козаци су се крваво потукли са том бригадом. Нанели су јој тешке губитке. Тада је војводи погинуо један од најбољих бораца, чувени Саша Рус, командир Трећег руског добровољачког одреда. Тај чудесни борац је муцахединима ускрвао у ров. Крваво се са њима, а погинуо доцније од неког случајног поготка. Али то је друга прича.

Војвода и његови српски и руски четници и козаци потукли су се са муцахединима на Бадњи дан. Муцахедини су доведени из Зенице у Сарајево као специјално појачање да се једном и заувек очисти српска Грбавица.

Осетили су стварност Његошевог стиха – "... нека буду крвави бадњаки".

После муцахедина, други турски савезници су УНПРОФОР, Снаге за брза дејства и НАТО авиони. Читала булумента новог, светског нацизма који је стизао под разним именима, нападала је Србе. Узалуд су у тим снагама поједини официри, као што је руски пуковник Демирченко, јавно указали на ту режију антисрпске завере. Чинили су то са официрским достојанством, мирно, али јасно и били су сви као и Демирченко врло брзо смењени.

Војвода је многе од њих познавао. Испратио је њихове гестове поштења и њихове даље судбине. Све памти до непогрешиве прецизности, свако име и сваки догађај. Као искусни ратник непогрешивим анализама и синтезом очекује сваку турску војну ашқију. По њеној стратегији и вођењу зна ко је и како то смислио.

Прича о турском војном плану деблокаде Сарајева, који су разрадили нови потурица Јован Дивјац, Мустафа и Сефер Халиловић. План је урађен дилетантски и пропао је уз страшне турске жртве. Али, вратимо се Јеврејском гробљу, војводи Славку Алексићу и његовим четницима. У неизбројаним нападима на Јеврејско гробље ређале су се разне турске специјалне јединице. Све којима је располагао Први корпус. Све специјалнија једна од друге.

Десетак пута је нападао Јука Празина, све док му није понестало бораца. Онда је на ред дошла специјална турска јединица "Ласта", предвођена Јозом Мандићем, па онда специјална јединица "Лептирице". И "Лептирице" и њихов вођа Златко Лагунџија су остали ту заувек.

За њима је ту изгинула специјална јединица "Муслиман". Затим је војвода Алексић са својим четницима на Јеврејском гробљу "сахрањено" и специјалну јединицу "Памјски голубови". Долазили су, Бог те пита, са којим све именима. Долазили и на Јеврејском гробљу гасили своје име. Коначно су стигли и "Ел муцахедини" и оставили седамдесетак мртвих.

Српску Грбавицу су у црно завили највише турски снајперисти. Само од 1. до 15. августа 1992. године убијено је 98 људи. Само у једном непуну сату било је троје мртвих. Прво је погођена једна трудна жена, па руски добровољац који је пуцао да је излуче, па четник, који је кренуо да излуче њих обоје...

У једном периоду Турци су као снајперисте ангажовали целу бившу чехословачку стрељачку репрезентацију. Неки од тих репрезентативаца су остали заувек на врху зграде Извршног већа са рупом на челу.

Четнички снајперисти су почели да покривају ту зграду. Са ње су скинули 58 турских снајпериста. Однос тих обрачуна између тих снајпериста је 58 према нула у корист Срба. Али, то је мала утеха за 800 снајперских жртава на Грбавици.

Четници су УНПРОФОР-у предали Дебело брдо. Дозволили су им да направе свој бункер за осматрање свега што се догађа.

Унпрофор је већ после неколико дана дозволио Турцима да и они поред њих направе свој бункер, ровове и траншеје. То што су четници у тешким борбама једном ослободили Дебело брдо, пало је у воду. Војвода Алек-

сић је једног дана топом прво упозорио УНПРОФОР да се склони, а онда почистио Турке одатле.

Унпрофор је интервенисао код команде корпуса, а ови су наредили војводи да више не прекида примирје. Турци су на главе ставили плаве шлемове, опет се довукли уз брдо и засели заврат четницима. Војвода је поново кренуо у јуриш и Турке избацио из тих ровова.

Сећања навиру, ноћ одмиче. Турци, Европа и Америка доле преко Миљацке рафалима славе католичку нову годину.

– Више од десет хиљада Срба је поклано у Сарајеву. Хоће ли то ико помнути једном, пита се војвода уморно.

Он тврди да у Улици Илиџанска цеста код православног гробља постоје скривене масовне гробнице. Турци су их ископали испод постојећих гробова.

Само ту доле, преко Миљацке, у општини Стари град побијено је више од четири хиљаде Срба. До информација четници су долазили осматрањем, преко заробљених и разним другим каналима. Знају четници ко су извршиоци тих злочина. О свему су обавештавали војни и политички врх Републике Српске. Читава документација је сложена. Знају за то и многи официри Унпрофора.

Из Београда су, сећа се војвода, долазили некакви српски интелектуалци. Правили су Турцима светску рекламу и приредбе. Од Срба они разговарају само са Алијиним улицима, који су се већ истурчили.

– Татјана Лујић Мијатовић, у том Председништву је већа муслиманка и од Алијине жене, каже војвода и одмахује руком.

Свака зверка је показала свој траг. И Французи су се сада мало одкравили. Долазе да се са војводом фотографишу. Фотографије шаљу фамилији као доказ како изгледа легендарни српски четник. Мало се фотографишу, мало шпијунирају. Неки опет тапшу војводу по рамену:

– М'сје, мој деда је ратовао са Србима на Солунском фронту.

– И ја ћу, ако Бог да, најдаље за три године доћи као Унпрофор у Француску да вас раздвајам од муслимана, одговара им војвода. – И ја ћу вама м'сје тада рећи да је мој деда са вашим дедом ратовао на Солунском фронту.

Један Корзиканац који све то слуша, смеје се и каже војводи: "Код нас нећете доћи. Ми смо ту гамад поклали давно".

У том чудном вашару рата, легија странаца је окупила разне сорте. Ту је и један Србин из Мирковаца из Славоније. Легија га после седам година по свету, довела до свог српског порекла.

Војвода Алексић и његови четници у принципу не стављају ни приредбе, нити се жале, ни својима, а још мање туђима.

Тако је било на коти Мачак

Крајем '93. његов четнички диверзантски вод је извео сјајну акцију. За те успехе стигло је јавно признање генерала Ратка Младића. Једино није рекао да су то диверзанти Новосарајевског четничког одреда, него да је то "чета са Грбавице".

Тамо на Олову ката Мачак је била страшна турска тврђава. Пуних петнаест дана узалудно је по тој коти тукла српска артиљерија. Уклонили су је четнички диверзанти, упадом и борбом прса у прса. После коте Мачак лако су пала четири следећа турска утврђења.

У операцији "Горажде", четници су били извидница и диверзантски део операције. Обрачунали су се са турским диверзантима на Рогāju. Тада је погинуо сјајни борац Александар Стојановић. У операцијама за Горажде четничка диверзантска група од шест људи, пет Руса и једног Србина, успела је да освоји фабрику "Победа", километар и по испред српских линија. Унутра су победили муслиманску формацију. Четири дана држали фабрику, а онда јој минирали неке делове и успешно се повукли.

Београдска "Дуга" је нетачно писала да су то урадили нишки специјалци.

Четници војводе Алексића су учествовали и у операцијама на Нишићкој висоравни. У операцијама на Трескавици, када је велика турска офанзива, те '94. године пробила српске линије, војвода и његова 24 момака су стигли на лицу места. Извлачили су десетковану гарду генерала Младића.

Однос четника и команде корпуса је увек био мало необичан. Када је Грбавица, после многих битака, утврђена и одбрањена, до четника је стигао у посету и генерал Младић да најзад обиђе тај пакао. Кажу да је на тој посети Младића инсистирао председник Радован Караџић.

Четници су увек дисциплиновано поштовали наредбе више команде. Уосталом, они су увек добровољно ишли на најтеже задатке. Али увек када им је нешто од војних ствари требало, добијали су то, каже војвода, на кашичице.

– Увек су ми говорили – "тебе снабдевају радикали. Ти имаш". А војвода се сналази. Просио и отимао да би напунио војничке магацине, пре свега оружјем и муницијом.

Полупштали су четници у свему, сем у једном: да им војнички симболи остану исти као и симболи на застави Републике Српске.

Тешко је сада и у овим приликама побројати све битке војводе и његових четника. Упадали су по свим ратиштима где постане ужасно, а стално су чували Грбавицу и Јеврејско гробље.

На Трнову му је рањено, убијено и нестало много четника, сјајних момака.

Децембра '94. војвода и четници су стигли до коте "Шилњак" на Бјелашници. само дан после њихове смене, та линија је пала. Вратили су се поново да је ослободе и страшно су их засуле гранате. Погинуо му је поручник Горан Моро. Имао је само 21 годину.

Опет су војводи четници извели сјајне акције и стигла је јавна похвала генерала Милошевића.

Они се тако боре – храбро, али витешки. Срчано, али часно. На Грбавици све време рата живи 400 турских породица и 300 Хрвата. Никада ни један четник није малтретирао некога од тих цивила, а камо ли да им је претио, прогањао или убијао. После Дејтона неки од Хрвата и Турака су почели са инцидентима. Али није било никакве одмазде. Вршљале су разне међународне хуманитарне организације по Грбавици. Чак су оснивале и верске секте и уводили телефоне у турске станове са директним везом у турском делу Сарајева. Четници су све то решили мирно и уљудно.

– Република Српска је увек штитила цивиле друге националности, каже војвода. – А ту преко Миљацке српско робље је убијано. Шиканирања, понижења и пљачке се и не рачунају. Истурани из станова, Срби у турском Сарајеву спавају по рушевинама, гладни, голи и боси. Копали су турске ровове према Србима и Турци су их често користили као живи грудобран у нападима.

Само на српску Грбавицу је изведено 34 турских великих офанзива. Војвода и четници су свему одолели. Тамо на коти "Шестолан" изнад Трнова пожурили су и од генерала Ратка Младића зарадили још једну јавну похвалу.

Војвода Алексић и његови четници су били и остали одани својим идеалима борбе. Били и остали одани председнику Радовану Караџићу, који је за њих врховни командант. У овом часу су уз њега више него икада раније.

Свесрпска нова невоља зближава људе. Тако су сада четници и њихов војвода у бољим односима са генералом Ратком Младићем, него икада раније.

Пад српског Книна био је једини дан у овом рату када се на Грбавици и око Јеврејског гробља разлегао лелек и плач жена. Сахрањивале су и очеве и мужеве и синове, али никада нису толико неутешно плакале као за изгубљеним Книном.

Ко ће плакати за Грбавицом. За њом никада нико није пустио ни једну сузу.

Она је све победила и све изгубила.

Рајко Ђурђевић

ЗАХВАЉУЈУЋИ СЛОБОДАНУ МИЛОШЕВИЋУ,
ПРВИ ПУТ ОД КАДА ИСТОРИЈА ПАМТИ:

САРАЈЕВО БЕЗ СРБА

Дејтонски потпис је само завршни ударац вишегодишње политике којом је усташко-комунистички савез "очистио" Сарајево од Срба

Сарајево поново тоне у 500 година ислама. Горе него први пут. Турци су, после освајања, поробљеним хришћанима знали да оставе и по неку цркву и помало права на живот. Из чисто практичних разлога. Требали им писмени људи. Можда је и због тога Османлијска империја и остала толико дуго. У то не-време, сарајевски Срби су обновили и проширили своју цркву. На сред Баш-чаршије. Иначе, треба да се упамти, ова црква је најстарија грађевина у Сарајеву – потиче још из XII века. Ако се иза османлијских похода дала наслутити каква-таква државотворност, данашњи српски непријатељи функционишу потпуно другачије. Њихов циљ је искључиво ширење ислама. Зар и фереча, који су неизоставан продукт такве "цивилизације", Изетбеговић би да запати и у последњем каурском огњишту. Није његова инспирација потекла из Босвора, него из Персијског залива. Иран, а не Турска. У таквом граду за Србе нема места, не зато што их протерује муслимански начин живота, него што их је Милошевићев потпис изложио чак и директном нападу са леђа. Натисти су се искрцали у Сурчину и парадним кораком кренули преко земље Србије, све до Дрине. За такве ствари Србија је некада улазила у рат. Због тога сада у Србији црвене они који нису "црвени". И зато се Алија осећа јак, па му не треба она оријентална, левантска снисходљивост, коју је најбоље описао владика Раде. Алија, охрабрен оваквим процватом снисходљивости у Београду, изјављује: "Судићемо свим Србима који остану!" Тачније, то говори ајатолах Хомеини кроз његова уста. Са позиција силе, као паздаран, чувар "револуције". Да Изетбеговић наступа другачије, покушавајући да увери Србе у извесну сигурност, па да један део, временом, покуша да преведе у Калајево бошњаштво, то би био израз турског начина мишљења. И опасна могућност да нашкоди српском националном бићу, остављајући га без једног дела, доста квалитетног, градског становништва. Овако: "Постаћемо урбани сељаци", како се ових дана, на свој рачун, шале Сарајлије. Не без горчине. Да су сарајевски Срби одлучивали о својој судбини, одавно би све изгледало другачије. И последњи клинац на Грбавици зна да су Срби

могли да ослободе свој град, и то без неке велике помоћи са стране. Али увек, и после ослобођења Отеса, Игмана, увек када смо хтели да кренемо даље, појављивао се неки Слободанов волшебник на високом месту, који би доказивао да је боље утврдити достигнуте положаје. У суштини, плашили су се да приликом ослобађања града не настрада велики број муслимана, па да им се не замеримо превише. Како да их, после тога, стисну батски у јединствени загрљај? Зато дејтонски потпис и није никог изненадио у Српском Сарајеву. Он је само финале једне антисрпске политике, која вођена из Београда, жртвује сопствени народ да би се додворила једном другом, туђем. Знајући све то, Срби заиста без жаљења напуштају своје делове Сарајева. Наравно, суза има, али пуно више има ината и оптимизма. Ово је превише озбиљна и окрутна ствар да би била предмет било какве пропаганде или материјал за подизање лажног морала. У разговору са народом који одлази, просто изненађује њихова одлучност да се изборе са овом најновијом невољом. У сваком случају, страх није покренуо камионе са намештајем који напуштају сарајевску котлину. После првих вести из Дејтона, српски народ је, не чекајући на неку организовану акцију вођену

са Пала, поступио потпуно рационално. Почела је потрага за кућама и становима које је Милошевићев аутограм оставио на српској земљи. Породице које нису пронашле нови смештај, спаковане чекају на знак за колективни одлазак. Биће то и поправни испит за власт у Републици Српској, која се, до сада, није прославила решавајући стамбена питања на својој територији.

Својим одласком из Сарајева, Срби уједно задају и Дејтону смртни ударац. Нема ништа од мулти-културног града! Нема мулти-етничке заједнице! И шамар комунизму. Неће комуњаре преко нас да стварају своју Југославију! Светски мангупи могу да се сликају са својим "мулти", а ови локални мангупи нека иду на друго место да шире братство и јединство. Американци су, може бити, искрени када под "неподељеним градом" подразумевају Сарајево у којем треба да живе и Срби. Зато што је то њихова политика, политика коју потурају целом свету, а ни не покушавају да је спроведу у својој кући. Харлему, на пример. Кад су се понадали да смо притерани уза зид, колоне камиона су им помутиле план. Сарајево без Срба једноставно обезвређује идеју "новог светског поретка". Значи, не може се заједно, или ми нећемо, па макар из ината. Неска то натисти који су послали НАТО, схвате како хоће, суштина остаје иста.

Још једна битна чињеница одређује нову сеобу Срба. Ослобођен менталитета рајетина, који је годинама

Да ли ће становници Српског Сарајева доживети њихови судбину

систематски подгрејаван, нарочито у Сарајеву, Србин на свет гледа другачије. Зашто су Срби, нарочито у Сарајеву, лако постајали раја? Сарајево географски, спада у континенталну јединицу Босну, али демографски – носи обележја Херцеговине. У Сарајеву се говори новохерцеговачки дијалект српског језика, што говори да је већина сарајевских Срба из Херцеговине (овај језик се не сме помешати са вратничко-бистричким језиком ситних лопова и попалица, којег су глорификовали Неле Карајлић и његова југо-комунистичка менаџерија). Уједно, вековима је Сарајево било центар обазовања у који су долазили Срби из свих крајева тадашње Аустро-Угарске. Као Гаврило Принцип или Петар Кочић. Тако да је ту, на једном месту, у једном граду, било могуће отровати Србе из свих крајева царства. Па да они сами понесу отров са собом у своја села и градове. Исто што би данас тако радо урадила баба-ЈУЛа. Пламен сарајевског рата помогао је Србину да напокон схвати каквој цивилизацији припада. Напуштајући комфор родне куће, Срби читавом свету шаљу јасну поруку: "Ми нисмо мали, прагматични народ, који зарад своје удобности жртвује своје достојанство. Ми не мислимо како да живимо, него зашто живимо. Све у животу је питање тога шта ће наши унуци мислити о нама. Запад до сада није схватио ни слово од овога и даље нас, упорно, одмерава нас својим аршинима. Зато је и потпис Слободана Милошевића најопаснија ствар која се десила српском народу. Запад је успео да пронађе човека који мисли (ако мисли) само о себи. Из Сарајева нас не тера модерна технологија, него једна жврљотина на папиру. Али и за то има лека. Сада плаћамо наивност, која нам је изгледа урођена, али која нас управо чини часним и великим народом. Гледајући натоварене камионе како пролазе кроз Пале, не треба очајавати. Није први пут да се селимо. И снаћи ће се овај народ. Без ичије помоћи, јер неће је ни бити, готово од оних који је обећавају. Ових дана у Сарајеву се могло чути и ово: "А да ми њему изградимо нови Пожаревац? Или барем да доградимо једно крило у Забели, да на миру шета "тимберленке"? Па зар ико нормалан верује да ће комунистичка власт из Србије да помогне градњу неког новог Сарајева? Они неком да дају паре!? Они који су читав рат, уз асистенцију локалних друмских разбојника, гледали само да што више извуку из Републике Српске!? Они који су ново-рођену српску државу третирали као своју колонију!? И, на тај начин, покушали да поделе Србе, што им иде као пожељан нупродукт личног богаћења. У томе им је много помогло и нешто што се одазивало на име "ЈНА". Испоставило се да је та безлична маса, уствари, само један огромни шлепер којим се извлачи опљачкано. Колико

Посланик СПС Бата Живојиновић на Палама пре него што је постао "миротворац"

је безочно лагање актуелног режима, говори и недавно приказани пројекат "будућег" града: предвиђена је, између осталог, локација Сумбуловац-Мокро. Па не зове се Мокро овим именом зато што је – суво. А у Сумбуловцу може да се гради само – поље пиринча. Додуше, да није усред планине, можда би успевао и бостан? И Пале су обухваћене овим пројектом, а колико је мочваран терен на којем се налазе довољно говори и податак да у овом сеоцу ништа, сем цвећа, није ни засађено. О клими да не говоримо, само у два летња месеца у овим врлетима може се опстати без вунене одеће. Која ће то архитектонска магија на таквој планини изградити кућу са више од четири спрата? Изградила би до сада барам једну, а такве нема на читавом потезу од Сарајева до Власенице? А како кроз мочвару спровести канализацију? Добро, можда ће и дати паре за мелиорацију (што их не дадоше у Србији за ових 50 година?), али хоће ли нам изградити и цркву старију од оне из XII века, која остаде на Башчаршији? Или ће саздати лепшу капелу Видовданских мученика (у којој почитавају Младо-босанци), а коју је пројектовао и изградио један од највећих српских архитеката, један од пројектаната Храма светог Саве, Александар Дероко? Ако Милошевић заиста хоће да гради неко ново Сарајево, оно се мора звати Ново Ново Сарајево. Два пута ново, јер је у овом рату одбрањен већи део централне градске општине која се звала "Ново Сарајево". Један потпис учинио је да општина, пре рата са највећим процентом грађана српске националности у читавој тадашњој БиХ – више од 80.000, постане прошлост. Уз виски му сигурно није пало на памет да је неко и погинуо бранећи устапама да зају у овај део града, да не покољу народ, као што су то учинили у Пофалићима, једином делу ове општине који су заузели муслимани. ЈНА, која је напакон схватила да нема везе са народом, па је избацила оно "Н", завршава ових дана исе-

љавање фабрике оружја из Рајловца (предграђе Сарајева). Пошто ЈА на фабрику полаже пуно право, пресељена је у Батајницу. Још увек нема поузданих информација где ће завршити она из Вогоше, али знајући ЈА-овце, није тешко погодити. Као да Срби западно од Дрине нису издвајали од плата у оној, хвала Богу растуреној, СФРЈ? Зар те фабрике нису могле да остану Републици Српској, као зачетак неке нове ново ново сарајевске индустрије? Милошевићево "зидање" Срби у Сарајеву схватају као добар виц који треба да их насмеје у сред зиме када су остали без крова над главом. Само, криво им што је само њима честитао 9. јануар, Дан Републике Српске. Што није честитао и Дан Републике Српске Крајине?

Колико год изгледало невероватно, у напуштању Сарајева нема никаквог пораза српске идеје. Јер га није било ни на бојном пољу. Од свих Срба који су у овом рату напустили своје домове, сарајевски су можда једини који одлазе без комплекса пораза. Таман и да су поражени, није срамота изгубити рат од свих светских удружених натиста. И још приде, ударили патизани с леђа. Онај олош од Алијине "војске" није могао перо да одбије српским војницима и четницима који су их четири године држали у обручу. 7000 Срба начинило је смешним 42000 наоружаних муслимана у Сарајеву. Преко "мотороле", у време жестоких борби, муслимани су могли да чују и овакву поруку: "Да смо ми доле, и да нас је толико колико вас, ми бисмо, бољан, одавно изишли из те рупе!" Наравно, муслимани нису ништа одговорили, јер знају да је то истина. Зато народ који има Алију за вођу, другачије од свог шефа гледа на одлазак Срба из Сарајева. Са више опреза, ако не и страха. Алијин фундаментализам, за који се треба жртвовати, био им је добар све док до жртвовања није дошло. Сопственог и неочекиваног. У рат су кренули са песмом, мислећи да ће лако са власима, рајом без репа, која се плаши славних Мухамедових потомака. Тако су их учили њихове нане. Зато су и имали огромне губитке у првој години рата. Сада нешто друго говоре о власима. Знају они да сваки влах на ово гледа као на прво полувреме, јер ово није природно, нисмо поражени, а мир који је потписан није онај за кога су Срби ушли у рат. И знају да ће мир Дејтона трајати колико и Милошевић. Било како било, муслимани ће се будити у хладном зноју, плашећи се да им, сваког часа, Шешел не назове "Добро јутро" у Сарајеву.

Са стајалишта комуниста и натиста, Дејтонски споразум има један пропуст. Овом сеобом Срби су ипак постигли први и најважнији циљ – да не живе са осталима, у босанском лонцу. У казанчету ће сада неко други да се крчка. Неко ко много воли и "штгу-

је" своју националну "особитост". Боље речено, ипак постоји срећни добитник у овоме рату. Хрвати су добили муслимане. Након четири године упорних настојања и заслужили су главну премију. Сабосанским лонцем ствари тренутно стоје овако: Хрвати мрзе Србе, а муслимани им се гаде. Муслимани очима не могу да виде Хрвате, а Србе ни нацртане. Шта о њима мисле Срби, више није важно, јер нисмо у причи, тј. казанчету. Они су за нас – странци. Што се тиче Хрвата који су остали на муслиманским територијама, гарантовано би барем они из Сарајева, отишли заједно са Србима. Не зато што Хрвати као народ не функционишу без мржње према Србима, па им зато треба наша близина. Не. Једноставно, далеко им да иду сваки дан на Кошево, у једину месницу која, са специјалним одобрењем, продаје свињско месо. Тако да, ако остану у Сарајеву, Хрвати има да се боре не само за своја људска, него и прасећа права. Све су то лепоте заједничког живљења, у хрватском речнику познатог као "суживот". Што имми од срца честитамо. Ми смо, ипак, за чисти живот. То је и најболнији ударац Јулки и осталим замлатама, који су кроз Сарајево хтели поново да ек-

спериментирати са братством и јединством.

Американци и остали натисти могли би се такође на сличан начин насукати. Осим што пропада њихова замисао једнакости и заједничког живота на читавој планети, могао би Дејтон, замишљен пре свега, против Срба, да им се врати као бумеранг. Њихови сопствени медији свакодневно извештавају о колонама протераних из Сарајева. Слика багера који откопава хумку на илишанском гробљу, натераће и најглупљег Американца да се упита зашто Срби пресељавају своје покојнике? Порука са малог екрана потпуно је јасна – ни мртви, Срби неће се са њима. Саксофонисти би се могло десити да у сред кампање објашњава и камионе и багере. Откуд етничко чишћење кад су каубоји дојалихали у резерват? Зар они нису послати да би све то престало? Можда му ова питања зачеле саксофон једном за свагда.

Још један детаљ, који је измакао пажњи комунистима и натистима. Напуштање Сарајева Србима доноси и прву техничку предност у растурању онога што је Милошевић потписао. С обзиром да ће скупштина те некакве БиХ (уније? федерације?...) би-

ти у Сарајеву, српски посланици мораће да путују на заседања. Због тога, и објективне немогућности да заноће у Сарајеву те седнице ће бити временски ограничене. Из техничких разлога, објективно, тешко да ће та скупштина уопште и видети Србе. Барем првих годину дана, док су нам натисти у гостима.

Само, да би Република Српска спремна дочекала одлазак натиста, за тих годину дана треба нешто и да стигне из Србије. А на Дрини је још увек зид, преко кога не прелази ништа осим глупих архитектонских планова.

Срби су у овој најновијој трагедији својим понашањем доказали да своју личну судбину претпостављају укупном народном осећању. Неминовно, та свест прелива се преко обала Дрине и подрива тврђаву ниских страсти, која је брижљиво зирана, нарочито путем медија, овде у Србији. И не само њу. Опасно се љуља и пирамида зида "новог светског поретка".

Па није се учитељ Великог Њебоша, тог светионика Српства, звао Слоба из Лијеве ријеке, него Сима САРАЈЛИЈА.

Огњен Михајловић

НИСУ ЗАБОРАВЉЕНИ

Уочи најрадоснијег хришћанског празника Рождества Христовог – Божића, на Бадњи дан, у просторијама Градског одбора СРС, у Париској улици, организовано је дељење пакетића дечи погинулих добровољаца Српске радикалне странке из Београда.

Божић је и дечији празник, дан рођења најсветијег и најлепшег детета у историји људског рода. Том приликом протојереј Чедомир Вучковић из Саборне цркве, који по традицији то чини сваке године, одржао је пригодну беседу и подсетио присутне на рођење Спаситеља људи.

Чекајући Божић Бату, деца су се играла на просутој слами која је дочаравала пећину Вертеп где се пре свих векова родио Син Божији. Била су послужене посним колачићима, сувим шљивама, смоквама, по обичајима Бадњег дана.

Нико није био радоснији од њих када им је Божић Бата донео поклоне, пакете пуне слаткиша, играчака, одевних предмета и разних других ствари прилагођених узрасту детета.

Из руку свештеника Вучковића, који је сваком детету поклоно иконицу у књижицу са причама и песмама за Бадњи дан и Божић, госпође Души-

це Николић, народног посланика и војводе Зорана Дражиловића, деца су примила поклоне.

Њихови очеви су пали бранећи српске светиње, и земље а ми, њихови ратни другови имамо обавезу и дужност да, као и до сада, водимо бригу о њиховим породицама. Да водимо рачуна о школовању њихових потомака. Наша је обавеза и да наставимо тамо где су они стали, да ослободимо све српске земље и да их саберемо у

јединствену српску државу! У овом тренутку једна битка је, захваљујући издаји, изгубљена али рат за испуњење наших вековних тежњи није изгубљен! Зато стотине хиљада прогнаних из Западне Славоније, Крајине, Лике, Баније, Кордуна, Далмације и Републике Српске не смеју да клону у малодушност и поустану у вери!

Зоран Дражиловић

Оловка и срцем

Е МОЈ "ДРУЖЕ" НОВОСАДСКИ

Ова моја прича може да почне са некада давно... Да би читаоци схватили да је свака сличност са личностима из стварности ненамерна. Али, када сам као аутор боље размислила не треба ја да бежим од препознавања, ја ћу се испод мог текста и потписати, нека се замисле они други, читаоци и они који нађу сличност са неким кога из свога окружења препознају. Елем, свака варош у овој нашој земљи има своју свима драгу сеоску луду. Али, вероватно сте приметили, како је чудна општа појава да кад та иста сеоска луда постане драга и онима "другима", режиму све симпатије са народске стране полако копне и нестају. Очигледно је да не може и јаре и паре. И тако кад се са улице уђе у двор, од уличне добијамо дворску луду. И све се мења, а повратка нема. Од својих се одвојиш, а ове друге никако да довољно забавиш.

У мојој родној варошици, Новом Саду, као и некада давно, и данас егзистира човек из приче и за разлику од неких мојих школских другарица мени он није био драг ни када је тамбурао по туђим рођенданима и забавама. Једноставно осећала сам да није такав каквим се представљао. Како је знатно старији од мене, могу слободно да кажем да знају деца ко је добар човек. Дакле, дечији инстинкт, сам га је пресрцао, из мог дневника, споменара и сличних дечијих игрија.

Једноставно, срећна сам што данас могу да кажем, никад га ја нисам ни волела и ја му на време нисам дала да и у моје име пева оду онима на двору, белом или неком другом, сасвим свеједно. Рачунајте на нас. Нека, хвала, на мене немојте, што сам и доказала. Још 1990. г. Мој "друг новосадски" (као и јунак из његових песмица, Бане) отишао је у лево, у интернационализам, ја десно у национализам, чист српски.

Шта породични духови мисле о опредељењу ауторке текста и дворске луде, из овог текста, у Новом Саду се зна. Незадовољни, његову су кућу срушили, моја не такнута стоји. О заједничким комшијама можда други пут. Али, претпостављам да "њега" њихово мишљење и не интересује. Може се одрећи он и њих, као што се пре неки дан одрекао и својих предака. Од костију са католичког и православног гробља које често наша, новосадска, "дворска луда" спомиње док

покушава да докаже да је чиста интернационала, изгледа да су му ови правослазни гробови некако најзапуштенији. Урасли у коров, од небриге и срамоте. Некако, ми дође и жао тог човека, ових дана, док покушава да се додвори и "Курти и Мурти". Како познајем добро секретара општине и шефа матичарског здања, могу му помоћи и муку му скратити. Ма, можда не би било лоше да се зарад двора и прекрсти. Размишљај, некако би Цорч или нешто слично било отменије, европејскије. А, презиме? Може и ... Ма, све је лепше од ових наших про-

Панонски музикант

стачки имена и презимена, углавном грозних "ић" презимена. Чујем, да му и супруга има сличних проблема. Мајка јој Српкиња из Босне. Оца јој не знам. Страшно, али помоћи ћемо јој, и измислити и њој нешто финије. Ма, Елизабета, Жаклина, Стефанела, Лин да мек Картни Б....ић? Ма ових дана подвикнуо је он "Ја хоћу ноблес у мојој кући. "Мико фо, каже Стерија Поповић, као да је на мог "друга новосадског" мислио, кад је "Покондирену тикву" писао. Снајка дакле ноблес, а младожења "вилозов".

А, наши суграђани, кажеш ових дана, сви су паорског рода. Шта ћеш? Шта је научио, научио је, па не зна осећати како је леп ноблес.

Не могу баш сви, као на пример "мој јунак" све зарад пара (мало кунс и више толара) оставити, на род свој заборавити и само своју срећу гледати.

И тако несхваћен од паорског српског народа, читам, бивша сеоска

данас дворска луда, забавља себи ближе, словеначки и хватски народ. Жива сам се појела што не знам како је у Љубљани? Дође ми да га питам. Не знам (а, баш ме интересује) да ли је на својој приредби у дежели нашао мало времена да пита публику у име родитеља оних његових суграђана, углавном осамнаестогодишњака које су Јанези убијали по улицама те исте дежеле, једно једноставно ЗАШТО? Занима ме да ли се можда само извињавао онако поданички што је њему и сличнима својствено. Само је фалило да им за крај отпева и "Рачунајте на нас", па да иако нема везе са њим у име свих Новосађана поцрвеним од стида. Ипак, знам да овај човек није имао времена да од Словенаца тражи извињење, јер је како он сам каже био заузет пребројавањем карата продатих за његову горе поменуту приредбу, и у Загребу. И док је бројао, каже "Не могу рећи да сам Србин кад нисам". Па, и није. Није он ништа, односно то ми Срби кажемо тиква без корена. И сасвим је у праву када каже да су га више волели у Осиеку и Вараждину, него "тамо". У читавој његовој тужној удворичкој причи док је забављао њему ближе народе (од свог) није употребљавао име државе у којој живи и ради, него каже "тамо". Да, у праву је.

"Тамо далеко, далеко од мора, тамо је земља моја, тамо је Србија" и са поносом кажем разликује се по свему од "Леле наше". А, што се тиче пасоша, не знам зашто овај човек не проба са променом држављанства, па неће имати пасош земље (који га очигледно жуља), већ путовницу домовине. Стварно нико га неће у томе спречавати.

Ред би био да коначно једном у животу буде храбар, па у 42-43. год. живота стисне зубе и буде "свој на своме". Тако ће му се остварити и жеља да буде са људима који су му ближи од оних са којима у Новом Саду, дакле Србији, живи и које свакодневно среће. А, ја му са моје стране обећавам да кад оде, његове плакете по улицама градова Србије не могу лепити. Јер не могу да гарантујем да деца не би свашта дописивала. И ето лишавам га бриге, да док води децу у школу, брине још и о таквим минорним стварима. Доста му је бриге које ових дана има око тога да ли ће се остварити сви ови актуелни мировни споразуми. Па да ли ће се испунити за сада неизвесне тезге по Пули, Осиеку, Сплиту и осталим градовима које наводно воли и памти. Или их памти само по добрим хонорарима? Је његову мржњу према Новом Пазару и Пироту објашњавам само разлогом што тамо никада није имао концерте.

Али, да не буду људи у заблуди није да он није хтео њима да свира, него нису они хтели њега да слушају.

И свака им част. Прочитали је "дворску луду" на време.

И зато у то име "Словенија моја нова дежела", "Хрватска моја нова домова" за 50 000 марака!

Маја Гојковић

ТЕЛЕДИРИГОВАНА ПРАВДА

Монтирано суђење Зорану Марковићу председнику Општинског одбора Српске радикалне странке Књажевац

Као што је читаоцима "Велике Србије" већ познато (о томе је писала "Велика Србија") дана 16. 8. 1995. године, у Књажевцу је дошло до хапшења Зорана Марковића, председника ОО СРС. Након притвора од 8 дана против Зорана Марковића заменик Окружног јавног тужиоца из Зајечара Љубиша Радуловић подиже оптужницу за кривично дело из чл. 98. став 1. КЗ Републике Србије, "за излагање руглу и порузи председника Републике у вези са вршењем његове функције. У овом броју ћемо Вас детаљније информисати о догађајима који су уследили од момента хапшења до данас.

Догађаји који су претходили хапшењу

Немајући дугачије могућности, у условима тоталне информативне блокаде (ни једно средство информисања под контролом режима не извештава о раду Општинског одбора СРС), књажевачки радикали су пронашли оригиналан начин да ипак информису јавност о свом раду и о актуелној политичкој ситуацији, односно о ставовима СРС-а радикалне странке поводом разних догађаја. У самом центру Књажевца, на више места, истисана су велика зидна-плакатна саопштења, прогласи и други информативни материјал. Није било ни једног иоле озбиљнијег догађаја у земљи а да се књажевачки радикали нису огласили. Оно што је прикривала државна телевизија саопштавали су они. Смело, радикалски, без прикривања чињеница и без штеђења и најважнијих личности данима су на овакав начин уносили бар мало светлости у информативни мрак овог градића на истоку Србије.

Данима је на "огласној табли" Српских радикала стајала вест о издаји Републике Српске и Републике Српске Крајине. Јасно је поручивано ко је издао нашу браћу у западним српским земљама. Прозивање Слободана Милошевића за издају српских националних интереса није сметало челницима Књажевачке општине и СРС-а. Чланови Српске радикалне странке тада нису прогањани. Но стање се изненада мења. Осмог августа 1995. године Општински одбор СРС из Књажевца организује мирне протесте поводом издаје Српске Крајине

Зоран Марковић

и том приликом штампа и летак у којем између осталог обелодањује и многе криминалне афере локалних моћника и челника СРС-а који су упропастили Књажевачку привреду и довели је на ивицу колапса. У летку су поменути по злу чувени Звонимир Алексић, председник Општинског одбора СРС-а, Милан Митровић, бивши начелник МУП-а, сада секретар Окружног одбора СРС-а у Зајечару, Милош Микић, дугогодишњи "успешни" комунистички директор који је упропастио све колективе у којима је руководио, Лидија Николић и Томислав Милетић, који су ојадрили некада успешну фабрику "Леду", Др Дашко који се прославио крађом хуманитарне помоћи (ћебад, постелина, лекови...). Помињане су и приватне фирме попут Пејчићеве која је под директним протекторатом првог пендрека Србије Радмила Богдановића, Неше "Кожатекса" и други. Тек сада настаје узмирење мирне књажевачке чаршије. Људи који читају летке потврђују истинитост, о летку се говори са симпатијама, поверењем. Грађани Књажевца најзад могу да прочитају све оно што су годинама желели али нису смели да кажу. И док челнике из града на Тимоку није узмиравало прозивање за издајство Слободана Милошевића (ваљда су и сами били свесни истинитости тврдње), угрожавања личних интереса их је жестоко погодило. По нашим сазнањима догађаји који ће уследити брижљиво су планирани у кухињи Социјалистичке партије. Звонимир Алексић, враћајући се

са прославе, као и обично пијан (већ је у Књажевцу познато да му је "слаба петља" па се са тих прослава често враћа и унеређен), улази у просторије МУП-а Књажевац и захтева од дежурне службе да се сви радикали који се налазе на улици и деле летке – похапсе. Иницијативу свог партијског шефа одмах прихвата и тадашњи начелник МУП-а Милан Митровић, али због недостатка људства до хапшења тога дана није дошло. Наиме, велики број грађана окупљен око "зидних новина" спречио је интервенцију милиције. Два дана касније, 10. 8. 1995. године председник Општинског одбора СРС Зоран Марковић добија позив да се јави на "информативни разговор" у просторије МУП-а Књажевац. Позив је уручен у касним вечерњим часовима. Исте вечери је од Марковића захтевано да пријави чланове који су лепили прогласе и делили летке као и имена и презимена свих чланова Општинског и Извршног одбора. Упркос претњама Марковић је то одбио. Први разговор се завршио на томе. Но, "дрил" се наставља. Већ сутрадан је уследио нови позив на информативни разговор. Овог пута претња је била изразитија а метод бруталан. Два полицајца улазе у просторије странке и обавештавају Марковића да се у 12,00 јави у просторије МУП-а. На двадесетак метара од станице милиције, у 11,50 пресреће га патрола милиције и примењује непотребно насиље. Везују му руке "лисицама" и силом уводе у станицу иако је било потпуно очигледно да се Марковић управо тамо и упутује. Одмах га уводе код инспектора Љубомира Михајловића, бившег председника Општинске организације Савеза комуниста, који иако криминалистички инспектор у задње време ради послове из надлежности државне безбедности, односно разрачунава се са представницима опозиције – углавном са српским радикалима. Поново захтевају од Марковића да ода имена и презимена чланова одбора како би проширили круг похапшених. Циљ је јасан: заплашити што већи број људи, у корену сасећи сво опозиционо деловање. После претњи, омаловавања и малтретирања које је трајало око 90 минута, Марковић је поново на слободи.

Разбојничко хапшење

Марковић није дуго "уживао" у слободи. Већ сутрадан је приметио изузетну бригу МУП-а Зајечар у погледу његове личности. Сваки његов

На прослави годиšnjice Српске радикалне странке у Књажевцу
– Зоран Марковић, војвода Бранислав Вукић и Ивица Микић

корак је био праћен од стране полицајаца у цивилу и њихових сарадника. У његову кућу долазе "забринути пријатељи" који проверавају да ли је код куће, да ли ће негде путовати и шта намерава да предузме. Одлазак на седницу Окружног одбора Српске радикалне странке на Ртњу обезбеђиван је одређеним бројем полицајаца. За све време трајања седнице пажљиво су пратили кретање Марковића и стрпљиво чекали његов повратак у Књажевац.

16. августа, у раним јутарњим часовима, полицајци Књажевачког МУП-а Горан Миливојевић и Александар Тошић без применога налога и без икаквог законског основа насилно проваљују у стан Зорана Марковића и буквално у пижами везују и из кревета убацују у патролна кола. Налог за хапшење ни до данас није уручен Марковићу. Брутално хапшење је извршено као у лошим акционим филмовима, наочиглед деце и породице Марковића. Одмах га одводе у станицу милиције у Књажевцу а одатле другим патролним колима уз пратњу двојице полицајаца, везаног, за Зајечар. Тамо је већ чекао истражни судија Окружног суда Данило Вељковић. Наставља се испитивање започето у

Књажевцу уз присуство адвоката Југославе Родић. О томе прича сам актер Зоран Марковић:

"Истражни судија је постављао углавном иста питања као и радници МУП-а, захтевајући од мене да одам имена и презимена чланова одбора у Књажевцу. То сам, паралелно, одбио не желећи да се и над члановима Српске радикалне странке примењују уобичајене репресалије режима. Оно што је било ново и што ме је посебно зачудило било је "приватно" питање истражног судије да ли је Слободан Милошевић и по мом личном уверењу стварио злочинан против свог сопственог народа. На то сам му одговорио устајући са столице: Шта би друго био, господине судијо, када је део свога народа увукао у рат, најподлије га издао и нашим лековитим непријатељима га на милост и немилост оставио. А нас у Србији бестидно опљачкао. Шта је онда, господине судијо, Слободан Милошевић? Судија је приметно поцрвенео, оборио поглед и наредио присутним полицајцима да ме воде у притвор. То је било цело саслушање."

У Зајечарском затвору Марковић проводи 8 дана у друштву најразличитијих типова све време држећи "поли-

тичку наставу". Због тога је касније задркиван од страначких другова да наставља праксу затворских универзитета. Обезбеђење затвора је било појачано, нарочито после доласка народних посланика из Ниша и дељења летака у којима се грађани Зајечара и Књажевца обавештавају о разлозима хапшења Марковића.

Након 8 дана, 24. 8. 1995. године, Марковића из затвора приводе у Окружни суд код председника Радојице Николића који му уручује оптужницу и решење о притвору. Дакле, тек после 8 ана проведених у затвору он добија решење о притвору уз коментар председника суда да је боље да га пуште на слободу јер ће тамо још нешто забрљати па ће моћи и више да га осуде.

Фарса од суђења

Прво суђење

У Зајечару је владало велико интересовање за ово политичко суђење. То доказује и то што се 6 познатих тимочких адвоката пријавило да бесплатно брани Марковића. Из захвалности поменућемо и њихова имена: Југослава Родић (ћерка покојног потпредседника СРС Станоја Ђорђевића – Мизе), Илија Матић (председник Окружног одбора СРС Зајечарског округа), Радовић Иван (председник Општинског одбора СРС из Неготина), Кајмаковић Ранко (члан Општинског одбора СРС у Бору), Бајић Славко адвокат из Бора, Миле Петковић адвокат из Бора. Суђење је почело 28. 9. 1995. године у Окружном суду у Зајечару. Сат времена пре почетка суђења стотинак тимочких и нишких радикала са заставама, транспарентима и лещима "окупира" простор испред суда. Милиција добија појачање. Приметно су нервозни а са њима је већи број старешина и инспектора у цивилу. На улазу у суд велике мере обезбеђења. Заинтересованим грађанима се одузимају личне карте а претрес свих који улазе у суд је обавезан и дуготрајан. У самој судници је десетак полицајаца што у цивилу, што у униформи. Полицајци у цивилу издаје звук моторола које носе испод јакни. Чак су и они наоружани у судници.

Читање оптужнице

Сала је дупке пуна. Судија унапред упозорава да ће испразнити судницу уколико буде гласних разговора и добацивања. Марковићу се суди по фамозном члану 98. став 1., у народу познатијем као о члану који штити име и дело Слободана Милошевића. Јавни тужилац сматра да је Марковић крив јер је дана 3. 8. 1995. године, донео из Ниша страначки материјал у коме су се налазили плакати следеће садржи-

не; испод слика Слободана Милошевића и Мирјане Марковић:

"СРПСКИ БРАЧНИ ПАР ЧАУШЕСКУ" – "МИЛОШЕСКУ ПРОБИ ЊЕШ ГОРЕ НЕГО ЧАУШЕСКУ" И "ОВО СУБАНДИТИ, ОДРОДИ И ОВОГА НАРОДА НАЈСРАМНИЈИ ИЗДАЈНИЦИ". "ПРОКЛЕТИ БИЛИ СРПСКИ КРВОЛОЦИ".

После тих речи заменика окружног јавног тужиоца никоме у сали није било јасно у чему се састоји увреда или биће кривичног дела. Да је Милошевић издао српски народ јасно је свим Србима. Да се понаша као Николае Чаушеску већ је одавно свима познато. А ваљда је сваком јасно да га, настави ли овако, таква судбина и чека. После гласног коментарисања и одобравања речи из спорног текста, по први пут је запретила опасност да судија оствари своју намеру и испразни судницу. На захтев новинара да се омогући снимање суђења у циљу информисања јавности суд је донео одлуку да се суђење одложи како би се консултовало Министарство правде.

Друго суђење

Ситуација испред зграде Суда иста као и прошли пут. Велики број грађана окупио се већ неколико сати пре почетка суђења. Обезбеђење велико. Полицајци из Зајечара су добили помоћ и из суседних општина. На улазу чак и народним посланицима одузимају и задржавају посланичке легитимације. Адвокат Миле Петковић протестује код председника Суда и захтева да му се да потврда о привремено одузетој личној карти. Одбија да присуствује суђењу док му се лична карта не врати. Успева у својој намери. Сала Окружног суда је пуна. Поред окривљеног Зорана Марковића седе неколико полицајаца у цивилу. Адвокат Илија Матић захтева да се удаље а они без наређења судије, постиђено устају и заузимају места у последњем реду. Као и прошли пут и овог пута су наоружани и опремљени моторолама. На захтев окривљеног да се за сведоке позову народни посланици Зоран Крашић, Драгољуб Стаменковић и Бранислав Вакић, Суд после краће паузе доноси решење да се предлог одбија. И даље инсистирају да се доставе имена чланова Општинског и Извршног одбора што Марковић одбија. Неколико детаља је обележило ово политичко суђење. Потпуно уверени у невиност Марковића адвокати су се играли са оптужницом. У једном тренутку, користећи уставно начело о равноправности грађана Србије, адвокат Миле Петковић је почео да износи одбрану на хрватском језику. Покушавајући да буде духовит судија Верољуб Цветковић је опомену Петковића речима: "Ви господине као да сте члан ХДЗ-а, говорите чистим хрватским". Што је тражио, то је и добио: "Господине судијо, ако Ви и Ваш пред-

седник наставите са оваквом политиком ускоро ће Туђман основати ХДЗ и у Бору и Зајечару па ћемо сви морати да говоримо хрватски". – била је реплика Петковића. Уследио је затим предлог адвоката Илије Матића: "Предлажемо да се као сведок позове Слободан Милошевић на околност да лично потврди да ли речи написане на плакату сматра увредом. С обзиром да је сада веома заузет примањем честитки за "мир" у Дејтону, а и да би због силне популарности било потребно бар 100 пута више полицајаца да га обезбеђује, него што је данас овде присутно, није неопходно да он лично овде сведочи пред Судом. Сложићемо се и са тим да он да изјаву у Београду". Наравно, и овај предлог одбране је одбијен. Још један детаљ је интересантан и иде у прилог нашим сумњама да се овде ради искључиво о политичком суђењу. У једном тренутку судија је упитао Марковића: "Да ли о Милошевићу тако мисле и у вашој централи у Београду, и да ли бисте се ви увредили када би вас и вашу супругу називали брачним паром Чаушеску"? Стекао се утисак да се у Зајечарском окружном суду и не суди Зорану Марковићу већ Српској радикалној странци. Каснији ток догађаја ће то и потврдити. У току суђења, суду је презентирали већи број часописа, недељника и дневних новина у којима су доминирали следећи написи: "Погледи" – Милошевићу проћи њеши горе него Чаушеску, "Српска реч": Карикатуре и написи: Балкански касапин, "Велика Србија": Карикатура Слободана Милошевића и М. Марковић са написом "Остани ђубре до краја", итд. Суд је то прихватио као доказ и тај материјал је остао у судским списима.

Треће суђење

Декор исти као и претходна два пута. Намрштена лица полицајаца. Строга контрола уласка у Суд и детаљан претрес. Присуство наоружаних милиционера у сали. Како се очекивало изрицање пресуде у сали није било јавно. Сем адвоката, окривљеног Марковића и народног посланика Бранислава Вакића у судници су били само полицајци. Користећи прилику Суд изненада прихвата сведочење Бранислава Вакића (које је претходно одбио) а ускоро ће бити и јасно због чега. Након сведочења, тог 29. 12. 1995. године, заменик Окружног јавног тужиоца Љибиша Радуловић обавештава судију да ће проширити оптужницу за исто кривично дело и против Бранислава Вакића.

Наставак суђења није заказан.

Прилог

Зоран Марковић је рођен 21. 8. 1960. године у Папратни, општина Књажевац. Симпатизер и присталица Српске радикалне странке и политике др Во-

јислава Шешеља је од самог оснивања странке. Члан странке и Општинског одбора је од 1993. године. Председник Општинског одбора СРС је од новембра 1994. године. Истакнути је борац за српство. Више пута је на уштрб своје породице слао помоћ народу Републике Српске и Републике Српске Крајине. Нарочиту бригу посвећује породицама добровољаца и материјално их помаже. Свој сукоб са моћницима књажевачке општине почиње знатно раније. Први пут долази под удар "закон" када почетком 80-тих година покушава да српечи, постављањем барикада, тајно складиштење нуклеарног отпада из НЕ "Кршко" у давно напуштени рудник уранијума у селу Габравница. Тадашње општинско руководство, које је за складиштење смртоносног отпада примало огромне новчане износе заратило је са Марковићем. Од тада па до данашњих дана изложен је тортури и репресалијама. Учлањен у Српску радикалну странку постаје трн у оку књажевачких моћника и они свим средствима покушавају да спрече његово деловање. Но, Зоран Марковић и његови књажевачки радикали устрајавају у својој борби. Сигурни смо да ће на крају и победити.

Драгољуб Стаменковић

Део одбране адвоката Илије Матића на суђењу Зорану Марковићу

Даме и господе, поштовани председниче Већа, господе поротници,

Доношењем члана 98. КЗ Републике Србије, од стране посланика Социјалистичке партије Србије учињен је велики корак у прошлост. Члан 98. није ништа друго већ члан који штити дело и лик Слободана Милошевића на исти начин како се раније штитило име и дело Јосипа Броза. Право као наука подразумева правну државу. А код нас правне државе нема. Није је било ни у Брозово време а нема је ни сада. За само месец дана председник Милошевић је више пута прекршио Устав, закон и све остало на чему почива правна држава. Очигледно је да се он ставља изнад Устава. Апсолутизам је начин његовог управљања државом. Зашто кажем да ова држава није била правна ни у Брозово време? То је ваљда свима јасно а ја ћу то илустровати једним баналним примером. 1947. године на железничкој станици у Скопљу тројица малолетних младића скидају гумено црево које пролази између железничких вагона. Беда и сиромаштво их је натерала да од тих црева направе ђонове за своју обућу. Ништа више. Сва тројица су ухапшена и осуђена на по 1 годину затвора. А онда се догодило нешто што овде са згражавањем износим. Игром случаја је тада у Скопљу био и Милован Ђилас. Сазнавши за овај случај сам је пресудио. Наредио је да се младићи стрељају на лицу места, поред вагона уз образложење да су сада ти вагони

неупотребљиви и да је тиме нанета велика штета привреди Југославије. Судије, које су тако "благо" осудиле младиће су, наравно отпуштене са посла. Мислим да је овим примером све речено. Он говори у каквим смо условима живели, у каквом друштвеном уређењу. На жалост и сада су прилике сличне. Говорећи овде о кривичном делу које оптужница ставља оптуженом Марковићу на терет, говорећи о оптужници морам да кажем да она није валидна. Нема ни једног основа који

би дао право тужиоцу да подигне овакву оптужницу. Политичари су јавне личности и подложни су суду јавности. Они су ти који ће се својим јавним радом и делима аргументовано бранити од прозивки и оптужби неистомишљеника. У демократским земљама, у оним правим демократским земљама то је чак друштвено пожељно. То је начин да се укаже на грешке и пропусти које чине политичари било ког ранга. Мислим да је ова оптужница атак на демократију, атак на

све оно на шта се овај режим декларативно позива. Зашто оптужница није подигнута у Београду, Нишу, Крагујевцу...? Сведоци смо да се на бројним митинзима о Милошевићу говорило много горе и жешће. Можда се одговор намеће и у чињеници да је Зајечар град са највећим бројем полицајаца у односу на број становника. Ове моје речи потврђује и то што је на овом суђењу присутно више од 40 полицајаца, које у униформи, које у цивилу. Има их, ето, и овде у судници.

СКИЦА ЗА ПОРТРЕТ ПОЛИТИЧКОГ КАМЕЛЕОНА РАНЂЕЛА ВЕЉКОВИЋА

ИГРЕ ОКО МАНАСТИРА СВЕТОГ ПРОХОРА ПЧИЊСКОГ

Дивљи отерали питоме.

Викендице социјалиста на отетом манастирском имању

Заинтересовали смо се за велику српску светињу манастир Свети Прохор Пчињски, који смо ми Српски радикали ослободили од АСНОМ-аца и тзв. Македонаца уз помоћ блаженопочившег епископа врањског господина Саве, јер се у протеклом периоду у јавности појавило више информација о угрожености ове српске светиње и Српске православне цркве на овом простору од тзв. "душебрижника српског народа", оличених у лицу господина Ранђела Вељковића, републичког посланика из Бујановца у три сазива и директора Деоничарског друштва "Врело" из Бујановца.

Када се на лицу места сагледа шта је овај експонент политике СПС-а урадио са манастиром – Свети Прохор Пчињски и његовом околином, постаје јасно колико је уствари СПС-у и његовим представницима на југу Србије (у негативном смислу) стало до интереса српског народа и Српске православне цркве.

Наиме, око манастира су на отетој манастирској земљи изграђене викендице бујановачке (тадашње комунистичке, а данашње социјалистичке) врхушке наравно и викендица г. Ранђела Вељковића. У непосредној близини манастира, узводно уз реку Пчињу, господин Вељковић са својим заштитницима из Београда, са неким бившим министрима Владе Републике Србије који сада из сенке воде ову земљу, гради о трошку државе Србије у овом најтежем времену, када је због такве политике доведен у питање опстанак српског народа, хотел са базе-

Човек са шест прстију
- Ранђел Вељковић

нима и спортским теренима, опет на отетој манастирској земљи чија инвестиција до сада износи око 10 милиона марака.

Скица за портрет господина Ранђела Вељковића представља најбољи пример пресвученог комунисте у одељу социјалисте – новокомпонованог српског националисте, коме је свака власт добра ако у њој опстаје као властодржац на свом терену. Тако је господин Вељковић својевремено био:

1. Најватренији титоиста – дугогодишњи председник Општинског комитета Савеза комуниста Бујановац, који је подигао том србоджеру споменик у Бујановцу и тукао са својом "на-

родном милицијом" Србе у Бујановцу на надвожњаку јер су носили бадњак, да би заштитио Шпитаре у Бујановцу у име братства и јединства;

2. Најватренији присталица политике господина, тада друга, Ивана Стамболића, тадашњег председника Централног комитета Савеза комуниста Србије, који је био радо виђен гост са својим сарадницима у Бујановцу;

3. Да би данас био највећи присталица председника Републике Србије, господина Милошевића, против кога је јавно иступао у време власти Ивана Стамболића и његових сарадника, као нпр. Данила Ж. Марковића, кога је, на жалост у време поста у манастирском конаку, у сада хотелу, служио јагњетином и прасетином, ваљда ради подсећања на бивша времена јагњетних и прасетних бригада.

Да господин Вељковић није ни мало наиван, говоре следећи аргументи:

1. Формирао је Деоничко друштво "Врело" у Бујановцу (чији је директор и главни деоничар) и покушао, али на сву срећу није успео, да отме фабрику минералне воде "Хеба" из Бујановца, у оквиру кога:

а) Послује предузеће "Здрава храна" са само једним запосленим – сином г. Вељковића, Гораном Вељковићем, који је директор Предузећа и који се већ истакао у батињању Срба у Бујановцу;

б) Туристичку агенцију "Прохорово" у Београду коју води зет г. Вељковића, чиме нам г. Вељковић практично показује како је СПС схватио и врши трансформацију друштвене у приватну својину.

2. Узурпирао је следеће објекте манастира светог Прохора Пчињског:

а) Стари тзв. врањски конак који држи и којим управља без икаквог правног основа, а који је претворио у класичан хотел;

б) манастирску воденицу;

в) део манастирске баште на којој је саградио без сагласности Управе манастира мини-хидроелектрану уписавши исту у имовину ДД "Врело" из Бујановца.

3. Његов негативан однос према овој великој српској светињи, епископу врањском и житељима манастира – организовао је физички напад на епископа врањског 21. јануара 1993. године, не придржава се манастирског реда и поретка у погледу понашања гостију, организује ноћне теревенке уз музику и оргијање, злоупотребљава име манастира и Светог Прохора Пчињског у комерцијалне сврхе обмањујући јавност и госте да купују манастирско вино, мед и ракију који иначе не потичу из манастира Свети Прохор Пчињски и чини друге недолучне поступке на тако једном светом месту који су испод сваког културног и цивилизацијског нивоа.

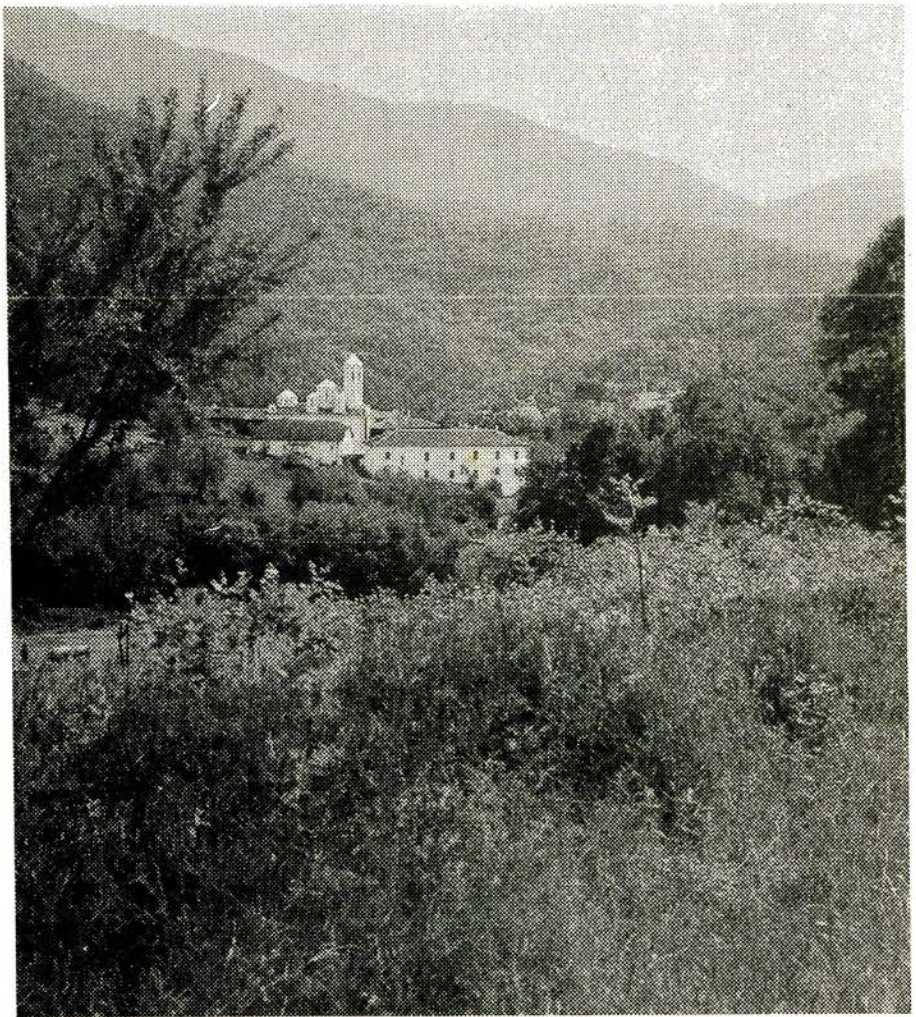
4. Од 1988. године до данас, од када користи неовлашћено наведене манастирске објекте, ДД "Врело" из Бујановца није уплатило Управи манастира ни један динар ни по ком основу, већ је само правило како материјалну тако и непроцењиву духовну штету.

5. Као бивши секретар ОК СК Бујановца, бесправно је присвојио део плаца власништво Грађевинског предузећа "Морава" из Бујановца и користећи свој положај именовани се до данас није обратио том предузећу да га обештети.

Такође је од ове фирме узео веће количине цемента и паркета за грађњу своје куће, међутим, до данашњег дана новац за грађевински материјал није уплатио наведеној фирми.

На крају треба подвући да се све ово дешава уз знање и наклоност републичких Министарстава културе, заштите животне средине и Министарства вера, што указује на однос постојећих институција према нашој прошлости и православној вери – Српској православној цркви коју владајуће структуре СПС-а са ниподаштавањем користе и злоупотребљавају у своје политичке сврхе по начелу "када им затреба".

Захтевамо од надлежних институција Републике Србије да правним средствима ослободи манастир Свети Прохор Пчињски од ропства Ранђела Велковића, да не бисмо били принуђени да то учинимо сами и преbacимо господу из СПС-а преко Пчиње, ван манастирске земље на коју не заслужују ни да стану и тиме омогуће нормалан живот житељима манастира и верницима који походе ову

Цетакнута лепота до појаве социјалиста - Манастир Свети Прохор Пчињски

српску светињу, да би својој души нашли духовни мир.

Шта то хоће социјалисти?

Све ове негативности које сам изнео у лику друга Ранђела Велковића, казао сам и иза скупштинске говорнице, мислећи ваљда да ће владајућа странка ипак нешто учинити да заштити манастир Свети Прохор Пчињски од узурпатора и властодршца друга Ранђела.

Међутим, наредни догађаји потврдише моју тезу о комунистима – антихристима да њима није нитшта свето, посебно када је реч о истини.

У саопштењу СПС-а, ОО Бујановац са ванредне седнице одржане дана 19. априла 1994. године, а које су потом објавила сва средства информисања дословце стоји оваква изјава:

"Дуготрајни сукоби неких структура у општини Бујановац и Епископије СПЦ у Врању и даље се продубљују, тренутно без изгледа да буде стављена тачка".

Општински одбор Социјалистичке странке из Бујановца обавештава јавност "да од 13. априла у порти и око манастира Свети Прохор Пчињски борави група од двадесетак припадни-

ка Српског четничког покрета из Ниша са циљем да помогну у обради манастирског имања и заштите народ од УНПРОФОРА (вероватно се мисли на припаднике УНПРОФОРА у БЈР Македонији, на припаднике америчке војске, будући да је од манастира граница између Југославије и БЈРМ код Пељинаца удаљена само неколико километара). Групу је предводио републички посланик Српске радикалне странке Бранислав Вакић.

Пошто је констатовано да су ОО СПС о томе обавестили грађани, у саопштењу се каже да је "ова група, назови заштитника по свом нахођењу одлучивала о томе ко може да уђе у манастир". Боравак милитантне групе није случајно пао у време непосредно после бомбардовања НАТО-а у Републици Српској, а евентуални инцидент са УНПРОФОР-ом на граници према БЈР Македонији, који би могао да има несагледиве последице, није забрињавао господина епископа врањског Пахомија". Бујановачки социјалисти оценили су "да је то што се догодило од 13. до 17. априла још један покушај да се ово подручје дестабилизује. По оцени Општинског одбора СПС-а ипак зачуђује то што надлежни органи МУП-а нису реаговали у

заштити недужних људи који су се нашла у близини манастира Свети Прохор Пчињски.

Дубодолина је још више продубљена изјавом социјалиста да је група која је боравила у манастиру била оквалификована као "припадници Српског четничког покрета из Ниша", док игуман архимандрит Пајсије и Епископија у Врању, на челу са епископом господином Пахомијем (Гачићем) тврде да су то били верници, који су дошли подстакнути религиозним мотивима.

Одговор епископа Врањског

Пошто је оцењено да се ради о избиљној општужби, врањски епископ затражио је информацију од игумана манастира Свети Прохор Пчињски оца Пајсија, будући да он не може свакодневно да буде обавештаван о томе ко долази у манастир, због чега и колико борави.

У целости "За Велику Србију" преносим извештај игумана Пајсија, упућен преосвештеном господину Пахомију, епископу врањском, а објављеном у листу "Православље" од 1. до 15. јула 1994. године:

Ваше Преосвештенство,

Одговарајући на Ваш акт бр. 76 од 27. 4. т. г. обавештавам Вас следеће:

У нашем манастиру боравили су као поклоници Свето Прохорске светиње, од 13. до 15. априла једанаесторица Срба из Ниша. Њихов долазак најављен је телефоном неколико дана раније од стране Трајка Кметовића, брата који је по благослову његовог преосвештенства г. Артемија, епископа рашко призренског, уписао Богословски институт и спрема се за свештенички позив. Рекао ми је телефоном да ће у групи бити 6-7 људи, а дошло их је 11. На челу те групе, нисам то до њиховог доласка у манастир знао, стајао је републички посланик Српске радикалне странке г. Бранислав Вакић.

Од првог сусрета са њима приметио сам врло пристојно владање. Сви су при поздраву пришли и пољубили ми руку. "Дошли смо, рекао је брат Бранислав, да нешто о Богу и својој вери научимо, и помогнемо вам у пословима". Захваљујући сам им се на спремности да овој светињи по својим могућностима помогну. Поред долажења на свакодневна и вишечасовна манастирска богослужења, поменути братија су у току дана обављала разне послове: ограђивали воћњак, секли дрва, копали у башти и др. Једног дана јавивши ми се за благослов отишли су до педине Светог Оца. По повратку причали су ми како их је један домаћин свратио у своју кућу ради чашћења. Једном речи, за све време свог боравка у манастиру братија из Ниша трудила се да буде достојна свог људског рода и хришћанског звања, владајући се онако како то Светост ове куће захтева. Једног брата из те

Радикалски "образовни програм" у центру Ниша.

Њихове групе, сам у петак, 15. априла, крстио, ког дана је група и отишла из манастира. То значи да исти нису у манастиру боравили до 17. априла, како се у саопштењу наводи.

У прилогу Вашег горе наведеног акта послали сте ми фотокопију Саопштења Општинског одбора СПС-а, које бих, дозволите ми, прокоментаришао.

1. Ви, Ваше преосвештенство, нисте ни знали да братија из Ниша долази у манастир, а камо ли да сте их Ви ту окупили;

2. Не одговара истини да је та група, назови заштитника, по свом нахођењу одлучивала о томе ко може да уђе у манастир Св. Прохор Пчињски, при чему су непожељни врећани и малтретиранци, због чега су људи избегавали да се приближе манастиру". Ништа од свега тога није било, што могу посведочити и сва остала братија манастира као и гости који су тих дана боравили у манастиру. То може да посведочи и војска, чија се караула налази поред манастира и који свакодневно по неколико пута навраћају до хтоела конака, а понекад сврате и код нас.

3. Зар није смео став чланова Општинског одбора СПС-а да на основу "рекла-казала" сазивају ванредну седницу у Бујановцу, на којој у својој забринутости за манастир Св. Прохор Пчињски на којој изводе закључак да тешко могу да разумеју овај безумни чин застрашивања и одбијања народа од манастира.

4. Вашем преосвештенству је познато да је у нашем манастиру од 1.-3. априла боравила група Крушевљана, њих 35 на броју, и иначе мојих старих познанника из Хиландара. Пуно су нам помогли у свим пословима. У тој групи, касније сам то сазнао јер никад

никог не питам којој политичкој странци припада, држећи се Јеванђеља "Идите и научите све народе" били су људи који су припадали разним политичким странкама, али њихова политичка опредељеност није сметња да у Богу, преко ове светиње, буду "једно срце и једна уста" за слављење Творца. Овај манастир, као уосталом и све српске светиње примао је и под свој кров прима све честите и побожне људе, у који (манастир) долазе чак и нехришћани (недавно су долазили из села Павловац ради молитве болесном малишану). Политику и политичке разговоре сам забрањивао у овој светињи, знајући да само истински православни хришћанин може бити од користи "својој нацији, односно свом народу, што нам јасније од сунца показује пример нашег родоначелника св. Саве. Сећам се по том питању изречене мисли нашег светог патријарха, да Цркву нема право ниједна политичка странка да упреже у своја кола. Ако је за поједине "све политика" нека им тако буде, али не дозвољавамо да се поистовестимо са њима.

И на крају, Ваше преосвештенство, не могу да се отмам искушењу и да наведем доста баналне речи једног Светогорца упућене бившем гувернеру Св. Горе: "Господине гувернере, немогуће је да се човек умеша у политику, а да се не усмрди".

Проси Ваш свети благослов и молитву и целива десницу нашег преосвештенства.

Увек одани вам
Игуман ман. Св. Прохор Пчињски
Архимандрит Пајсије

Поред саопштења за јавност старешине манастира Св. Прохор Пчињски игумана Пајсија о наведеним до-

гађајима огласио се и владика врањски г. Пахомије.

Иако је на одржаној конференцији за штампу у Саборној цркви у Врању био позван и сам г. Ранђел Вељковић, председник СПС и народни посланик из Бујановца, а који ведри и облачи у Пчињском округу, дотични друг се наиме, није одазвао позиву те је преосвештени владика Пахомије упутио једно писмо Општинском одбору СПС-а и народном посланику Ранђелу.

Писмо које је упућено комунистима Бујановца у целости преносимо.

Поштована господо,

У прилогу акта достављамо вам наше Саопштење (Е. бр. 94 од 6. маја 1994. г.) поводом вашег саопштења од 20. априла 1994. г. и Извештаја старешине манастира Свети Прохор Пчињски архимандита Пајсија од 30. априла 1994. г.

Умољавамо вас да у вашем будућем раду не користите Српску православну цркву и њене светиње у дневно политичке сврхе већ да се политиком бавите заједно са вашим политичким супарницима, искључујући Цркву и њену јерархију јер је она изнад политичких партија по свом постојању и трајању. Ако сматрате да је група верника из Ниша, на челу са народним

послаником господином Браниславом Вакићем била из политичких разлога у манастиру Св. Прохор Пчињски, врло радо ћемо и вас примити у манастир Св. Прохор Пчињски, односно примићемо народног посланика господина Ранђела Вељковића да са својом групом проведе неколико дана у манастиру Свети Прохор Пчињски и живи по манастирском типу (реду и поретку) као и да помажу у обављању свих послова на манастирској економији, уз претходну најаву свог доласка старешини манастира (пошто је такав ред у Цркви) али искључиво као групе верника. Уколико у тој групи буде некрштених, поучићемо их православној отачкој вери и крстити их у манастиру Свети Прохор Пчињски, као што је то учињено и са групом из Ниша.

У нади да ћете схватити и разумети да је Православна црква увек била (и то ће остати) изнад нације и партије, те је сваки онај који то начело прихвати истински члан Цркве и његов је Спаситељ Господ Исус Христос – Глава Цркве, а не којекакви самозвани "спаситељи".

С поштовањем

Епископ врањски
Пахомије

После свих ових силних саопштења, а посебно преосвештеног владике Пахомија, био сам посве сигуран да ме комунисти неће оптужити да сам неког Американца "скинуо" или не дај Боже напао УНПРОФОР на граници са Македонијом.

Покушао сам да овај неспоразум решим путем дијалога да не бисмо више долазили у ситуацију да се преко медија оптужујемо. Сви моји апели за разговор су пропали, односно пали у воду оног тренутка када је мој колега друг Ранђел Вељковић дошао за скупштинску говорницу и рекао једну неистину: господин Вакић користи своје присуство у манастиру Свети Прохор Пчињски да би обишао своје четнике на југу Србије, формирајући добровољачке јединице за случај да НАТО снаге нападу Србију.

После оваквих глупих изјава челника СПС-а мислим да је коментар заиста сувишан. Такође сам мишљења да долази време када ће комунисти политички националисте за поновни дијалог и сарадњу. Међутим, познат им је наш став који гласи:

ПАМЕТ У ГЛАВУ!

Бранислав Вакић

ПИСМО МРКОЈА ТЕОДОСИЈЕВА

Позивам те у бој људски
Начелниче некад Горе славне
Да се мало поразгрну мисли
Да се мало очи поразбистре
Да се душа yine по народу
Да видимо докле смо доспјели
Хоћемо ли чамит у тамници
Или ћемо на свјетлост изаћи
У будућност те сте обећали
Са вашијем бркатим пређијем
Са њиховим ордењем оштријем
Што и данас звезка изобилно
По главама нашега народа
Хоћете ли довијека тако
Солит причу а мислит беслано
Обећава куле и градове
А у своју обртат дарове
Што дати су свима поједнако
Мораш признат велики причало
Да је мноштво казано обмана
Да је мноштво виђено невоља
Да им краја г лавару не виђу
А под вашом назорли управом
И да знате то није вјечито
Нарочито због српскијех рана
Са свијетлих њихових попршта
Ве их крвник немушки сатире
Али Срби мушки и витешки
Бране своје огњене слободе
Вјековима силно затиране
Па сад кад су на прагу процвата
И државе свеколике наше
Ви са трона најславније Горе
И престола Петра Цетињскога
Ти свјетовни главаре безбрижни
Те затвори проклету границу
За немилост крвничке оштрице
Братску дјецу врагу остављате

И за браћу небратски радите
За Косовски завјет не хајете
Са којим је Гора Његошева
Пет стотина љета крварила
И о браћи српској под Турцима
Славни вијенац у небо уздигла
Да читају људи и јунци
Да запиру врази и мудраци
Да се света Милошева рука
Обасјана круном Лазаревом
На пријесто свесрпски издигне
Нашом борбом нашим довршењем
Па кад браћа Срби прекодринци
Тај аманет витешки сљеђују
Притиснути са свакоје стране
Ви главари оштрије значака
Са престоља грађанских држава
Што се вазда српским називаху
Душманину у сусрет идете
Не бисте ли слободу за себе
И за благо неправо узето
На братскијем ранама створено
Под вјечиту скрили кључаницу
Ви свог брата витеза данашњег
Спотичете ко Бранковић што је
У косовском страшног судилишту
Што ће мајци слобода ђетета
Што свог брата рад себе погази
Што ће црни барјак од слободе
На шљемену фантазне државе
Што ће глави перчин и бркови
Кад у њојзи главнице не има
Што ће прса без срца јуначког
Чему образ без свијетла лица
Грбови су устали видите
Господине шта вас је довело
Да ли гријех неки још невидни
Да ли врачке пијана народа

Слободарске врле напојнице
Те нам судбу тако проћердасте
Да нам ђецу душманима дате
Отечество да нам окаљате
Прна Гора црна и невољна
Постиђена и препомрачена
Јеца болно и дубински риди
Има очи али нема вида
Има ноге и руке спутане
Има сабљу има братске ране
И предуго скамењена ћути
Видици јој вођством замрзнути
Удри сабљом небеснице љута
Спржи ватром огња божијега
Све окове све ланце претешке
Приђи брату и братскоме свату
Стварај нову земљу Србинову
Боље ти је Гору нестанути
У витештва славне историје
Но кукавност насе обрнути
На гробове својих витезова
Кукавичком ногом погазити
Зарад неке овоземне среће
Као врабац на грани дрхтећи
Господине од Горе главаре
У памет ми ове ретке узми
И достојно наших витезова
Што и сада земљу натопише
Крвљу истом из овије гора
За слободу са знаком Милоша
Одгонетни шта ти је чинити
Види ће су људи и јунаци
О тамници боље поразмисли
Види шта ти на небеској мапи
Исписаше данашње прилике
И не трагај за мојим мислима
И онако нијесмо рођаци

Аћим ВИШЊИЋ, Служ, маја 1995.

ШЕШЕЉА НЕ ПУШТАЈУ У ХАГ

Надлежна служба МУП-а Србије није др Шешељу продужила важност пасоша

Мала провера знања: Знате ли шта је ЦР 933 580?

Нема везе, ни ја нисам знао. А онда ми је др Шешељ објаснио:

– То је мој логорашки број.

Изненађен, питам га:

– Гњилане?

Одмах сам приметити да сам забрљао. Да бих се брзо некако извадио, читам број наглас. Тек да добијем у времену.

– С-Р-девет-три-три-пет-осам-нула.

Исувише кратак број. Осећам да није довољно.

Можда је непристојно, али почињем да прелиставам пасош. У њему наила-

ЛИДЕР РАДИКАЛА „ОСУЂЕН“ НА ЈУГОСЛАВИЈУ

Шешељу не дају пасош

Мада је још почетком децембра предао документе, Шешељу до данас није продужен пасош, нишпи је обавештени о разлозима за тај посљедицак

Војислав Шешељ, председник Српске радикалне странке, по свему судећи, у догледно време неће бити у могућности да путује ван граница Савезне Републике Југославије.

Наиме, како незванично са знајемо, надлежна служба МУП-а Србије одбила је да Шешељу продужи важност пасоша. Лидер радикала је, још почетком децембра предао путне исправе, али је до сада остао без одговора и одговарајућег печата, док је његовом малолетном сину Николи, пасош издат „у року“, односно још пре Нове године.

Отезање власти у вези Шешељевог пасоша (или можда и потпуно ускраћивање права на путну исправу) у јавности се доводи у везу са његовим недавним контактима са међународним Хашким трибуналом, односно са

могућношћу да се лидер радикала одлучи на сведочење пред овом институцијом.

И сам Шешељ претпоставља да је страх од његовог путовања у Хаг главни разлог због којег је (привремено?) остао без пасоша. Како каже, „сачекаће да прође још неко време пре него што дигне медијску фрку око овог случаја“.

Подсетимо, средином осамдесетих година, након једногодишњег робњања у Зеници, Шешељ је такође имао проблема са путним исправама. Пасош му је тада издат тек након претње да ће, са сином на раменима, кренути да границу пређе илегално. Ствари су се, у међувремену, промениле уголико што му је син одрастао и проходао и – добио свој пасош.

М. М.

Факсимил чланка објављеног у „Нашој Борби“ 17. јануара 1996. године

Он само одмахује главом. Ужива у мојој неверици.

Када му је досадило шетање мог погледа од леве до десне надлактице и назад, у испчекивању да задигне рукав и најзад ми покаже тај утетовирани број, са надмоћним смешком ми објашњава:

– Не ради се то више тако. Сада уместо тетовираног броја добијаш – пасош!

Вади из сакоа пасош и пружа ми га.

Леп, врло очуван пасош. Скоро као нов!

– Може ли се са њим сада и у Црну

Гору? – питам га, сетивши се да је одан-

де протеран једном приликом, вероватно због пасоша.

зим на шест двадесетница и једну скоро сасвим празну страницу.

– Зар су почели они тамо и динаре да примају? – чудим се. – Обично траже да им се марке हुшну.

Прекоран глас ме подучава:

То су два пута по шездесет динара излазне таксе за мене и сина Николу. Али, неће нам требати.

Ово „неће нам требати“ плус она једна празна страница отварају ми очи:

Пасош, значи, важи само за српско језичко подручје?

Видим: моја способност закључивања почиње да га замара. Захваљујући томе, сазнајем целу причу о ЦР 933 580,

логорашком броју др Војислава Шешеља.

Осмог марта 1989. године, овај очувани пасош од 32 странице, заједно са корацима, издио је ГСУП Београд. Важност: пет година.

Прошле године, почетком децембра, др Шешељ је одлучио да продужи пасош. Јесте да је мир, јесте да су санкције суспендоване, али није да су и визе укинуте. Како је у пасошу била слободна само још једна страница (али и она „оскрнављена“ црвеним мрљама од печата са суседне странице), то је др Шешељ решио да уместо продужења затражи нов пасош. Кад је бал нек’ је бал: поред пара за Николу, сина, извадио је још 25 динара и за свој, нови пасош.

У Земуну, где је приложен стари пасош и поднесен захтев за нови, дато је обећање да ће „случај“ бити прослеђен „под приоритетом“, тј. да се пасош уместо за петнаестак дана може очекивати већ за седам.

Али, иако Земунци то нерадо чују, и над Земунуном има Земуна. Пасош се „заглавио“ негде у Љермонтовој!

Или можда у Толстојевој?

Не знам тачно. Знам само да је неки од тих Руса и да су тамо смештени главни за пасоше.

„Приоритети“ су пролазили, а од пасоша – ништа. Ипак, пред Нову годину, негде у сред трећег „приоритета“ (дакле у уобичајеном року), Шешељ је најзад добио пасош.

Али не Војислав већ Никола. Само Никола!

Пролази још један, па и други „приоритет“. Никола не креће никауда јер чека Војислава, а овај и даље чека пасош. Не добо очуван, скоро као нов, већ сасвим нов.

Почетком петог „приоритета“ Мирослав Микиуљанец из „Наше борбе“, напутивши причу, распитује се код др Шешеља о судбини његовог пасоша. Притом чини једну грешку: распитује се телефоном. Чини то у 14.15 часова, а у 15.00 часова, такође телефоном, стиже од надлежних обавештење да је пасош за Војислава готов.

(Чудо су ти Авакси! И кад су, по реду вожње, над Кином – чују све шта се овде говори!).

Идућег дана у „Нашој борби“ појављује се Микиуљанчев чланак о Шешељевој „осуђености на Југославију“, али се појављује и – Шешељев пасош. И не само пасош!

Ту је и „непотребних“ 25 динара који се враћају уз потврду да су непотребни. Непотребни су, јер је Шешељ непотребан нов пасош. Непотребан је, јер у старом пасошу егзистира још једна цела целцата неискоришћена стра-

на која је и сама непотребна. Непотребна је, јер се са њом и онако не може у бели свет. Јер, куда год да кренеш треба ти виза, а свака виза – једна страница!

"Јууу, црни Војо", – мислим у себи – "па како ћеш са том једном једином страницом стићи у тај толико пропагирани 21. век!"

Није, дакле, издат нов пасош већ је само продужен онај добро очувани. Продужен је до 8. марта 1999. године, па сада др Шешелј има више од три године времена да изабере своју најомиљенију земљу. Само у њу може са том једном слободном страницом у пасошу. У њу, или бир да јој се приближи, ако му та страница оде на транзитну визу.

"Ипак су фер", – размишљај даље у себи – "могли су и ту једну страну да му исеку и тек онда да му продуже пасош".

А гласно ћу:

– Зашто?

Тако сазнајем да се за Шешелјев пасош није интересовао само ММ из "Наше борбе". Постоји још једно ММ., са једним "др" испред и још једним резервним "М". Све у свему, др ММ.М! Чуло је то др ММ.М. да Шешелј много воли цвећаре и да је и сам једну отворио. Пошто је чуо да су Холанђани по том питању водећи, хтео би, наводно, да иде у Хаг. Тамо, кажу, најбоље и најбрже лиферију семе и друге потребштине за цвећаре. Како је, међутим, у овој Години борбе против криминала сваки шверц забрањен, Шешелју се, на основу ове бесмислице, не издаје нов пасош.

Друга прича која кружи је политичке природе: Наводно, Централна отаџбинска управа Српске радикалне странке, поучена примером Светог Си-

№ 21-9
16.01 96.

P O T V R D A

kojom se potvrđuje da je gospodin Vojislav Šešelj sa stanom u Beogradu, Zemun, u Ulici Posavskog odreda br. 36 dana 08.12.1995. godine podneo zahtev za dobijanje nove putne isprave.

Obzirom da je imenovanom izvršeno samo produženje putne isprave višak novca u iznosu od 25,00 novih dinara vraća se gospodinu Vojislavu Šešelju.

Primio novac:

Marko Stanić

Izdao novac:

Wada Luković

нода, донела је одлуку да се повуку потписи југословенске делегације која је бранила српске интересе у Дејтону и Паризу.

Е, то не може!

Али, пошто је Шешелј тврдоглав, у име демократије пронађен је компромис: доста је једна слободна страна у пасошу, а други потпис нека и даље важи.

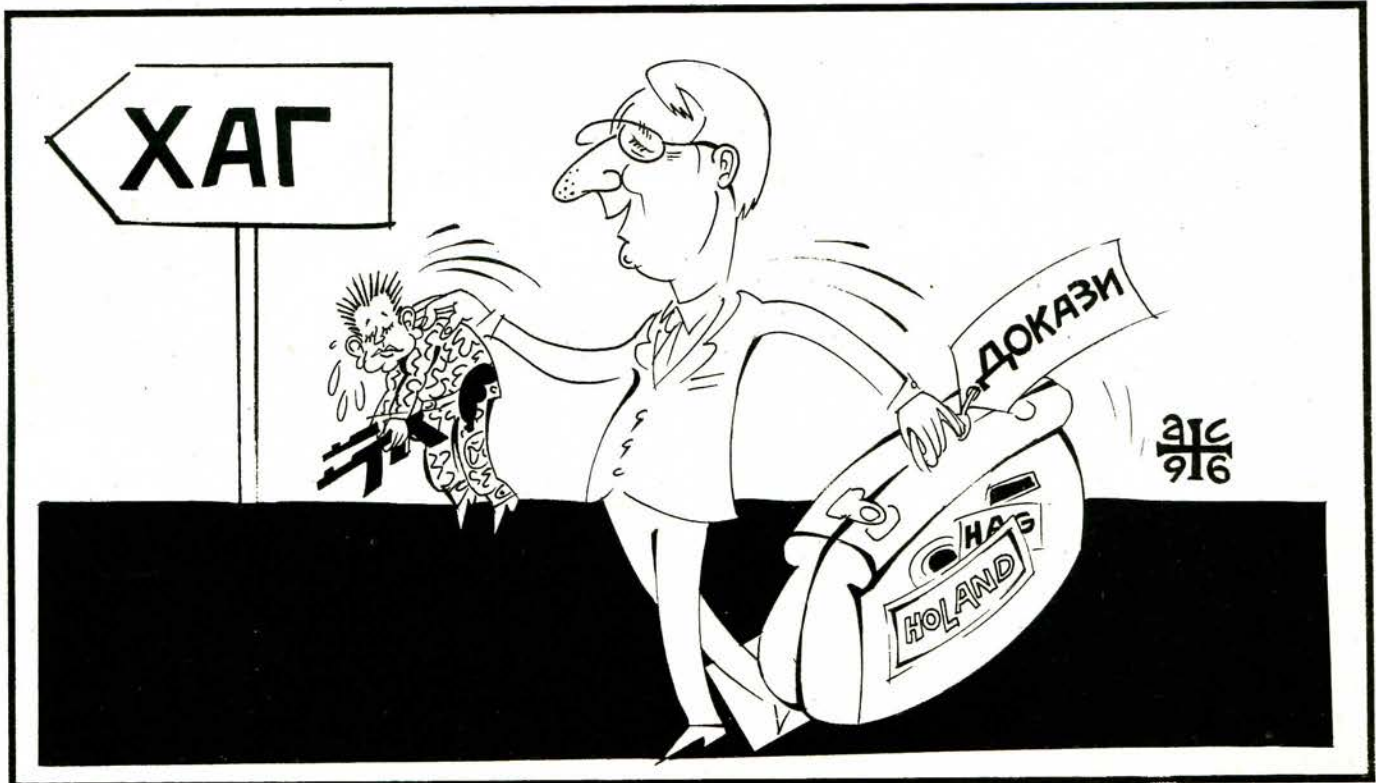
Постоји и трећа прича. И четврта, и пета, и шеста...

Зар је важно дали је и која је истинита?

Зар није важније то што се цивилизованим грађанима једне европске државе брани слобода кретања?

Или се можда ради о "најобичнијем" малтретирању политичког противника? Ако је то, којих умоболника се прикупљају симпатије на овакав начин? Није ли се Стане Доланц, који је пре десетак година играо "исту игру са истим играчем", са својим племеном већ одавно однепио од ове мрске му државе? Који су то људи који настављају његову традицију и терају грађане да бројеве својих пасоша доживљавају као логорашке бројеве? Ако пасоши, као у давна времена, опет треба да постану привилегија малобројне елите, чему онда брзе пруге ако њима само одабра-ни могу да путују?

Петар Димовић

СВЕТИ САВА НАЈВЕЋИ СВЕТИТЕЉ СРПСКИ

Историја српског народа практично је продужена биографија великог свеца

Свети Сава је без сумње највећа духовна и културна личност у историји српског народа. Он је претходник плејаде великих личности и делатника на пољу нашег црквено-народног бића, што значи да је, у извесном смислу, његово дело прихваћено и да се саживело са српским народом, односно да му је народ постао следбеник. Вредност и значење Савиног писаног дела одредила је у највећој могућој мери његова личност, али и порекло, традиција на којој се васпитавао, дело са којим се суочио, али и животну искуство које је стекао. Рано се упознао, као владарски син, са Библијом, етиком, старословенским, граматиком, стилистиком и математиком – и све ове дисциплине условиће његову свестраност и ширину. Иако је његово књижевно дело по обиму скромно – свега стотинак страница – оно је изузетно значајно по мисаоном склопу и дубини емоција, по времену настанка и сведочанству о људима.

Свети Сава је практично први средњовековни српски писац са којим наша књижевност заиста

Манастир Милешева

почиње. Чињеница је да је велики српски писац, на неки начин, писање ставио у други план, а као први задатак и дужност поставио је радна уздицања и унапређење духовног живота. Градио је цркве, конаке, оснивао манастире организујући у њима монашка братства и болнице, управљао Архиепископијом и стизао да помаже политичким саветима владаре и да у извесном смислу креира тадашњу политику.

Кроз читаво Савино дело доминира апел за јеванђеоску акцију и саобраћавање са Богочовечанским ликом господина Христа. Љубав се у његовој духовној величини огледа кроз жртвени карактер, у потреби човека да страда за спас света и полагање душе за друге. Свети Сава непрекидно упућује да своје дело примеримо потреби да -будемо учесници у ношењу Крста Христовог, јер тиме омогућујемо мучитељима и грешницима наду и изазов за спасење и покајање. Сви ови духовни оријентирани светог Саве били су увек и филозовска одредница српског народног деловања и размишљања. Осмишљавање и учествовање у тајни страдања било је наше историјско искуство које никада није водило распаљивању осветничких расположења чак ни према нашим историјским крволоцима, градитељима Јасеновца. Ми смо, захваљујући светом Сави, били и остали народ Христове правде и истине, узвишена хишћанска и православна свест која је "носила ране Христове на своме тлу" да бисмо били достојни учења његовог.

Свети Сава је увек био ношен на крилима љубави, па је својим личним примером успевао да мири завађену браћу, свој народ са другим крштеним народима, а на поклоничким путовањима по Истоку он је био гласник мира и разумевања пред муслиманским вођама. Живот и мисија светог Саве неодвојиви су од историје српског народа која је практично продужена биографија великог свеца, оличење христочежњиве тежње Српства ка моралној и духовној узвишености.

Свети Сава је исказивао велики интерес за законике – било да их је преводио или писао. Овим својом радом он је исказивао беспримерну тежњу ка увођењу црквеног и грађанског права у свакодневни живот што је био императив његовог времена. Тиме је он створио предуслове да се наш народ веома рано укључи у породицу цивилизованих народа.

Многобројна путовања омогућила су му да упозна Исток и Запад,

Најверодостојнији лик светог Саве – фреска из 1225. год. у манастиру Милешеви

да из њихових култура узме оно што је најбоље и угради у нашу православну и српску свест. Ширина његових видика, међуљудски, међуверски, међудржавни односи остали су у свести Српства као најдрагоценије искуство које је дало нашем роду познату правдољубивост, хуманост и слободарство. Зато отац Јустин Поповић, једнаодназначнији фигура нашег духовног, живота, књижевности и културе, назива светосавље "Јеванђељем доживљеним у српском телу и души, на нашем тлу и поднебљу".

Наш српски народ био је изложен невиђеном страдању као мало који народ. Кости наших мученика расуте су од Косова до Јасеновца, али оне нису узалудни губитак већ морални и духовни капитал, обележје победе добра над злом, залог наше будућности. Зато је неопходно да се више никад не одрекнемо свести о нашој величини и трајању, јер у њој постоји и величанствени дух светог Саве и његова непролазна мисија. Кости наших мученика одредиле су наш територијални и духовни простор који више никада не смеју одређивати усташки злочинци и комунистички фарисеји.

Није случајно сатана Броз забранио обележавање школског празника Светог Саве. Наша је дужност и обавеза да у црквама и црквеним просторијама, у школама и на универзитетима достојно обележимо празник нашег духовног оца светог Саве. Неопходно је да наш саборни дух упутимо путевима на којима га чека врело духовности Немањиног сина који је утемељитељ духовне снаге и еманиције српског националног бића.

Мр Мирослав Радовановић

РАДИКАЛИ С НАРОДОМ

– Радикалски посланици Вишњић, Газдић, Дармановић и њихови сарадници изазвали су буру одушевљења на Цетињу, Љешанској нахији, Мојковцу... Народ је на сваком кораку показивао да је за правду и истину, да је уз радикале

“У историји људског рода све се понавља. Само је један догађај био новост, био јединствен и непоновљив. То је рођење малог Бога, Божића, Исуса Христа. Рођење Бога обученог у људску природу је рођење Нале за спасење људског рода”, рекао је митрополит црногорско-приморски Амфилохије у својој бесједи на Бадње вече на Цетињу. Напоменуо је митрополит Амфилохије да нам нада није никада била потребнија него у ово вријеме највећег пострадања српског народа. Носећи потребу да се окупе тамо гдје из највећих дубина избија луча српске мисли и осјећаја, на Цетиње су се те вечери слиле ријеке вјерника из цијеле Црне Горе. Пред манастиром је горела огромна ватра, а народ је нестрпљиво чекао да почне обред.

Долазак радикала Аћима Вишњића, Милинка Газдића, Илије Дармановића изазвао је буру одушевљења међу окупљенима. Свако је желио да ради-

могу протјерати легално изабрани посланици, аутентични представници народа, питали су се у чуду многи.

Било је дирљиво гледати поносите горштаке који прилазе радикалима да им честитају на храбрости, поштењу, непоткупљивости. Још једном се потврдило да се народ не може преварити, да исконски осјећа истину и да воли то да покаже.

Радикале је те вечери у своју манастирску резиденцију примио и митрополит црногорско-приморски Амфилохије. Он је очински пружио охрабрење и улупио на истрајност у праведној борби коју радикали воде. Након завршеног обреда на Цетињу радикали су посјетили поносите Бајице, село надомак Цетиња, одакле већ 289 година братства Мартиновићи и Бориловићи доносе бадњаке пред Цетињски манастир како не би била уташена успомена на Бадње вече када се догодила истрага потурина.

Луча српства на Цетињу – ложење бадњака пред Манастиром

калским посланицима пожели срећан Бадњи дан, да покаже да нијесу сами, да је народ уз њих. Људи су прилазили и након мирбожања тражили објашњења за сулуди, безочни акт црногорске власти. Како се из парламента

На путу за Мојковац, гдје се те вечери обиљежавало осамдесет година Мојковачке битке, радикали су свратили у Љешанску нахију, гдје је митрополит Амфилохије испред куће гласовитог Ђока Вукчевића налагао

бадњаке за цијелу Нахију. Тешко је описати понос и одушевљење ових провјерених патриота због посјете радикала. Уз традиционално послужење – приганице с медом, вино и ракију, измијењене су честитке и добре жеље за предстојећи Божић.

Долазак Вишњића, Газдића, Дармановића и осталих радикала у Мојковац представља догађај који ће се дуго памтити. Уз буран аплауз окупљеног народа, масовно су им прилазили чланови и симпатизери, али и они други. Можда је то по мало и нескромно рећи, али су радикали и у Мојковцу били у самом центру пажње. Неуобичајено за црногорски менталитет, али су људи прилазили радикалским посланицима и тражили аутограме. И у Мојковцу се понављала прича са Цетиња. Сви су очекивали објашњење о изгону српских радикала из парламента. И листом су људи исказивали невјерицу да власт са толико дрскости и охолости газди и оне тајане зачетке демократије у Црној Гори. Нијесу крили своје симпатије за радикале нудећи помоћ да странка још више заживи и на том простору.

Окупљени око бадњака које је и ту освештао црногорски митрополит Амфилохије, народ је негодовао због још једне смишљене коју је власт те ноћи направила. Наиме, пред сам митрополитов долазак, “изненада” се покварило озвучење, коко би се спријечило да се чује божићна проповијед. Ипак, кроз масу је прострујала митрополитова порука да је Мојковачка битка прави примјер како се за брата треба жртвовати. Примјер кога треба слиједити и кога се треба присјетити сада када је толико наше браће Бадње вече дочекало без својих најмилијих, далеко од својих огњишта. Искре које су летјеле у небо биле су симболичне поруке нашим дједовима да братска жртва није била узалудна јер има још њихових потомака спремних за сличан подвиг. То је показао и покушај власти да младе Мојковца одвоје од бадњака, организовањем концерта подгоричке групе “Макадам”, (коју иначе предводи један муслиман) у исто вријеме када је заказано ложење бадњака. На срећу, на концерт је дошло двадесетак људи, чиме је јасно показано коме су млади овог дијела Црне Горе наклоњени.

Огријани ватром бадњака, али и надом која се те ноћи разгорјела да је народ схватио какву власт има, радикали су похитали својим кућама да залуже бадњаке за здравље и напредак своје породице и свог, српског, народа.

Марина Јочић

СРПСКА РАДИКАЛНА СТРАНКА

ЦЕНТРАЛНА ОТАЏБИНСКА УПРАВА

11000 Београд, Француска 31, тел: 625-231, факс: 639-081

Београд 6. јануар 1996.

ЊЕГОВА СВЕТОСТ
ПАТРИЈАРХ СРПСКИ
ГОСПОДИН ПАВЛЕ

ПРЕДМЕТ _____

ЦЕНТРАЛНА ОТАЏБИНСКА УПРАВА
СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
бр. 423/96
06.01. 1996 год.
Београд

Дан Христовог рођења и Нова 1996. година пружају ми радосну прилику да Вашој Светости и целом Архијерејском сабору Српске православне цркве упутим срдачне честитке с најбољим жељама. Надам се да ће Вожјим благословом ова година бити много срећнија за српски народ, да ћемо се ујединити, усправити и савладати ова историјска искушења.

Мир Вожји, Христос се роди!

ПРЕДСЕДНИК
СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
Др Војислав Шешељ

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

Господин
Др ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ, председник
Српске Радикалне странке,
Француска 31,
БЕОГРАД

О Божићу 1995.г.
Београд

ПОШТОВАНИ ГОСПОДИНЕ ПРЕДСЕДНИЧЕ,

Срдачно захваљујемо на честиткама и лепим жељама које сте нам упутили поводом Божићних празника и Нове 1996. године.

ВАИСТИНУ ХРИСТОС СЕ РОДИ !

Узвраћајући и Вама најбоље жеље за успех у раду и свако добро од Бога молимо Вас, Господине Председниче, да изволите примити изразе нашег особитог поштовања,

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ

+ Павле

Божићне честитке које су разменили Његова Светост Патријарх српски господин Павле и председник Српске радикалне странке др Шешељ

Осврти Петра Димовића

Јесте ли можда били у прилици да на телевизији видите припаднике ИФОР-а у Босни?

Невероватне војничине! Ко се њима још не би поносио!

Као пантери шуњају се средином улице, у рукама пушке на готовс, продорни погледи виде и најмањи покрет иза најудаљенијег солитера, а уши као у мистер Спока! Оружје и униформе као у најбољим филмовима, само им фали да на челу колоне иде друг Шварценегер. Док тако једни напредују кроз Сарајево, други их покривају клечећи или чучећи без велике нужде. Да је стање врло напето, види се и из одсуствовања оне чувене ноншаланције оличене у жвакању гуме, том посебном маниру америчких војника којим је изражавано оно српско "Лако ћемо!"

Велика је штета што камере не снимају и одушевљене Сарајлије које их из оближњих кафића позивају на једно пићење. Или бар забринуте али поносне родитеље, жене и децу, који у далекој Америци стрепе за мир у Босни, или пак пореске обвезнике који отварају новчанике и кажу: "Нека кошга шта кошга! Ово вреди видети!"

Ипак је рат најлепши када нема непријатеља!

За маме, тате, жене, децу, пореске обвезнице и целокупно гласачко тело доволне су и камере.

Средином јануара пензионери ће најзад моћи да прославе Дан републике: Стиже им други део новембарске пензије!

(Само преживелима, наравно).

У парламентарима нема више опозиције, новинари су искључени са седница, кворуми су постали државна тајна, нема више телевизијских преноса из Скупштина...

А како ћемо сазнати када су били следећи избори и ко је на њима победио?

Шта је још Игмански марш, Гарибалдијев или пак Мусолинијев на Рим!

Ништа према маршу од Хиландара до Дејтона!

Предомислили су се!

Нема ништа од градње "још старијег и још лепшег Дубровника". Уместо њега градиће се још новије и још српскије Сарајево.

Па сад нека неко још каже да међународна заједница не даје предност Србијама.

Како јавља Радио Београд, са производњом струје нема проблема. Изгледа да ће проблеме и даље правити само потрошња.

МОМИР ТЕ ТУЖИ, А МИЛО ТИ СУДИ

Могу да краду до миле воље, могу да издају и мајчино млијеко. Мила, Момира и Света не забрињава то што сав народ види. Важно је да се о томе јавно не говори са скупштинске говорнице. Онај ко на издају и лоповлук укаже, мора да напусти скупштинске клупе. И тако, на правди Бога, протјераше радикале из Скупштине. Али узалуд, показаће се брзо...

Истјеривање осморице посланика Српске радикалне странке из Скупштине Црне Горе било је изненађење једино за оне који су тих дана с Марса стигли у Црну Гору. Наиме, у црногорској јавности већ мјесецима се калкулисало да ли радикале чека затвор, убиство или пак изгон из посланичких клупа. Добронамјерни, али и они други, нерпекидно су упозоравали радикалске посланике да су исувише оштри у нападима на корумпирану, лоповску и издајничку врхушку у српској Спарти. Другим каналима, опет, власт је покушавала да поткупи поједине посланике обећавајући од новца до станова – шта им срце пожели. А било је и претњи... Међутим, када су се увјерили да ништа од тога неће сломити радикале, власт се одлучила да узме мандате свих осам посланика и тиме јасно покаже да јој ни најмање није стало до гласа народа. У овом случају – 30.000 бирача. За ту сврху послужила су три зеча из ДПС-овог мафијоничарског цилиндра – Вукчевић, Шошкић и Бошковић. По принципу штапа и шаргарепе ова срамна тројка послужила је власти у обрачуну са јединим правим патриотима на црногорском политичком небу. Поменути зечја тројка за сада грицка шаргарепу не размишљајући о томе да ће врло брзо доћи вријеме штапа. А доћи ће прије него постану свјесни да их је лупио по глави...

Оно што се у Црногорском парламенту збило 21. децембра прошле године само је завршница срамне политике коју владајућа странка од самог доласка на власт спроводи. Ово је по њиховом мишљењу коначан обрачун са српством у Црној Гори јер и они сами знају – Српска радикална странка једина је права и једина релевантна српска снага у Црној Гори. Избацивањем радикала са политичке сцене губи се једина права опозициона странка... Заборављају комунисти да су на власт 1989. године дошли ношени таласом народног незадовољства према

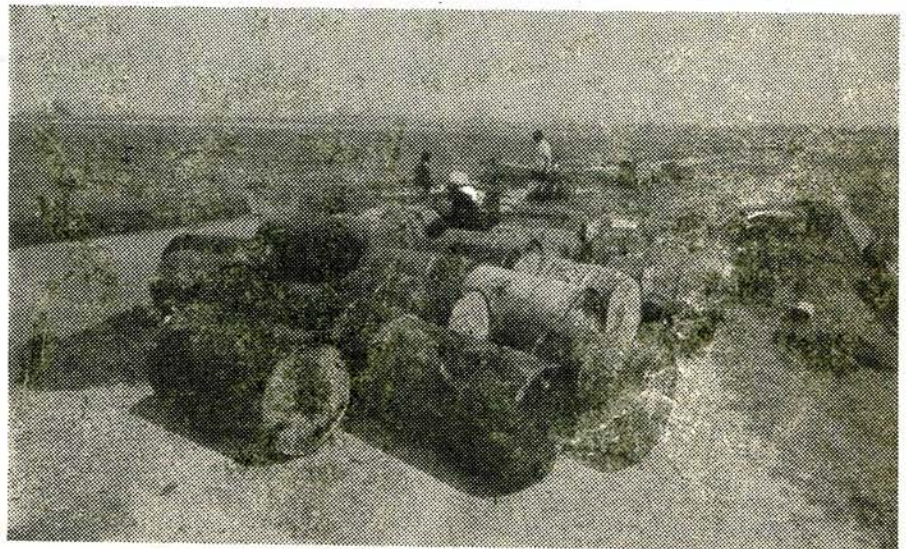
српском питању. Уствари, они то нијесу заборавили, већ покушавају на све начине да то народ заборави. А народ памти... Памти да су комунисти у Црној Гори већ три пута злоупотребили српску свијест Црногораца и три пута захваљујући тој чињеници дошли на власт – 1989, 1990. и 1992. године. У међувремену се много тога дешавало и много су пута црногорски властодршци показали да су се поиграли националним осјећањима свог народа.

Лијечење комплекса

У Црној Гори никада неће бити забрављен срамни позив Момира Булатовића резервистима да се врате са

млијеко. Тај потпис и тај Хаг били су један од стожера Дејтонског мира. Колико је коштао тај срамни аутограм откриће већ немо у својим мемоарима. Спрдачина са савезном државом и покушаји да се она што више омаловажи био је стални задатак како црногорског вођства, тако и медија. Када се свему овоме придода прихватање Венс-Овеновог плана, стављање граница на Дрини са најбезочнијом блокадом према свом народу, уз кршење свих демократских начела у Црној Гори, постаје јасно зашто су српски радикали у свим приликама били најоштрији критичари режима.

Од самог уласка у посланичке клупе, радикали су показали да се неће либити да оправдају повјерење које им је указало 30.000 бирача. А разлога је било на претек. Стално осцилирање на националном курсу уз пљачку која је из дана у дан досијезала невјероватне размјере били су повод да се јавности у директним скупштинским преносима саопшти истина коју су државни медији брижљиво скривали. У средствима информисања подржавном контролом, наравно, већ 1992. го-

Пафта увезена из Албаније за шеика Мила Ђукановића

Баније. Био је то први шамар часним Црногорцима. Да ће национални курс званичне црногорске политике бити кривудаји од тока Дрине показао је Хаг у коме је Момир Булатовић покушао да излијечи комплекс другоразредног политичара стављајући потпис на авнојевске границе. Тим потписом је остао досљедан свом оцу комунисти, али је пљунуо на мајчино

дине направљена је чистка. Уклоњени су новинари са епитетом српски – Видоје Конатар, Момо Поповић, Марина Јочић, Миленко Вицо, Јованка Љубенко. Више се није могла прочитати истина виђена оком патриота, догађаји са ратишта нијесу били више у ударним терминима, а склоњени су и са првих страна јединог црногорског дневника "Побједе".

С обзиром да у овој републици нема приватних српских гласила једино се Србима у Црној Гори истина могла рећи са скупштинске говорнице. То су радикали максимално користили, а то им је, наравно, у властодржачкој књижи гријехова црвеним словима записано.

Радикали су били једина права опозиција лоповској комунистичкој власти. Са скупштинске говорнице српски радикали раскривали су министре, једног за другим. Износило се документовано на свијетлост дана лоповлуци због којих би се у свакој нормалној држави робило и по десетак година. Напротив, у Влади Мила Ђукановића, најбоље су напредовали они који су најбезочније крали. Међу њима је предначио министар здравља др Миомир Мугоша, који је одизгладњелог народа, срханог разним болештинама отимао до црног испод нокта. И није се претјерано ни бранио. Он се на све прозивке смијуљио, јер је знао да му његови другови из владе неће ништа. Наравно, све се то ради у талу, са најбогатијим приправником у Европи – Милом Ђукановићем.

Устав као Забавник

Када су опгужбе радикала, првенствено Аћима Вишњића за свакога постале очигледне и необориве, на једно скупштинско засиједање стигао је премијер у наранцастој мајици за плажу, задихано пријетечи да ће народног посланика стрпати у затвор. Ако већ друга обећања није, црногорски премијер је ово са задовољством испунио. По чувеном "демократском" принципу – Кадифа те тужи, кадифа ти суди, власт је покушала да се бар на пет мјесеци ослободи најгрлатијег међу радикалским посланицима. И захваљујући "независном" судству су успјели.

Тиме су доказали да избацивање др Војислава Шешеља са сарадницима и њиховим породицама није био ни мало случајан гест црногорске власти. Напротив, био је то сигнал да бивши цемпераши неће трпјети ништа и никога ко им стане на пут. За њихове циљеве, показало се, допуштена су сва средства, а Устав и закони за њих имају обавезујућу снагу Политикиног забавника. Пославши Вишњића у затвор а Шешеља у Београд, Булатовић и Ђукановић су мислили да су се лишили критичара и да могу мирно да наставе са својим прљавим работама. Брзо се показало да су лоше процијенили.

Маратонска засиједања Скупштине Црне Горе у мају, јуну, јулу и августу прошле године показали су да посланички клуб српских радикала има снагу да се супериорно носи са посланицима владајуће партије иако иза њих стоји комплетан државни апарат. Радикали су посебно бриљирали приликом расправе о смењивању потпредседника Скупштине Драга Бакарача и расправом о догађајима у Републици Српској Крајини. Захваљујући бескомпромисном иступању радикала јавност је била упозната са разлозима смењивања Драга Бакарача, али и са размјерама издаје која се дешавала на просторима Српске

Крајине. Био је то једини глас истине и правде који се тих дана могао чути у Црној Гори. Зато и није случајно што су на брзину узети стенограми појединих излагања радикала били предмет расправе на посланичком клубу ДПС-а. Било је очигледно да се радикали нијесу ни уплашили нити устукнули пред влашћу која их немилосрдно хапси, прогони, протјерује. Зато је врхушка одлучила да се предузму коначне мјере како би ућуткали радикале. Јер, ако су им икада требали ћутљиви и помирљиви представници опозиције у парламенту, било је то вријеме које је слиједило.

Сњегови, рузмарин и шаш

А наишла су најдрња времена у историји српског народа. Предата је цијела Крајина и трећина Републике Српске. Међутим, као што знамо, та пре-

Ведри и облачи – "тужилац"
Момир Булатовић

даја је била само увод у дејтонску трагедију. Док је Момир Булатовић чампо по предсобљима америчке војне базе, чекајући да му диктатор Милошевић изда по неки ситни налог, припремало се отцјељење Црне Горе од Србије. И то у великом стилу. Председник Владе Мило Ђукановић и председник Скупштине Светозар Маровић спаковали су тих дана кофере и са бројном свитом отпутовали у Америку. Као некада Туђман када је припремао сецесију Хрватске, тако су и ова два дјетића пресретали друге и треће савјетнике разних подсекретара у америчкој администрацији. Ипак, нијесу у потпуности могли да сакрију од јавности да им је у ствари главни домаћин била злогласна ЦИА, а једини прави разлог посјете утврђивање пазара како да се одвоје од Србије. Ту, наравно, новац има најважнију улогу, јер је Америка српемна да плати пристојну цијену како би Србија остала и без тог мајушног, али тако битног са-

везника. На том пазаришту се Ђукановић одлично снашао, јер га нијесу оптерећивале "ситнице" око будућности Црне Горе. Он, како је опште познато, и нема друге идеологије нити идеала осим новца. Уз то, имао је срећу да за главне компаноње у подјели власти има другове сличних моралних квалитета.

Након повратка из Сједињених Држава српски радикали су тражили у парламенту да се положи рачуни за пут по овој прекоморској земљи. Не само да расправа није дозвољена, односно, није уврштена у дневни ред, већ је дозвољена само три минута да се предлог образложи, иако је по Пословнику дозвољено пола сата. Председник парламента, до тада наоко демократичан Светозар Маровић, препао се и од самог образложења захтјева, тако да није долазило у обзир да црногорска јавност непосредно сазна о разлозима тог путовања. Тако су црногорски властодршци још једном показали да им је до мишљења њиховог народа стало колико и до лајског снјега. Шта ће народ рећи о дејтонском споразуму и париском миру такође није много забрињавало владајућу тројку. Улогу су препустили медијима који су узалуд покушавали да највећи пораз претворе у спектакуларну побједу. За суочавање са опозицијом Момир Булатовић није имао снаге, а вјероватно ни потребу. Он и његови идеолози мисле да ће највећу српску Голготу прекрити сњегови, рузмарини и шаш – заборавом.

За такав конач требао је још елиминисати радикале. За њих су са правом процијенили да неће предати забораву велеиздају несагледивих размјера и посљедица. На цетињском скупштинском засиједању радикалима је прећутно понуђена шанса да се умире, и да ће им бити "прогледано" кроз прсте. Тачније, да се неће активирати наручени захтјев Радована Вукчевића за опозив мандата радикалским посланицима. Та надања су властодршци поткријепили пријетњама Аћиму Вишњићу у холу хотела гдје одседају посланици, а остаће запамћен и позив на гучу који је у току засиједања министар правде Миодраг Јатковић упутио посланику, потписнику ових редова. Али, све им је било узалуд.

Посланички клуб издајника

Цетињско засиједање било је околничко посланичким питањима радикала о имовном стању Момира Булатовића, Мила Ђукановића и његовог брата Аца, иначе незапосленог, за кога се рачуна да је један од најбогатијих људи на Балкану. Уз то, покренуто је и питање грађе стамбено-пословне зграде на најатрактивнијој локацији у Подгорици, коју гради приватно предузеће Вектора, власништво Драгана Брковића, Миловог кума. Колика је вриједност поменутог објекта није тешко израчунати када се зна да је планирана изградња 16.000 квадратних метара стамбеног и 5.000 квадрата пословног простора уз изградњу подземног паркинга. Вриједност овог објекта је близу тридесет ми-

лиона марака, а о његовом уновчавању ће се побринути лично кум премијер. Сада се већ зна да ће већину станова откупити Влада, а остатак приватници који су јој блиски. По којој ће размјери бити подијељен зарађени новац, није познато, али је извјесно да кум Мило и кум Драган већ сада задовољно трљају руке, јер ће им остати по (бар) пет милиона марака. А ово је само један у низу "бриљантних" пословних потеза црногорског премијера.

И када људи у власти имају толико посла, и морају тако мукотрпно да зарађују хљеб, заиста им у парламенту нијесу потребни радикали који их само нервирају, а народу говоре оно што се од њих брижљиво сакрива. Треба уклонити радикале, рекоше властодршци. За то је послужило давно ушпијени Радован Вукчевић са својим друговима. За обећање да ће му бити дозвољено да настави шверца Албанијом, да ће му узто, бити дозвољено и да тргује погребном опремом и пљескавицама, пристао је да укаља часно име Вукчевића. Постао је "предсједник" странке квалитета и трајности обичне папирне марамице. Вукчевић последњих мјесеци обија прагове људи који су се нашли на изборној листи Српске радикалне странке на последњим изборима у настојању да окупи посланички клуб издајника. По свој прилици, ту работу није окончао, јер није успио да нађе још седморицу биједника сличних себи.

У прљавом послу блахена легитимних народних представника пуни допринос дају црногорска државна гласила исписујући још једну срамну страницу професионалног бешчашћа. Саопштења која потписује Радован Вукчевић објављују се интегрално, а зна се колико су једини прави радикали добијали простора и док су били у парламенту. Сада их по свим "демократским и новинарским" правилима клеветају, а не да им се да шанса да се одбране. У својој заслијепљености властољубљем, нити Вукчевић, нити његови налогодавци не примјећују колику услугу праве радикалима. У својој лудости, мржњи и страху и сада, када радикала нема у скупштини показују нервозу. Зато су насрнули на предсједника Општинског одбора на Цетињу Дејана Јакића и чланове овог одбора. У покушају да заплаши Цетињане, СДБ је само дала нови подстицај за окупљање српских патриота у црногорској престоници.

У међувремену Уставни суд Црне Горе разматра жалбу Српске радикалне странке Црне Горе. Није тешко процијенити какав ће исход бити. Ипак, ко је год вјеровао да ће овако окончати права патриотска странка у Црној Гори, грдно се преварио. Иза наше странке стоји на десетине хиљада чланова и симпатизера у Црној Гори. Они, али и остали, свједоци су безаконја и на правди Бога учињених злочина владајуће странке, на које су радикали без трунке страха и колишања указивали. На сваком кораку наилазимо на подршку и одобравање, а врло често нам упућују поруку – није-

~~Државна Служба за Информације~~
 Црне Горе
 Подгорица
 дана 01.11.1993. год.

2

Извјештај:

Комисија о примопредаји дужности
 Хаваца, финансијске и друге делатности
 од стране Драго Бакрача
 Вукчевића у примопредаји на Врховној

Триумфална је извршена у Црној-
 Горској Радикалне у Подгорици дана 01.11.1993
 год. у присуству чланова Комисије у којима су:

1. Милинко Газдић
2. Вукчевић
3. Миралић

Томас Хавац у изводу од 820 DEM, приликом
 је на руке примопредао Драго Бакрач
 (одељак за одржавање материјала у марамици)

Комисија приликом на знаме да је
 200 DEM (двостотина марака) хаваца код секретарше
 од стране Драго Бакрач
 07 DEM (седам марака) код Милине
 Миралић.
 Картица од Вукчевића државног архивара
 Милине Миралић

Комисија:

Милинко Газдић
 Вукчевић
 Миралић

Трегао,
 [Signature]

Триумф,
 Драго Бакрач

Записник о примопредаји дужности председника Извршног одбора Српске радикалне странке Црне Горе. Радован Вукчевић је поднео оставку на функцију председника и дужност предао новоизабраном председнику Драгу Бакрачу.

сам мислио да вас гласам, али сада, када су вам комуњаре ово учиниле, имате мој глас и глас моје фамилије.

Наравно, ово се и могло очекивати, јер је истина на страни радикала.

А онима који се храбро за истину боре, каже народ, Бог помаже. Па нека буде тако.

Милинко Газдић

(НЕ) ПОЖЕЉНО ЈЕ ИМАТИ ТРЕЗАН НАЦИОНАЛНИ СТАВ

"Пошто је Милошевић зарадио санкције јер је још 1989. одступио од политике главне ложе, кажњен је српски борац, народ у целини. Сад се он вратио своме центру, али је морао у Дејтону потписати капитулацију"

Пре неколико месеци, у једним страним новинама изашао је текст о Милићу од Мачве. Америчка новинарка која је, претходно, стицајем околности и случајних професионалних веза била на крсној слави "Генерала лепенског", узвраћајући гостопримство, свог домаћина описује као ђавола, сатану, српског националисту...

Тим поводом присетили смо се сличних опсервација неких домаћих новинара (и не само новинара) од пре десетак година, дакле, у време када су само они најхрабрији имали петљу да седну за исти сто са "Костуром Радовановим" у кафани "Смедерево".

Овај српски Барбарогеније и данас чува звездане чистине своје Куле на седам ветрова, завијајући о ИСТОЧНОМ ПОГЛЕДУ НА СВЕТ и васпостављању сорабског "духа и поретка"...

● Српски народ данас живи расељен и расрбљен. Колико су наша колебања или нејединство, а колико међународни фактор томе допринели?

– Оба фактора су утицала да смо расрбљени. Комунисти у нас, навикли да откидају месо са српског националног корпуса још пре Другог светског рата, али и под аждајом Брозом највише, допринели су да се Дрина појави као чврста граница. Тај доушник Српства распаран је уздуж, а зна се како ће се дисати на оба своја плућна крила при оваквом стању. Блокаде на Дрини још трају иако је међународна заједница суспендовала исте над СРЈ. Милошевић је предао Српско Сарајево јер зна да је оно бастион Караџићев, односно четничке су га борбене јединице одбраниле у свим фазама. Док су се фронтови свуда редом угибали, само је фронт на Српском Сарајеву издржавао, јер код правих српских војника нема врдања.

Кнез Милош је одрубио главу српскоме ненадмашном Војду Карађорђу јер је тако хтела светска политика. Никома није ишло у рачун да снажи кочоперну Србију аутохтоног

Генерал лепенски – Милић од Мачве

народа српскога. Знале су европске империје да ће саме пропасти ако се Српство ваздигне и учврсти.

Пошто је Милошевић зарадио санкције, јер је одступио 1989. године од политике главне ложе, кажњен је српски борац, народ у целини. Сад се он вратио своме центру, али је морао потписати капитулацију. Мора и војне снаге у својој земљи ригорозно да смањи. То значи да се уплео и спољни фактор.

Наравно да је у сапињању Срба највише допринела оснажена Немачка, боље рећи Геншерово крило одмазде (његма би требало послати на робију јер је брже боље признао Хрватску), а Ватикан је главни кривац за страдање Срба. Он не само да је припремио сецесију Хрватске и Словеније, већ их је први признао и намерно отворио рат, како би нови ратни догађаји препокрили брутални геноцид учињен над Србима у Другом светском рату од стране његових верника католика. И у томе су у потпуности успели. Сад се у свету говори искључиво о српским "злочинцима", иако су Хрвати у Вуковару и по Славонији масовно Србе мучили новим пакленим методама:

летовали лет-лампама најосетљивија места по телу, черечили живе људе, вадили срца, бубреге. Да не спомињемо рушење до темеља српских историјских и тек саграђених цркава. То је требало Ватикану да прикрије свој стари злочин геноцида новим догађајима.

● Да ли је по Вама кардинална грешка свих српских држава што се нису на време још 1991. године ујединиле у једну српску државу?

– Што се тиче уједињења српских земаља, свакако да би то уједињење у току 1991. и 1992. године имало срећне последице по све Србе, јер историја се, ипак, мења у међувремену. Да су Срби у Босни ћутали, да нису дали онако херојски отпор, не би ни онај ентитет из Дејтона добили. Значи, вреди се бунити и борити. Само таквим жртвама мења се историја, мрсе се рачуни отужним мултинационалним империјама зла.

● Након одлуке РС и РСК о уједињењу уследило је бомбардовање НАТО пакта. Да ли је све то било у циљу спречавања уједињења, и каква је улога званичне Југославије у томе, имајући у виду њену веома благу осуду?

– Милошевић је схватио да једино попуштањем пред западном алијансом може изборити ослобађање од санкција. Ишао је са тиме до капитулације. Не знам да ли суспензија санкција значи и коначно ослобађање од њене омче, али је Клинтон доста јасно рекао том приликом; да ће увек моћи Србима да наметне нове санкције ако не поступе по образцима које НАТО намеће.

Као што се зна Милошевић је амерички човек и то, само по себи, ништа ружно не значи, пошто смо Америку, ми, Срби, одувек сматрали пријатељском земљом. Његова промоција пред светом учињена на Ушћу, новембра 1988. Он је по свему требао да буде "јужни" Горбачов: да спроведе све промене мирним путем. Не знам ко је иницирао тај накнадни отпор Милошевића светској мултинационали, али знамо исход: у Европи се данас сматра највећа опасност – трезан национални став неке земље, традиционализам народа, чување етно-енклава. То је смрт Европе, али се надам да неће доћи до побуне преких Европљана. Срби су се ипак, до сада, показали

миродно. Једини. И зато су све очи биле упрте у нас и мрзитеља и давитеља. Прихватањем преко ноћи, прошлог лета, да се слепо прати мултинационала, срозан је углед Срба на најнижу тачку, као предводитеља у одбрани Старе Европе. Од тада ни СРЈ нема никакву улогу вредну пажње. Ова халабука да је за мир (по сваку цену, без алтернативе) само је фарса запада који има разлога да се шири, јер је сломио отпор Срба у Босни, не знам само за чије бабе здравље. Ако се буде хтео успоставити исламски фундаментализам, онда треба ослабити балканске православне народе, а не слабити. Неке светске будале кроје историју Европе за коцкарским столом.

● Босна и Херцеговина после потписивања Дејтонског споразума остаје у својим међународно признатим границама, са јединственим монетарним системом, спољном политиком, баш као и пре избијања грађанског рата. Да ли је за Вас Дејтон – капитулација Срба?

Рекли смо да је Дејтон најчистија капитулација свих Срба, а посебно прекодринских. Али, они у тој работи нису ни учествовали. Милошевић је преузео све преговарачке прерогативе уз потпис Патријарха Павла (који је Свети Синод СПЦ скинуо, срећом). Ако Америка и Запад не би даље наставили да ушењују Србе са Косовом, Војводином и Рашком облашћу онда би се Србија још могла и економски оснажити и тако извући. Но, садашњи поступци америчке администрације (не и Америке!) су злочин према Србима. Зашто је то тако? Треба видети улогу и рад њеног најмоћнијег лобја – "Јеврејског комитета" који је замислио да Арапе приближи Западу због нафте, али и због могућности превођења Арапа у јудизам. Ми смо им Срби одједном на сметњи и то је најопасније од свега. Само снажење националне Русије може нас спасти. Шут се са рогатим не може изборити. Да нам је Тесла на време тутнуо у шаке "српско тајно оружје" ми би до сада одавно били господари света, али по параметрима правде и слободе за све народе.

Учвршћивање спољних граница Босне и Херцеговине је чист злочин према европском уједињењу. Док се свуда у Европи бришу границе око Босне се учвршћују. Крајњи циљ је да Дрина буде нова "мажино линија", само не знам против кога?! Можда Америка хоће да врати Турску отоманску империју, али у том случају, граница према западу мора ићи по Купи. Мислим, ако хоће да се не замере муслиманском свету, кад се већ нама православцима оволико замерише.

● Како коментаришете то да су Срби из РС и РСК у једном тренутку престали да буду уговорна и преговарачка страна?

– Све је пребачено на једног човека – Милошевића, а он се већ био одрекао националне политике. То значи да обе ове српске земље и нису више постојале. Требало их је само прегазити што је и учињено – најкласичнијом издајом.

● Зашто се по Вама политичка подршка српске, југословенске, па и руске дипломатије према западним српским земљама – састојала у вршењу притисака а не на одбрану њихових интереса?

– Јер је замислио главне светске мултинационале да цео свет буде једна подрљана њива. Кад би могли и Хималаје, Алпе, Пириније да подрљају а о планинама Балкана и да не говоримо. Све подрљати и поравнати попут пустињског песка, па одозго гађати чисто, као на тепсији кад год се дигне нека буна. Срби из РС и РСК једини су се јавно и мушки супротставили том погрешном дрљању Европе и света.

● Више од четири године Срби су водили одбрамбени рат у коме нису направиле никакве офанзивне акције, у коме су успехе имали искључиво у одбрани или контраофанзиви. У пркос томе проглашени су за агресора на сопственој територији и оцрњени у свету тако да је свет ишчекивао бомбардовање Срба као нешто потпуно природно и пожељно. Зашто је то тако?

– Тако планери умеју. Они подметну експлозив на Маркалама или у улици Васе Мискина, поставе на време камере, па после Клинтон изјављује: "Гледао сам на СNN-у, каже СNN"! Све ће бити горе и горе док Лебед не лупи дланом о сто. Једва чекам тај тренутак – да се овима тресе у гаћама, ако уопште нешто имају у њима. Најгоре је кад ти лош суди. Но, ја мислим да ће ускоро доћи до опште побуне слободног ума, свуда по свету. Прво у Америци. Они су тамо изложени тектонским катаклизмама и природним непогодама као и црначком и мексиканско-индијанском бесу. То ће прождрети моћну Америку. Ја сам својевремено предлагао (на чувеној Скупштини РС у Бијељини 1993) да се сва цивилизацијска добра иселе на време у Србију, Сибир и Аустралију како би била сачувана на безбедносним подручјима. Сви су ме гледали бело. А кад стварно пропадне Америка, ми Срби треба да преуземо улогу водећег народа. Зато се треба посебно припремити... О овом питању сам спреман разговарати посебно, али са компетентном групом људи. Није за јавност.

● Пропагандна машинерија и машинерија која је поставила грађански рат у БиХ на незаустављиве шине насиља, тешко може да се заустави осим нашим прихватањем свих могућих планова који нам се нуде. Поставља се питање да ли је дошао треутак да у српском народу, превлада дух Ми-

лоша, који остварује оно што је остварљиво и припрема се да даље остварује оно што у овом тренутку није остварљиво?

– Подела српства по душнику – Дрини није наша српска а ни европска срећа. Зато мира никада неће бити. Не могу ја, ваљда, дозволити да моја Мачва буде гранична област, па да мој ателе у Радован кули буде гађан са 12 километара ваздушне линије од дрине. Мој отац Радован је седам година ратовао (1912-1919) кући није долазио на одсуство. Ја желим да осетим резултате те његове борбе. Он је довољно размакао границе од Мачве да ја не морам данас ништа да бринем хоће ли ме хуље преко Дрине или Саве попати и опљачкати преко ноћи. Ја да имам сада двеста хиљада уза се, прешао бих Дрину и ослободио све српске планинске чохе небеске. Динару, Велебит, Псуњ, Влашић... За своје пределе и јуначку слободу – вреди и мрети. Да Бајрон није дошао у Грчку 1829. године да подржи грчке устанике и ту погинуо млад никада не би био тако популаран у људском роду. И смрт може да буде слатка ако је опева-на.

● Да ли уопште верујете да ће доћи до обједињења српског националног бића и уписивања у срећне народе у Европи?

– Исувише имамо мрзитеља око нас да би ми до те среће дошли без нове борбе за ослобођење и уједињење. Али, ако би Папа био протеран из Рима, Етрурија прогласила своју Сорапску државу, малоазијски народи се ослободили туркменске море, Немци признали да су настали од Лужичких Срба, Французи од Келта (Селта, селеног народа), онда би се и ми есенцијални Срби из пука планете смирили. Нама предстоји велики труд и рад на буђењу сорапске свести. Ми Срби из Едемског врта, звани Карађорђева Србија нећемо доживети своју потпуну срећу уколико не докажемо да су сви Индоевропљани у ствари Сораци и да им је матичњак у пупку планете, овде на централном Балкану и средњем Подунављу. Кад то докажемо нико нам више неће очи водити.

● Председник Србије као да је сагледао намере међународне заједнице да Србе преко Дрине понизи и баца на колена. Да ли верујете да је главно оружје међународне заједнице, била наша неслога и несинхронизовано вођење националне политике? Јер да су сви Срби стали на једно становиште, међународна заједница би то морала да прихвати.

– Да смо прогласили уједињење пре санкција, исто би добили санкције, само што би нам тада неки издајници и миротворци данас пробијали главу – што смо се уједињавали. Е, сад ми

треба да нађемо прави одговор и на овај бес наших мрзитеља. Сви треба да се дигнемо "у славу", те да Српство уздигнемо на виши ниво. Требају нам организације – јавне и тајне, треба да оснујемо културне, научне и уметничке институције. Ја сам са својим пријатељима 23. децембра основао задужбину мога имена. Задужбинарство је један еклатантан вид подизања културе на виши ниво. Да тога имамо више, свака би од њих контактирала посебно и са светом. Другим речима, морамо основати I Српску независну лигу. Она би била независна од свију, али би имала контакте са свима. Но, Броз је (и комунизам) усудио у нас Србе ужасан страх од организација, чак и оних културних, каква је била српска "Просвета" у Хрватској и Босни. Сама обнова "Просвете" схваћена је тамо (и овде од комуниста) као некакво четничко буђење. А кад се дође на такав ниво размишљања – онда среће нема. Председник Србије није подржао никаква културна удруживања Срба а што би онда међународна заједница подржавала Србе?!

- У српском бићу присутни су и Милош и Карађорђе и двоглави орао, наш симбол који потврђује ово двојство, које, у зависности колико је изражено, може да буде опасно, јер ми смо помало склони да се, када престану све опасности од непријатеља, међусобно обрачунавамо...

– Двоглави бели орао је био симбол византијског царства које се осликовало у две постојеће главе вођа у Царству. Василеуса (цара) и првосвештеника (патријарха). То су те две равноправне главе – световна и духовна – у једном телу орао. Срби као наследници византијске мисли неговали су то јединство у телу и духу, и добро су то чинили: постигли су јединство мисли, страсти и карактера и јединствену уметност (фреске и иконе) на свету. ("Ту страшну празнину, коју осећа европска уметност XIII века, попунила је српска фреска" – Херберт Рид).

Милош Обреновић се не може никада упоређивати са горостасом Карађорђем. Лако је Милошу било после да прави државу кад је пре њега постојао прави Вожд српски који је у неколико великих битака створио простор за дипломатско и политичко решење државе. Да му није овај турски подрепаш одрубио главу и послао са сламом и памуком у Стамбол Срби би већ у првој половини прошлог века решили своје национално питање. Доказ су грчки (1821) и бугарски (1876) устаници. Обреновићевска политика је била поразна за српску историју. У ту политику не убрајам Кнеза Михаила који је сачињавао онај борбени нуклеус српства и због тога добио метак у чело. Ето, докле смо догuralи са том Милошевом политиком – "чиниш воли-

ко", па то "волико" испале само до Дрине!

- При самом крају XX века, српска и руска уметност, морају се борити за очување онога што им је заједничко – словенство и православље. А то што нам је заједничко у исти мах је и наша суштина. Ако нестане словенства и православља, неће више бити ни српске ни руске уметности. Биће неке друге. Колико је за један народ опасно ако му се плански и упорно разграђује и уништава култура?

– Не знам која је крајња намера америчке политике (преко оног "Јеврејског комитета") али, знам да су српство, словенство и православље нераскидиви и неуништививи. Ми само треба да успоставимо тешке економске и културне везе да укинемо границе. Зато и причам стално о Сорабима. Тим синонимом некад су се језички означавали сви индоевропски народи, сви народи од Хималаја до Пиринеја.

Данашњи простор Србије је археолошки Пупак Планете, у науци назван "Стара Европа", а ја бих додао, да је становник србиског простора централног Балкана и средњег Подунавља народ тла и руже ветрова, па самим тим и аутохтони је народ на тим просторима, купаним вечним електролитом двеју геолошких плоча: бакарне испод Хољских планина и оловне под Конаоником, стварајући појам циновског акумулатора за почетна паљења и рађања нових цивилизација. Народ са низом талената, снагом, вољом и мишљу, био је једини у стању да изгради паковане цивилизације у континуитету од неколико десетина хиљада година на једном тлу, овом, у средишту појма "Стара Европа".

Зато је српски народ светлосни народ јер је представник оног нултог иницијалног племена ДАН (дан почиње са светлошћу), које је изнедрило свих дванаест потоњих расутих Израјљових племена, помињаних једнако у Библији, Торама и Отрковењу Јовановом. Срби, дакле нису оно XIII затурено, изгубљено племе, већ онај "нулти", зачетни год у деблу стабла родослова Индоевропљана, оставшег на своме тлу средњег Балкана.

Такав народ из самог Источника европског, знао је увек да пронађе тај свој Едемски врт, Изгубљени рај, као метафору људског спасења, што ће рећи да је умео опстати у историји народа и света и био кадар да започне увек нове цивилизације после свију пропасти и катаклизми.

Народ вреди онолико колико су упорни, стамени и талентовани његови појединци. Ланац ћелија чини организам.

Одиста, нама Србима је важно да нас не замене са неким другим народом, томе су криви, опет незаобилазни, комунисти, који су давно умислили да се треба борити против свога народа (руски и српски комунисти су у томе пред-

начили). У Русији су се данашњи комунисти опасули па воде чисту националну политику, што ће можда и нама Србима помоћи да се извучемо из овог политичког муља.

Дакле, кад комунисти не буду обарали манастире и по њима фреске, тада ће словенство да прерасте у СОРАБСТВО (општа дружба са свима по души)...

- Званичници Србије и Југославије се сагињу пред многима, али не и пред патријархом Павлом и владикама. Зашто? Зар поколење пред њима није само потврда да нису охоли?

– За своју охолост они не одговарају пред Богом, а пошто у њега не верују они се и не сагињу пред својим првосвештенством. Не знам како ће они проћи у животу? Врло сам забринут, јер они држе власт, а не верују ни у шта.

- А да ли је по Вама Црква била на висини историјског задатка у последње четири године?

– Нажалост није. Ми сви волимо нашег патријарха Павла али, он је требао да се повуче као патријарх у неку испосницу, можда ону Савину више Студенице и одатле да одашиље поруке и савете. Баш је била прилика за то мада још није касно да то уради. Био би штован као светац-испосник а вођство цркве могао да препусти неком борбенијем човеку.

- Верујете ли у снагу и моћ опозиције, да нешто промене на боље?

– Кад падне садашња америчка администрација а победе у Русији они који морају победити (удружени) онда ће и српска опозиција доћи на власт. Ја дубоко верујем и у велике промене у свету, почев од ове године. По Нострадамусу 17. марта по старом календару а 1. априла по новом, почеће обрачун супер сила. Срећом, они ће се гањати по небесима, углавном. На чију ће страну прећи архистратези небеске војске Гаврило и Михаило, зна се. Која војска буде носила њихове ликове на застави, та ће војска победити. Природно је да би то могла бити национална српска, руска или грчка војска. Ко се усуди да те ликове стави на своје заставе – побеђује. Али, није лако ни то учинити. Док су српски пукови носили своје заставе са свецима, они су и побеђивали. Кад је краљ Александар учинио компромис због муслимана и католика све је кренуло на тумбе. То је тако и никако другачије не може бити. Замислите која је снага била у војнику кад је стајао под заставом своје крсне славе или славе својих кумова, пријатеља – неизмерна. Уопште државни симболи су јако битни детаљи. Одувек се под тим симболима на грбовима и заставама ишло – напред. Лепо је чак и погинути кад верујеш у нешто, а замислите како је онима живети кад не верују ни у шта!

Оливера Милетовић

У туђем свету 3. јануара преминуо је капетан Михаило Бабић ратни командант Друге бригаде Првог личког корпуса славне Динарске четничке дивизије

ЧЕТНИЦИ УМИРУ УСПРАВНО

Далеко од отаџбине, у Тонексу, предграђу Женеве 9. јануара, на светог првомученика Стефана, сахрањен је г. Михаило Бабић, капетан бивше Југословенске војске.

После краће болести упокојио се у Господу и преселио међу српске бесмртнике чија су имена и дела записана у светим војничким књигама. Са српском заставом сахрањен је у туђој земљи. Испратили су га чланови породице и група преживелих сабораца, јуначких четничких ветерана. По нека скривена мушка суза, онемо и поштанине, обележили су тихи

лог живота гајио дубоко поштовање. Она га је одгајила и школовала. Гимназију је завршио у Чачку а свој животни позив изучио је у 55. класи Војне академије.

Војну службу започео је као ађутант генерала Блажа Ђукановића. Одмах је уочена његова урођена проницљивост и бистрина па је прекомандован, као обавештајни официр, у 42. пук у Славонску Пожегу.

Рат га је, у чину капетана, затекао у Сарајеву. Када је у полому Југославије бивша Југословенска војска положила

поштован и цењен међу својим борцима.

Почетком 1943. године италијански Генералштаб открио је и дешифровао радио-телеграфску шифру генерала Драже Михаиловића, па је нова шифра морала бити хитно достављена Лондону. Војводи Момчиљу Ђујићу наложено је да за тај задатак изабере вољног и способног официра. Без двоумљења одлучио се за капетана Бабића, који је тај подухват на најбољи начин извршио. Пошто се, на самом њему знан начин, пребацио преко Велебита до пограничног Сушака, преко Италије и Алпа, стигао је у Швајцарску. Нову шифру доставио је амбасади у Берну која је пренела Лондону.

Капетан Бабић остао је, по наређењу претпостављених, још неко време у Швајцарској. Организовао је прикупљање и збрињавање српских ратних заробљеника који су успевали да побегну из италијанских и немачких заробљеничких логора. Његова помоћ била је непроцењива. У Швајцарској је дочекао крај рата и вест да су комунисти освојили власт у Србији.

Прве послератне године провео је у Паризу, јер му је повратак у отаџбину био онемогућен. Био је нераздвојан са војводом Ђујићем који је, до одласка у Америку, у француској престоници боравио од новембра 1947. до јуна 1949. године. Са групом виђенијих Срба основали су црквено-школску општину и покренули лист "Динарски гласник".

После Ђујићевог преласка у Америку, капетан Бабић је остао у Француској и био главни представник Четничког покрета за Европу.

Нова "народна" власт у отаџбини интересовала се за његово здравље па је слала агенте ОЗНЕ и, касније, УДБЕ да га ликвидирају. Искусни обавештајцац их је лако препознавао и надмудривао.

У великом рату са комунистима године су прошле и учиниле своје. Један од четничких команданата из састава Динарске дивизије никада више није видео родну Србију и Крајину у којој је ратовао. Преминуо је у Женеви 3. јануара.

У телеграму саучешћа који је од његовог кума војводе Момчиља Ђујића стигао из Сан Маркоса, Калифорнија, писало је између осталог:

"Српски борци губе једног од и мудрих и храбрих предводника, Српска црква једног од великих верника, ја лично једног од најбољих мојих сабораца, сапутника и сарадника. Тако је Господ хтио."

Нека му је вечни мир и покој.

Српски војник, капетан Михаило Бабић часно је проживео свој живот.

Састајак активиста Четничког покрета – први с десна капетан Михаило Бабић

испраћај капетана Бабића који је овоземаљски живот провео служећи Богу, отаџбини и српском роду. За Крет и слободу војевао је у прошлом рату предводећи четничке борбе на Динари, у саставу славне Динарске четничке дивизије. Ти најбољи војници Европе одбранили су тала Крајину, коју је педесет година касније изрод кривољетник и издајник, Слободан Милошевић, за шаку сребрњака продао хрватским злочинцима!

Покојни Михаило Бабић рођен је 3. јануара 1911. године у селу Видову код Чачка, од честитих родитеља, оца Милосава и мајке Маре. Отац му је погинуо у Првом светском рату 1915. године а исте године умрла му је и мајка. Четворогодишње сироче, пре од остале деце открило је сурову страну живота. Самог и беспомоћног пригрлила га је тетка Славка Гавриловић према којој је це-

оружје, био је заробљен и интерниран у Риге (Ријеку) која је припадала Италији.

Не прихватајући капитулацију и статус ратног заробљеника, ризикујући да буде ухваћен и стрељан због покушаја бекства, капетан Бабић је, провукавши се једне ноћи испод бодљикавих жица, побегао из логора. Кријући се од потера, избегавалући насељена места и данима гладујући, стигао је пошкe у Врховине, у Лици, где је ступио под развијени четнички барјак.

На предлог војводе Илије Трифуновића, Дражњим указом увршћен је у састав Дринаске четничке дивизије. Као школован официр постављен је за команданта Друге бригаде Првог личког корпуса у Великој Попини. Ту дужност је часно обављао. Због личне храбрости исказане у борбама против усташа и људског односа према потчињенима био је

УМИРАЊЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ - СИЛОВАЊЕ ИСТИНЕ

На наш Божић, на вестима НТВ Студија Б, чули смо како је Ворен Цимерман похвалио нашег председника Слободана Милошевића. Рекао је Цимерман тада да је Милошевић био главни покретач рата, али да је такође била потребна и његова воља да би се постигао мир у Дејтону. Зато он, као и Туђман и Изетбеговић заслужује похвалу, али је похвала Милошевићу праћена сећањем на то како је рат почео и на улогу коју је он у томе имао. Тако је Слободан Милошевић добио најмању похвалу иако је његов допринос миру, и то онаквом миру за кога се сви непријатељи српског народа заједнички залажу, несумњиво био највећи. Сваки мир који је Слободан њима донео, био је мир који су Туђман и Изетбеговић могли само да пожелеле, али не и да га сами остваре. Увек је то био мир у коме више није било Срба. И за све своје заслуге и доприносе миру, председник Србије од светских моћника никада није добио чак ни похвалу.

Пре, отприлике, месец дана на НТВ Студију Б приказана је серија "УМИРАЊЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ" аутора Лоре Силбер и Алена Литла у издању ББС. Овом серијом само умирање Југославије није приказано онако како је оно заиста текло, него је она заправо врло јасно осликала однос творача новог светског поретка према српској страни у сукобу на тлу претходне Југославије. Служећи се лажним објективизмом, у коме су све сукобљене стране криве, српска страна је ипак увек била кривља од осталих, баш као што су сами аутори рекли: "Срби су били главни кривци, али не и једини". Описујући Србе, они су користили углавном осуђујуће тврдње и констатације попут: "банде националистичких силеџија", "српски националисти у Хрватској приграбили су власт и желели су да протерају Хрвате који су им стајали на путу" или "српски националисти почели су испровоцирати сукобе" итд. Активности страна супротних српској, описане су оправдавајућим тврдњама: "Хрватска је одабрала пут у независност", "Словенци су се плашили да ће они да дођу на ред после Косова", "Страх да се ЈНА спрема да крене преплавио је хрватску престоницу Загреб", "марта '92. год. УНП снаге смештене су у Хрватску да одбране Хрвате од Срба"...

Трагедије српског народа, а које су уједно биле и највеће трагедије на тлу претходне Југославије, у овој серији свесно су прећутане. Није речено да је српски народ у Крајини у Другом светском рату од стране НДХ већ доживео једно етничко чишћење, када је само у Јасеновцу убијено више од 700.000 људи, углавном Срба. Није речено ни то да је Србима у тим крајевима поново претило етничко чишћење када је Милан Мартић назван побуњеним градоначелником Книна. И најзад, када се на крају пете епизоде серије говори да је НАТО бомбардовао српске положаје у Републици Српској, није споменуто да је томе претходио егзодус целокупног српског становништва са подручја РСК, што је било највеће етничко чишћење у послератној Европи.

Председник највеће опозиционе странке у Србији, Српска радикална странка, др Војислав Шешељ представљен је у овој серији као "српски паравојни вођа", мада је добро познато да та странка никада није имала паравојне формације и да су се њени добровољци увек борили у редовима ЈНА.

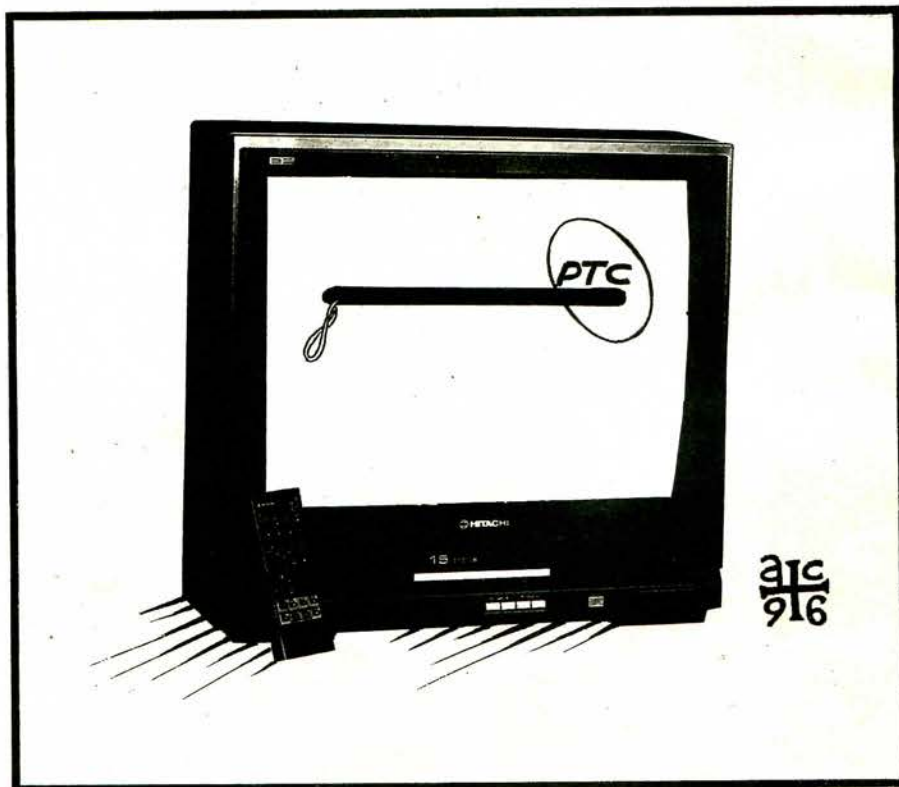
Оно што је ова серија ипак успешно показала био је прелом код Слободана Милошевића, када је он са стране заштит-

ника српског народа прешао на страну српских непријатеља, од када престано врши притиске на руководства Срба ван СРЈ да се повинују страним моћницима и потписују споразуме који су за српски народ увек неповољни и катастрофални.

Успешно је осликана и личност Момира Булатовића. Видело се да је он одувек био издајник српског народа, па не чуди што данас припрема отцепљене Црне Горе.

Све остало у овој серији описано је пристрасно. Однос Европе и Америке према српском народу није само данас такав. Књижевник Љуба Ненадовић у путопису "Писма из Италије" пише да је Његош једном енглеском лорду, замољен да му напише посвету на слици, одговорио: "Моји су стихови сви жалосни, ја их не пишем више! Ја пред собом видим гробну плочу на којој стоји написано: Овде лежи владика црногорски; умро је, а да није дочекао да види спасење свог народа. И томе имамо највише захвалити вашим земљацима, господине, који и мртву турску руку држе под нашом гушом. И кад год видите ову слику, сетите се милиона хришћана који су моја браћа, и који без икаквих права пиште под нечовечном турском руком, а ви те Турке браните".

Јасна Јеличић

КОМУНИСТИЧКО-УСТАШКИ СПОРАЗУМ

Сарадња која континуирано траје до данас

Дејтонски споразум и париски мир који представљају капитулацију, издају и српско признање кривице за рат не треба да вас изненаде. Власт у Србији врше ЕС-ПЕ-ЕС-овци, ЈУЛ-овци (који су мимо народне воље заузели Владу и све институције) и "трабанти" попут Нове демократије и њима сличних противсрпских асоцијација. Њихов заједнички назив је КОМУНИСТИ. Укратко ћемо приказати, на основу званичних докумената, сле-

Идеолошки близаци – Ђаво и његов ученик

диште комуниста о српском националном питању:

ПРВИ ДОКАЗ: Пети конгрес КОМИНТЕРНЕ – "Резолуција о националним питањима у Средњој Европи и на Балкану" део "о југословенском питању"

"СРБИ, ХРВАТИ И СЛОВЕНЦИ СУ ТРИ РАЗЛИЧИТА НАРОДА. ЗБОГ ТОГА СЕ ОПШТА ПАРОЛА У ВЕЗИ СА ПРАВОМ НА САМООПРЕДЕЉЕЊЕ, КОЈУ ИСТИЧЕ КПЈ, МОРА ИЗРАЗИТИ У ОБЛИКУ ИЗДВАЈАЊА ХРВАТСКЕ, СЛОВЕНИЈЕ И МАКЕДОНИЈЕ ИЗ САСТАВА ЈУГОСЛАВИЈЕ И СТВАРАЊЕ НЕЗАВИСНИХ РЕПУБЛИКА. (Извор: Комунистичка интернационала, Пети конгрес, књига 5. страна 1.000-1001)

ДРУГИ ДОКАЗ: Трећи конгрес КПЈ (1926. г.) одржан у Бечу доследно је прихватио наведену резолуцију Коминтерне.

ТРЕЋИ ДОКАЗ: Четврти конгрес КПЈ (новембар 1928. г.)

"ДОНЕТА ЈЕ ОДЛУКА О СТВАРАЊУ НЕЗАВИСНИХ ДРЖАВА ХРВАТСКЕ, СЛОВЕНИЈЕ, МАКЕДОНИЈЕ (независне и уједињене) И ЦРНЕ ГОРЕ (први пут у званичним партијским документима), НЕЗАВИСНЕ И УЈЕ-

ДИЊЕНЕ АЛБАНИЈЕ (мисли се на уједињење Косова, односно оних делова Југославије који су насељени Албанцима-Шиптарима, са државом Албанијом) И ОДЛУКА О ПРАВУ НА ОТПЕПЉЕЊЕ МАЂАРСКЕ НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ У СЕВЕРНОЈ ВОЈВОДИНИ. ПОЛОЖАЈ СРБИЈЕ И ЊЕНА ПРАВА НИСУ, КАО НИ ДО ТАДА, ДЕФИНИСАНИ ОСИМ ДУЖНОСТИ КПЈ У СРБИЈИ ДА СЕ БОРИ ЗА ПРАВО НА ОТПЕПЉЕЊЕ УГЊЕТЕНИХ НАРОДА". (Књига: Д. Пешић, Југословенски комунисти и национално питање 1919-1935. г. страна 235)

ЧЕТВРТИ ДОКАЗ: Четврта земаљска конференција КПЈ (децембар 1934. г.)

"ДОНЕТА ЈЕ ОДЛУКА ДА СЕ У ОКВИРУ КПЈ ОСНУЈЕ КП ХРВАТСКЕ И

КП СЛОВЕНИЈЕ". Најдалекосежнија одлука која је српске комунисте натерала да најдиректније раде на уништавању православаља и српства. (Извор: књига Д. Пешић, страна 265.)

ПЕТИ ДОКАЗ: Сплитски пленум КПЈ (јун 1935. г.)

"Осуђена је мања група српских комуниста који су замерали КПЈ на сарадњи са фашистичком опозицијом. Наравно, група је ликвидирана да би се доказала исправност Титовог пута. Метод рада је постала "најстрожа конспирација уместо јавног рада у најширим масама". Прешло се на истицање "комунистичких парола, узвика, захтева уместо демократских, националних и сељачких захтева", а у Далмацији једина парола је била "РАДНИЧКО-СЕЉАЧКА ВЛАСТ И НЕЗАВИСНА ХРВАТСКА" као услов за заједнички споразум са ХСС др Мачека (извор: Д. Пешић, страна 269.)

ШЕСТИ ДОКАЗ: Затвор Лепоглава (април 1935. г.)

"Захтев свих политичких затвореника у Лепоглави да казну затвора издржавају на истом месту. У Загребу су до тада само комунисти били политички затвореници а хрватски национални револуционари (УСТАШЕ) и македонски национални револуционари (ВМРО) третирани су за терористе и најподлије криминалце".

Извод из књиге Н. Рупчића, Робија-записи хрватских народних бораца, страна 46-47.

"И ТАКО СУ СЕ ПОСЛИЈЕ ТОЛИКО ВРЕМЕНА ПОЛИТИЧКИ ОСУЂЕНИЦИ НАШЛИ ПО НОВОМ ОКУПУ. САСТАНАК ЈЕ БИО ДИРЉИВ. ГРЛИЛО СЕ, ЉУБИЛО СЕ, ПЈЕВАЛО СЕ ДА СЕ СВЕ ОРИЈО. КОМУНИСТИ СУ ДОШЛИ К ХРВАТСКИМ НАРОДНИМ БОРЦИМА ПЈЕВАЈУЋИ "ВИЛУ ВЕЛЕБИТА", А ХРВАТСКИ НАЦИОНАЛНИ БОРЦИ ДОЧЕКАЛИ СУ ИХ СА "ИНТЕРНАЦИОНАЛОМ". ЗВУКОВИ ТИХ ДВИЈУ РЕВОЛУЦИОНАРНИХ ПЈЕСАМА МЈЕШАЛИ СУ СЕ ОДЈЕКУЈУЋИ ТАМНИМ ХОДНИЦИМА ЛЕПОГЛАВСКЕ КАЗНИОНЕ, ПРОДИРУЋИ КРОЗ ДЕБЕЛЕ ТАМНИЧКЕ ЗИДОВЕ ДА СЕ ИЗГУБЕ НЕГДЈЕ МЕЂУ ОБЛИЖЊИМ БРЕЖУЉЦИМА ХРВАТског ЗАГОРЈА".

Солидарисући се са усташама у затвору комунисти су често заступали и усташка права и интересе. Ево дијалога између управника затвора СПАСОЈЕВИЋА и комунисте МОШЕ ПИЈАДЕ. "Спасојевић – што се брине-

те за њих. Ви сте политички осуђеници, а они (усташе) су обични плаћени разбојници. Ви сте дошли на робију за идеју, а они за новац. Комуниста Моша Пијаде је на то одговорио – Браћа хрватски народни борци (усташе) су политички осуђеници као и ми, дошли су на робију у борби за своје идеале као и ми (комунисти), према томе имају право на исти положај као и ми (комунисти).

Солидарност политичких осуђеника је била стална и у затвору и на слободи. Поводом смрти усташе Стипе Јавора одржана је затворска комеморација у затвору Сремска Митровица коју је отворио усташа Јуцо Рукавина. У име усташа говорио је Павао Глад а у име комуниста др Павле Грегорић. Комеморација у почаст Стипе Јавора је била снажна братска манифестација свих политичких кажњеника у Сремској Митровици у којој је дошла до изражаја потреба **ЗАЈЕДНИЧКЕ ФРОНТЕ, И ЈЕДИНСТВЕНЕ БОРБЕ СВИХ ОДЛУЧНИХ ЕЛЕМЕНТА ПРОТИВ НЕПРИЈАТЕЉА ХРВАТског НАРОДА**".

СЕДМИ ДОКАЗ: Интегрални текст реферата Милана Банића од 17. 12. 1943. год. упућен избегличкој влади у Лондону, реферат са прилозима налази се у Архиву VII, Недићева грађа, К.1а, Ф.1., Д.9-9а, а објављен у целости у књизи Зорана Д. Ненезића – Масони у Југославији (1764–1980), издавач Народна књига Београд 1984. год. – прво издање, страна 551–553.

Реферат Милана Банића (1943)

Дана 4. децембра о.г. радио Лондон донео је вест, да је Врховни законодавни одбор партизанске војске у Југославији на својој конференцији образовао комитет за национално ослобођење, заправо нову партизанску владу.

О овом догађају много је говорено и писано, те би било сувишно понављање.

Овде ће се изнети оно о чему нико до сада није ни писао ни говорио, позадину целе ове по српски народ трагичне игре, коју воде наши суседи из Независне хрватске државе.

Ограђујући се унапред чињеницом да је по овоме политички врло смишљено, вешто и обазриво вођеном послу тешко пружити конкретне и сигурне доказе, изнеће се онолико колико то логично везивање појава и запажања дозвољавају.

Од свога постанка Хрватска држава са усташким режимом води у историји беспримерну политику мржње и злочина према српском елементу. Ни један народ никада није у борби са другим народом унео толико бруталности као вође данашње Хрватске. И не само данашњи властодршци Независне хрватске државе, већ има много чињеница да у овом нагону уништавања српства постоји нешто опште и

Реаниматор комунистичке диктатуре

духовно, што обухвата хрватски народ као целину.

Прва етапа ове акције уништавања као што је познато извршена је углавном током 1941. и 1942. године, а завршена капитулацијом Италије, која је из својих империјалистичких циљева, заједно са католичком црквом помагала и раширивала дело уништавања. Резултат је поразан – за Србе. Стотине хиљада побијених Срба са подручја Хрватске независне државе, круна је овог рушилачког хрватског беса.

Напуштањем хрватског подручја од стране Италијана, а захваљујући немачкој интервенцији изгледало је да ће се односи ублажити, а прилике побољшати. Међутим, нагон је остао и даље, само му се дао лепши и лукавији израз. Употребљено је једно друго средство и пут, овом приликом са два циља.

Први циљ – наставити са биолошким истребљивањем српства и православља, и то што већим проширењем подручја дејства, по могућности изван хрватских политичких граница, и преношењем акције на саму матичну српску територију. Други циљ врло лукав, најбрижљивији и вешто скривен, састоји се у томе, да се из целе ове игре извуче политичка корист за финале, да се осигура мост преко кога ће се моћи у случају потребе одступити.

Средства за остварење овог циља, иако на први мах изгледа парадоксално, усташки режим нашао је данас у

комунистичкој оружаном акцији вођеној од Хрвата Јосипа Броза Тита, и његовим најближим сарадницима у привременој влади "ослобођене територије" Хрватима др Ивану Рибару, Антуну Аугустинчићу, др Јосипу Смодлаки, Сулејману Филиповићу, Фрањи Фролу и Божидару Маговцу.

Оваква политика усташких властодржаца поразна је на првом месту за нас Србе, и то како за оно мало српског живља који је преживео раније покоље, тако и за само подручје Србије, а које се конкретно могу резимирати у овом:

1. – Познато је да је комунистичка како пропаганда тако и оружаном-револуционарна акција врло еластична, и да се према Лењиновом учењу никада не сме држати крутих шаблона, већ треба увек да опортунистички искоришћава сваку дану ситуацију хватајући "актуелну карику револуционарног ланца". Пактирање и сарадња са свим елементима који могу припомаћи да се дође до циља, не само да су дозвољени по комунистичким доктринама, већ је то заповед комунистичке праксе.

Позната је још пре рата на нашем југословенском подручју сарадња између КПЈ и толиких многих иредентистичких покрета, међу којима само да споменемо ВМРО, црногорске федералисте, хрватски франковачки покрет, па и саме словеначке клерикалце. Да би ова сарадња на рушењу постојећег облика државе и поретка била што тешња и успешнија, КПЈ осно-

вала је чак и посебне КП за Црну Гору, Македонију, Хрватску и Словенију. Теоретски, духовно и политички јаз који је постојао између КП и ових покрета, ништа није пречио КП да верна на учењу лењинизма у овој сарадњи "хвата актуелну карику".

Зашто да КП и сада не поступа по истом начелу опортунизма налазећи у усташком поретку односно режиму доброг сарадника и помагача у борби против православља и српства. Комунистичко гледиште овде је јасно. Искористити погодну ситуацију, а после се оборити и на самог савезника, по начелу "ко кога".

2. – Србин са својом народном Црквом, која је везана за свој национални простор, по својој духовној структури одан родној грудни и непријатељ сваког интернационализма, препрека је, и то врло јака и озбиљна болшевизирању Балкана. Покушаји КП да од Србије створе базу свог револуционарног деловања на Балкану пропали су 1941. год., а и последњи покушаји концем ове године ломе се о уједињени национални отпор Срба, у коме учествује скоро цео српски народ. Према томе, гесло комуниста мора бити уништити Србе и православље. Програм усташког режима је исти. Ако се томе дода политика католичке цркве и њена мисионарска пенетрација на балкански простор, за који има доста доказа да већ годинама води борбу против православља, онда је истоветност програма сва три партнера уколико се односи на истребљење српског елемента још очигледнија.

3. – Усташки режим водећи овакву политику не одступа ни за длаку од своје основне политичке линије изражене у тези биолошког уништавања Српства и православља.

Овове треба додати још један, колико нечастан и недостојан толико и опасан моменат, а који је својствен хрватском менталитету. Имају Јосипа Броза, католика-Хрвата макар и по нужди за сарадника, значи осигурати себи политичку будућност за случај победе савезника. Поглавник је ту за сада, а Јосип Броз за сваки случај. Оваква политика и њен успех гарантовани су и чињеницом да уз Тита седе и хрватски политички корифеји др Рибар, др Смодлака (бивши посланик код Ватикана), Сулејман Филиповић, усташки пуковник, коме његово усташко уверење да је уистину из идеолошких побуда приступио Титовом штабу не би могло дозволити страховити покољ српских жена и деце у Босни, те Фрањо Фрол, дугогодишњи сарадник и истомисленик др Мачека и бивши олијелни предстојник при Банској власти у Загребу. Ово неколико Хрвата, чланова Титове владе допушта веровање да се шарено хрватско друштво окупило "у влади

ослобођене територије" са посебним политичким циљевима, иза којих стоји поглавник и цела Хрватска заједница са др Мачеком.

4. – Ако се макар и једним делом приме ове претпоставке, зар се само по себи не намеће уверење да цео комунистичко-партизански покрет на југословенској територији материјално и морално помаже званични Загреб. Већ 2 године у хрватској држави вршљају Титове банде и никако да се униште. У Србији, где је комунистички пламен најпре букнуо и то у разрованој и окупираној Србији, партизанска акција уништена је за неколико месеци, а угњездиласе на територији слободне и суверене земље, која располаже регуларном војском, тамо се шири, организује и јача, претећи да поново захвати Србију, а преко ње да се прошири на цео Балкан.

Постоје најмање обавештења да се спрема сеоба Титовог главног штаба на територију Србије, на планину Пасјачу (округ Лесковачки) одакле би се, на домаку бугарске границе, руководило партизанском балканском акцијом наредног пролећа.

5. – Усташко комунистичка сарадња, чије перспективе сада запажамо, није нова појава. Познато је да ово пријатељство датира још из бивше Југославије, и да је на бази борбе против српства, православља и "српске хегемоније" добила свој реалан изражај у протоколу споразума између вођства хрватске усташке организације и вођства КПЈ. Споразум је закључен у Казненом заводу у Сремској Митровици, а потписан од стране Моше Пијаде и др Миле Будака. Његова идеолошка основа сажета је у члану 2. и 3. који гласе:

"2) Вођство југословенске комунистичке партије свесно своје улоге, признаје да се Балканско полуострво неће тако дуго моћи комунизирати, док се српству и православној цркви не сломи кичма, пошто је познато да су управо ова два фактора увек спречавала како продирање Османлија на запад, тако и комунизма и Аустрије према истоку. Ради тога ово вођство сложено је у томе да припреми заједнички терен за комунизирање Југославије и Балканског полуострва и за уништење свега онога што је српско и православно веро."

Вођство Хрватске усташке организације предосећа, да ће у случају да не наступи брза промена, хрватски народ подлећи југословенској подлости и српској хегемонији, те нуди сарадњу свим подјармљеним народима Краљевине Југославије, а поготову Комунистичкој партији, како би се пожурило ток догађаја, свим средствима а према упутима овога вођства.

3) Вођство Хрватске усташке организације обавезује се да ће потпомагати и учествовати у свим мате-

ријалним издацима, демонстрацијама, манифестацијама и разним штрајковним акцијама, које проводе комунистичке формације.

Вођство Комунистичке партије сматра Хрватску усташку организацију важним фактором и помагачем у уништењу постојећег стања, и у постизању усташких идеала обећава сваку своју помоћ.

Вођство ових партија обавезује се да ће између себе избегавати све несугласице и распре, на пример: путем јавних прогласа, приватних разговора итд. те да ће се обострано безусловно потпомагати у случајевима демонстрација, револуције или рата, а особито што се тиче уништења свега онога што је српско или православно, као што је то наглашено у тачки 2. овог Споразума".

6. – Из облика досадашњих акција на територији хрватске државе, види се, да махом страдавају српска насеља и да се уништава српски живаљ, а да је оштрица на првом месту управљена против српског свештенства. Случај поступка "партизанске ослободилачке војске" у Шибенику еклатантан је и убедљив. И у самим партизанско-комунистичким редовима убијају се и уништавају Срби, а водећа, места поверена су Хрватима. И ове чињенице указују на усташки дух у овим редовима и остваривање усташког програма путем Титових банди.

Као што се из предњих излагања види иза целе ове тајанствене игре крије се невидљиви режисер, који глуми вешто режира, а на штету Српства. Ово раскринкати, или бар указати на ове перфидне махинације усташког режима, хрватских политичара и католичке цркве наша је дужност. Овај реферат прилог је помоћи на путу испуњења ове дужности.

На основу поменутих и аутентичних доказа лако је закључити да комунисти, било да се себе називају социјалистима или јуловцима или другим именима немају национални осећај. Њима је битна власт по сваку цену. Они су све изиграли. И са најмрачнијим силама које постоје спремни су да уђу у коалицију. Њима су највеће сметње српство и православље. Да би то уништили прихватају све и сваког.

Дејтон и потом Париз није нас изненадио. Ради се о најгорим стварима које представљају континуитет оне политике коју смо покушали да вам презентирамо аутентичним текстовима. Сматрамо да морате да знате шта је истина. Надамо се да вам је сада јасније зашто често актуелну власт у Србији називамо усташама. Ваљда Вам је сада јасно да председници Хрватске и Србије потписују само оно што су се комунисти и усташе одавно договорили.

Зоран Красић

БОСНА У ЗАМКАМА САДАШЊОСТИ

Режимски новинари објективни по нарудбини

Неколико година Радован Ковачевић, или лице које се тако потписује, у "Политици" коментарише догађања и у вези са Републиком Српском (и Републиком Српском Крајином до њеног пада под усташку власт). Како је то радио илустроваћемо његовим последњим чланком под насловом "Босна у замкама прошлости. ДЕЈТОНСКИ МИР ПРЕДИСКУШЕЊИМА ИСТОРИЈЕ", који је објављен у "Политици", број 29520 од 26. 12. 1995. године. Већ у самом поднаслову чланка аутор тврди да је у БиХ мир "увек био ровит и даљек". Пред нама је очигледна бесмислица, јер рећи да је у БиХ мир био даљек исто је што и рећи да га у БиХ није ни било, па, према томе, није могао бити ни ровит. Бесмислене су и било какве медитације о неком миру у БиХ од 1463. до 1991. године, јер у том периоду овај регион никада није фигурирао као засебна, независна, суверена држава, већ као саставни део Турске царевине (1463–1878. године), од 1878. до 1918. године – Аустроугарске империје, од 1918. до 1991. године – као саставни део државе Јужних Словена.

Даље Радован Ковачевић тврди да је Босна "од памтивека била у вртлозима историје" (а који то крај на Балкану није био? – Г.М.) да би наставио: "Прве вести о Босни и о војним сукобима у њој датирају из времена кнеза Часлава кад је та земља била, у X веку, у саставу "крштене Србије". Спомињу се на сртаји "Угра и Хрвата" на БиХ, Турака, Аустроугарске, Млечина, папске курије и др., али се нигде не каже на који су то народ насртали страни завојевачи. Спомињу се Немци, усташе и домобрани, па чак и "геноцид у Другом светском рату", али се не каже над киме је извршен тај геноцид. Пренебрегава се једна тако важна чињеница без које се не може ни говорити о "Босни у замкама прошлости", нити о "искушењима историје" у овом и поводом овог краја, а то је да је српско становништво, а од раскола у хришћанској цркви 1054. године – српско православно становништво представљало већинску популацију и средњовековне босанске државе, и БиХ под турском и аустроугарском окупацијом, и у оквиру државне заједнице Јужних Словена све до 1981. године. Пренебрегава се чињеница да се босански краљ Твртко I Котроманић 1377. године крунисао у манастиру Милешеви

на гробу светог Саве узевши титулу "Стефан Твртко I краљ свију Срба". Да су том приликом хронике забележиле и ово: "Ја Стефан Твртко в'Христа Бога краљ Србије, Босне и Приморја. Бог ми је дао да седнем на престо српских владара, мојих предака".

Да се последњи краљ средњовековне босанске државе, како се може прочитати у "Босанском пријатељу" из 1850. године, потписао овако у једној повељи из 1461. године: "Слуга Божиј, ја господин краљ Стипан Томашевић, Сербљем краљ у Босни и Приморју, у земљи Србској, Далмацији, Хорватом дољним у Усори и странама западним и у Подрињу".

Чудновато је да се у чланку који се односи на историју БиХ од памтивека па до Дејтона уопште не спомиње продор ислама у овај крај, нити кобна улога потурице у његовом животу. А потурице су управо сачињавале окосницу турског окупационог апарата и османске војне силе на подручју босанског вилајета, док су потуричке аге и бегови били непосредни господари, тлачитељи и мучитељи обесправљених српских кметова. Када се то узме у обзир бесмислено је, рецимо, тврдити: "Турска управа је завела, поред осталог, и масовну мобилизацију становништва за

војничке походе на Запад". Зашто је бесмислено? Па зато што су потурице сачињавале неку врсту султановог војничког народа (сви муслимани БиХ, осим хоџа, имама и муџезина, били су султаноци војници с колена на колена) дакле, увек су били мобилизациони и спремни да гину за султана и његову моћ. Сматрани су "царским синовима" и "правоверним" па су као такви уживали све привилегије у Османској империји. "Због таквог свог положаја босански муслимани, и феудалци и сељаци, представљали су до краја најјачи ослонац турских султана у Босни" (Авдо Сућеска. Ајани. "Прилог изучавања локалне власти у нашим земљама за вријеме Турске". Сарајево. 1965. Стр. 178). Зар те чињенице сме пренебрегавати један српски писац ако већ задире у историју БиХ?

Копирајући се у "замкама прошлости", Радован Ковачевић даље пише: "Према једном, додуше спорном, податку о опсадама Беча 1529–1532, тада је у Босни покупљено и сврстано под оружје чак 100 хиљада људи. На гласу су биле босанске акинџије (јединице за упаде и пљачке), затим делије, сејмени, јаничари, а од Влаха дербенџије..." Сваки читалац ће с правом поставити питање, из чијих редова су регрутоване "босанске акинџије", или делије, сејмени, јаничари и ко су "Власи дербенџије"? Зашто Радован Ковачевић не каже читаоцима "Политике" да су сви ти

Циљема – отићи или остати?

одреди формирани из редова потурица? Што се пак тиче "Влаха дербенџија" не употребљава ли Радован Ковачевић тај назив у значењу у коме су га користиле Османлије или потурице да би се ругали Србима? Зар смо спали на тако ниске гране?

Морамо се сложити са Радованом Ковачевићем када каже да су буне стално потресале босански вилајет. Али, авај, писац случајно или намерно, заборавља да обавести читаоце "Политике", ко је против кога 1809., 1834., 1858. године дизао устанке у Босанској крајини, а ко 1875. године у Херцеговини? Или, бар, да каже реч-две о врстама буна у БиХ које су се између себе разликовале као небо од земље! А биле су "свега" две врсте буна у БиХ: а) буне српских православних кметова против зулума потурица а покаткад и Османлија и б) буне потурица против Порта и султана у XIX веку који су с оружјем у руци безуспешно неколико пута покушавали да спрече модернизацију османске државне и друштвене организације која би за БиХ, речимо, значила да живот и иметак православних кметова више не зависи искључиво од милости или немилости потурица и Турака. Зашто те истине од читалаца "Политике" скрива Радован Ковачевић?

Скандалозан је и начин на који се у чланку описује смена окупатора у БиХ 1878. године. У поднаслову чланка курзивом је извучена следећа реченица: "Најамбициозније освајање Босне и Херцеговине извела је Аустроугарска, са дивизијама војске, чиновништва, католичких свештеника". Као да је 1878. године Босна и Херцеговина била нека самостална, независна, суверена држава чије је освајање представљало тврд орах чак и за једну од ондашњих прворазредних европских сила каква је 1878. године била К.у.К монархија! Као да није било речи о једној од толико покрајина Турског царства која је "запела за око" протагонистима крилатице "Drang nach Osten"? И, што је још интересантније, овде се уопште не може ни говорити о освајању БиХ, већ о аустроугарско-турској примо-предаји једне турске провинције сходно одредбама Берлинског Конгреса од 1878. године. Сам Радован Ковачевић ће у тексту рећи да је Берлински Конгрес одобрио окупацију БиХ од стране Аустроугарске. Како је могао говорити о освајању и то још "најамбициознијем" БиХ када се турски султан, после много нећања и примања накнаде у "сувом" злату, сагласио са трансфером свог суверенитета над БиХ у корист Аустроугарске и из БиХ повукао малобројне одреде Османлија које су на терену заменили одреди потурица? Питамо Радована Ковачевића, који су то "босански устаници"? Срби, Хрвати, потурице? Зашто не каже да су његових 14.000 "босанских устаника" и "70.000 добровољаца" сачињавале потурице које су се с оружјем у руци супротставиле одлукама Берлинског Конгреса, тог својеврсног претходника онога што медији сада крсте "међународна заједница". Зашто не каже да се мало који Србин супротста-

Папа Јован Павле II – мирођија у "босанском лонцу"

вио замени азијатске окупације окупацијом једне европске силе, а Хрвати један? Био би сасвим "у тренду" да је, у складу са новокомпонованом терминологијом "међународне заједнице" ретроактивно прогласио потурице терористима (јер су се супротставили диктату ондашње "међународне заједнице") и, такође ретроактивно, зажалио што и онда та "међународна заједница" није имала на свом располагању бомбардере НАТО пакта и његове "снаге за брзу интервенцију" како би за потуричку побуну још онда сурово казнила Србе и тиме ставила тачку на овај проблем за сва времена? Но, оставимо шалу на страну, јер се ради о много озбиљним стварима, о томе да актуелна "међународна заједница" отворено фаворизује потурице и бх Хрвате на рачун животињих инте-

реса Срба с оне стране Дрине. Због тога смо се обрадовали када смо се приближили завршном одељку чланка са овим веома сугестивним насловом: "Најнеодговорнија грешка". Мислили смо, сада ће Радован Ковачевић ударити по прстима писце и потписнике дејтонских папира, зато што силом желе да створе целовиту и јединствену Босну у којој би заједно живели крвно и на смрт завађени народи и верске заједнице. Јер историја на коју се стално позива Радован Ковачевић каже да су потурице свих 415 година турске окупације у црно завијале хришћанско становништво БиХ. Уочи и на почетку Првог светског рата католици и муслимани су организовали монструозне погроме над српским становништвом Хрватске и БиХ (и једна и друга су онда биле под аустроугарском окупацијом). Под швапском командом ратовали су против Србије и Црне Горе и свуда опет починили нечувене злочине над цивилним српским становништвом. У Другом светском рату су у усташко-домобранским униформама а као хитлеровско-мусолинијевске марионете запрепастили чак своје покровитеље зверствима над српским становништвом. То исто су покушали да ураде 1990-1991. године Туђманове усташе у Хрватској, здружени Хрвати и муслимани у БиХ 1992. години. Када им није пошло за руком да истребе или истрају Србе из БиХ, муслимани су кидисали на своје дојучерашње савезнике Хрвате починивши нечувена зверства над хрватским становништвом, а Хрвати – над муслиманским становништвом. САД су их једва раставиле да би од толико закрвљених страна формирале муслиманско-хрватску федерацију и једне и друге опет окренуле против Срба. Када ни то није било довољно за постизање војничке победе над Републиком Српском, САД и НАТО-пакт, су без икаквог повода, даноноћно, две недеље бесомучно бомбардовали Републику Српску на

Плаћеници из Авијана који су сејали смрт по Републици Српској

очиглед читавог света, Србије и Црне Горе од којих нико није digno глас протеста против самовоље савремених Ханибала, како би омогућили напредовање Туђманових и Изетбеговићевих хорди и Србе ставиле пред алтернативу: или довршавање разарања и уништења свега што је на земљи српској с оне стране Дрине бруталном војном силом НАТО-пакта, првенствено САД, или тотална дејтонска капитулација. Но, згражавање или осуде насиља "међународне заједнице" над становништвом Републике Српске нема у чланку Радована Ковачевића. Нема ни указивања на бесперспективност муслиманско-хрватске федерације, ни јединствене, недолжите дејтонске БиХ. Али време чини своје. Још се није честито ни осунило мастило са дејтонских папира, са париских потписа на њима а етер и новине већ пуне алармантне вести о чаркама између Хрвата и муслимана које прете обнављањем ратних сукоба између њих.

Напоменимо само да се целокупна дејтонска зграда темељи на муслиманско-хрватској федерацији. Сам живот указује на бесмисленост присиљавања закрвљених народа и верских заједница да живе у јединственој држави, али "међународна заједница" ни педаљ не одступа од дејтонске Библије "новог светског поретка" који се успоставља насиљем над народима и државама, нарочито малим и беспомоћним. Да би убедили свет у могућност опстанка свог дејтонског бх недоношчета, протагонисти "новог светског поретка" машу пријатељством, слогом и сарадњом између дојучерашњих крвних непријатеља Немца и Француза. Намерно испуштају из вида једну такву маленкост да "међународна заједница" никада није присиљавала Немце и Французе да живе у једној држави као што сада

присиљава до крви између себе ангажоване потурице, Хрвате и Србе да живе у "међународно признатој јединственој и целовитој Босни и Херцеговини" у њеним авнојевским границама! Уместо да о томе говори у одељку "Најнеодговорнија грешка", Радован Ковачевић најпре саопштава читаоцима следеће: "Турци су у Босни смислили изреку "Раја је к'о трава", Аустријанци су то експлоатисали. Немци су то, са усташама и домобранима, само развили до неслућених размера кроз геноцид у Другом светском рату". Шта је тиме писац хтео да каже? можда то да су Турци измислили горе наведену изреку како би њоме објаснили да није никаква несрећа убијати "рају" (православце и католике) јер се она тиме (као трава косидбом) још брже обнавља. Ако је то смисао цитираног пасуса, онда морамо рећи да Радован Ковачевић намерно обмањује читаоце "Политике". Јер, јесу Турци починили много зла у БиХ, али у периоду 1463-1878. године никада нису водили политику истребљења словенског становништва православне и католичке вере. Напротив, не једанпут су поједине крајеве БиХ, опустошене кугом или раговима, насељавали српским становништвом похватаним приликом на сртаја на Црну Гору и др. како би као кметови стварали вишак вредности за бх аге и бегове. Некоректно је Аустријанцима приписивати у грех оно што је као грех некоректно приписано Турцима. Још некоректније је тврдити: "Немци су то, са усташама и домобранима, само развили до неслућених размера кроз геноцид у Другом светском рату". Јер су у Другом светском рату Немци, иако окупатори и господари Анте Павелића, шиптарских балиста, мађарских стреластих крстова и Њилаша понајмање убили Срба. И када су их убијали, убијали су их метком или отровним га-

сом а не секиром, камом, маљем, уз обавезни ритуал вађења очију, сече удова итд. што је на жртвама био обавезни "потпис" хрватских и муслиманских усташа, балиста, стреластих крстова, Њилаша, фолксдојчера. Они су, а не Немци, "развили до неслућених размера" методе зверског мучења пре убијања ненаоружаног српског становништва и његовог најкрволочнијег убијања. Зашто то од читалаца "Политике" скрива Радован Ковачевић?

Како је почео, тако се и завршио чланак Радована Ковачевића. А почео је са недореченостима и завршио се недореченостима у стилу: "Нова БиХ у миротворном концепту и под заштитом НАТО мора да уважи историјске коректуре, иначе је... неће бити". О којим је то "историјским коректурама" реч не може се ни нагађати на основу оног што је изложено у чланку "Босна у замкама прошлости".

Незахвално би било нагађати о којих је политичких позиција, односно за чији рачун Радован Ковачевић коментарише догађања и у вези са Републиком Српском: СПС, ЈУЛ, или неке од њих левије политичке групе. Но, једно је већ сигурно: Радована Ковачевића нико не може оптужити да је чланке о БиХ писао као Србин, још мање као човек за кога нешто значе интереси српског народа, његова борба за право на самоопредељење које му ускрађује "међународна заједница" (мада га је одавно признала Словенцима, Хрватима, муслиманима, Македонцима), за слободу и уједињење ради опстанка на овој узбурканој балканској ветрометини. Може ли се то рећи и за уреднике "Политике" који одобравају штампање чланка Радована Ковачевића и њему сличних?

др Гавро Марјановић,

Одбор за дочек издајника - "миротворци" на аеродрому

СЛИЧНОСТ И РАЗЛИКЕ

– Шта хрватски председник никада не би урадио, а српски јесте?

Живимо у миру. Суспендоване су санкције. Наводно се нормализују односи са светом. Председник Србије се својски труди да својим делима допринесе нормализацији тих односа.

Али, како видимо, изгледа да није усамљен у томе. За дивно чудо, Фрањо Туђман, председник знамо какве и на који начин настале државе, одлучио је да му помогне у томе.

О чему се у ствари ради?

Фрањо Туђман је човек који има много заједничког, а опет много различитог, чак потпуно неспојивог са Слободаном Милошевићем. Заједничко им је следеће: аутократски начин вођења државе, спровођење тоталитаризма, очување власти по сваку цену и средства која при том користе, монопол над средствима јавног информисања...

Но, они се не подударају само по тим питањима. На несрећу српског народа, Туђман и Милошевић су се сложили по питању судбине Републике Српске Крајине. Врло лепо су се сложили и ваљда тиме наговестили нормализацију односа двеју земаља. Друга је сада ствар што је све то директно угрозило Србе, да је било фатално за њих, док је на другој страни ишло у прилог великом апетиту хрватског (ушашког) државника Туђмана. Да будемо јаснији: Слободан Милошевић је договорио предају Републике Српске Крајине и на тај начин допринео остварењу великохрватских тежњи, на чему Туђман истрајно ради већ дуго година. То је та додирна тачка ова два државника, то заједничко обележје оба ова човека (јасно је коме у корист, а коме на штету).

Међутим, по чему се они толико разликују, и по чему се никако не могу упоредити? Ло олговора није

тешко доћи, штавише и сам се намеће. Наиме, Фрањо Туђман је одлучан и истрајан у остварењу својих идеја и циљева, од којих главнину сигурно чине (или су чиниле, а сада су остврене) идеје о успостављању велике независне државе Хрватске, у којој ће број Срба бити смањен на минимум, или чак ни то. Туђман је дефинитивно потврдио да се Хрватска вратила својим коренима неофашизма, и да се он поново у њој врло лепо развио и развија. Довољно је указати само на оно што се десило са 700 000 Срба у Хрватској, па је све одмах кристално јасно. Мислимо да чињенице као нпр. та да се Миле Будак (заменик Анте Павелића, који је у Другом светском рату потписао Закон о расној чистоћи Хрвата, након чега су уследила још масовнија убијања Срба, Јевреја и Цигана) данас и сада у Хрватској слави, велича и надасве поштује, као и чињенице које говоре о подизању споменика ушашким кољачима, о поновном именовању улица именима огрезлим у велике злочине, и сличне, нису толико застрашујуће у односу на оно што се дешавало са Србима у Хрватској од 1991. године. Није се више радило само о вербалном доказивању, убеђивању о правим, јединим хрватским интересима, интересима успостављања независне државе. Десило се то да смо одједном били сведоци страшних недела према Србима, по целој Хрватској, а након тога смо изгубили и Републику Српску Крајину.

Но, Фрањо Туђман, такав какав је, са свим својим негативним особинама, остао је доследан у својим настојањима да успостави независну хрватску (ушашку) државу, нигде и никада није посустао, и захваљујући нашем председнику, сада је то и остварио.

Али поред ове подударности, њих двоје су по неком другом критеријуму апсолутно неупоредиви. Јер Фрањо Туђман никада не би пристао на издају свог народа и своје земље. Он чак никада не би пристао ни да изневери своје идеје, а камоли да прода макар и мали део земље, без обзира што један добар део хрватске земље није право хрватско тле. Али, усалиће он својим грађанима у главе да је све то вековима хрватско. У томе неће посустати и никада на тој ствари неће пасти.

То међутим није карактеристика нашег председника. Он је пао управо на том питању, а био је у знатној предности с обзиром да није требао да задовољава некакве великохрватске апетите, већ само да брани и чува оно што је вековима српско. Изгледа ипак да је имао преча посла, да интегрише Србију у светске токове... А народ трпи, и да ли да кажем да пати или сакупља бес?

Углавном, Фрањо Туђман је за католички Божић и Нову годину, а као знак нормализације односа са Србијом, аболитијом ослободио 455 Срба из хрватских затвора. Морамо признати, врло великодушно, с обзиром на злочине које су ти људи починили, а само да поменемо да им је главни злочин управо њихова националност – српска. Туђман је то учинио самовољно, добровољно, величајући своју великодушност, а у ствари каква је то иронија и шта он стварно нама жели да покаже? Очигледно да се човек уистину осећа као победник, па се тако и понаша.

А шта је са људима који су ослобођени? Шта ће уистину бити са њима? Већ се бројка смањила са 455 на 349 Срба колико их се сада налази у месту Гашинцима, према Ђакову, у Хрватској. Шта је са оних преосталих 106? Слажем се да је овај број много мањи у односу на број од 10 000 до 15 000 Срба несталих на аутопуту, августа '95. године, за време историјског егзодуса српског народа, али и он је велик и значајан.

Можемо ваљда само да се надамо у оно најбоље, а да ли можемо и то?

Но, да резимирамо, основна сличност ова два председника је да обојица остварују националне интересе непријатеља српског народа, а основна разлика је што један од њих директно ради против интереса сопственог народа, што овај други никада не би радио.

И на крају се питам, да ли је сада ред на Слободана Милошевића да са неким својим актом према Хрватској допринесе нормализацији односа, као што је Туђман урадио ослобађањем 455 (или 349) Срба?

У сваком случају, ако се одлучи на то, сигурни смо да ће бити много великодушнији. А ако не, онда је вероватно и сам постао свестан колико је тога већ урадио.

Љиљана Јеличић

Резултат договора Туђмана и Милошевића

ЦИЉ СРПСКЕ ЧЕТНИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ БИО ЈЕ СУЗБИЈАЊЕ БУГАРСКИХ КОМИТА И ОСЛОБОЂЕЊЕ СТАРЕ И ЈУЖНЕ СРБИЈЕ ОД ТУРАКА И ПРИКЉУЧЕЊЕ СРБИЈИ

Др МИЛОРАД ГОЂЕВАЦ - ЗАЧЕТНИК СРПСКЕ ЧЕТНИЧКЕ АКЦИЈЕ

"Па и овај спомен, где замишљен стојим,

Јесте неми сведок о витешкој сили...

Међе царства свога гробницама својим

Ми смо бележили.

(Војислав Илић: "На гробу војводе Дојчина у Солуну")

Сан-Стефанскимир (3.3.1878), који је уследио после успешно окончаних српско-турских ратова (1876-1878), изневерио је очекивања Србије и наде које су српски двор и влада полагали у Русију.

Прихватајући као неминовност ослањање на неку од европских велика, а имајући у виду извесну подршку Аустро-Угарске на Берлинском конгресу (13.6. - 13.7.1878) и готово опште разочарење у народу држањем Русије, српски двор и влада одлучили су да се приклоне Аустро-Угарској.

Тајном конвенцијом, коју је краљ Милан Обреновић закључио са Аустро-Угарском у Бечу 28.1.1878. године, Србија се одрекла својих претензија према Новопазарском санџаку и Босни и Херцеговини. Сем тога, одредбама Конвенције, Србија се обавезала да ће о својим спољно-политичким активностима претходно упознавати Аустро-Угарску. Ова, као и Конвенција о железничком, трговинском и Бердапском питању, закључене у току Берлинског конгреса (8.7.1878), довеле су Србију у вазалан економски политички положај према Аустро-Угарској.

Услед вишегодишњег економског исцрпљивања, сазрела је потреба да се Србија у спољној политици преоријентише према Русији и Француској и раскине са Аустро-Угарском. Овај процес отпочео је доласком Стојана Новаковића за председника владе (1895), а окончан је Мајским превратом (29.5.1903. по старом календару), када је срушена династија Обреновића.

Наведене околности приморале су Србију да сузи своје спољнополитичке циљеве према западу и оријентише своје акције ка југу, према тадашњем Косовском вилајету, "областима за које је најчаће везана српска свест и српско осећање", како је то написао Јован Цвијић.

Др Милорад Гођевац

Управо у овом периоду, који се карактерисао снажном демократизацијом свих друштвених сегмената и када су се набујала патриотска осећања готово комплетног становништва Србије приближавала врхунцу, започео је свој национални рад др Гођевац.

Порекло Гођеваца је из Херцеговине, одакле су се доселили у село Зарубе у Бранковини.

Трговац Васа Гођевац прешао је са радњом у Ваљево, где му се, 14.3.1860., родио син Милорад, као треће од четворо деце. По завршетку гимназије у Београду, Милорад Гођевац се уписао на Медицински факултет у Бечу, где је, 1889. године, промовисан за доктора медицине.

Током студија у Бечу упознао се са Катариним Адамовић из познате српске темишварске трговачке породице с којом се оженио. Из краткотрајног брака са Катарином, који је окончан њеном прераном смрћу, до-

био је кћерку Анку, која ће 1932. постати прва жена доктор правних наука Београдског универзитета.

По завршетку студија, др Гођевац је добио прво постављање за среског лекара Заглавског среза тимочког округа. Године 1892, изабран је за дописног члана Српског лекарског друштва, а годину дана касније постављен је за ординаријуса Књажевачке болнице, редовни члан Српског лекарског друштва постао је 1894, када је са службом прешао у Београд, где је као лекарски помоћник радио на Одељењу за кожне болести, сифилис и болести ушју Општедруштвене болнице, до 1896., када је постављен за општинског лекара у Београду. После годину дана изабран је за члана заменика Главног санитетског савета Министарства унутрашњих дела Србије, а Шеф лекара Београдске општине постао је 1901. године.

Године 1903., у сарадњи са др Миланом Радовановићем и др Војиславом Кујунџићем, започео је рад на оснивању хитне медицинске помоћи у Београду. Исте године је иступио из Главног санитетског савета и посветио се националном раду као иницијатор и један од оснивача тзв. "Српског комитета" четничке акције. У међувремену се оженио са др Љубицом Ђурић, лекарским помоћником на Унутрашњем одељењу Општедруштвене болнице у Београду и са њом добио два сина Милутина (1900) и Драгутина, инж. архитектуре (1910).

Пошто је крајем 1907. године одлучио Министарства иностраних дела укинут Централни одбор Српског комитета, чији је др Гођевац био члан, враћа се 1909. године на почасну дужност члана заменика Главног санитетског савета, на којој ће остати до 1912. године. У овом периоду пружа перманентну патриотску помоћ четничкој акцији, придобијањем нових чланова и пружањем медицинске помоћи, смештањем у болнице и бесплатним лечењем рањених и болесних четника.

У Првом балканском рату, 6.6.1913, унапређен је у чин резервног санитетског мајора, заједно са др Михаилом Шушкаловићем (такође активним у четничкој организацији) и др Илијом Коловићем, који је умро 18.3.1915. у Крагујевцу, од пегавца, лечећи до по-

Група четничких војвода у старој Србији

следњег тренутка оболеле). Исте године, 12. маја, заједно са др Илијом Коловићем, одликован је Златном медаљом за ревносну службу.

После "Албанске голготе" у Првом светском рату, др Гођевац је упућен за лекара српске омладине у Болије (Француска), која се ту школовала. Тада је доживео тешку личну трагедију. Његов старији син Милутин је извршио самоубиство.

По завршетку рата демобилисан је у чину резервног санитетског потпуковника. Поново је постао Шеф лекара Београдске општине; на овој дужности је остао до 1.4.1925, када је неколико месеци пред пензионисање, постављен за Начелника у Министарству за социјалну политику Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

Умро је 21. октобра 1933. у Београду. Сахрањен је, уз војне почасте, у породичној гробници на београдском Новом гробљу.

Национални рад

На идеју о стварању српске четничке организације, др Гођевац је дошао случајно. Вршећи по службеној дужности обилазак београдских ашчинима, пекара и буреџиџица, чији су власници били из Старе и Јужне Србије, сматрајући својом превасходном мисијом здравствено прољећивање, а не кажњавање и евентуално затварање ових радњи, стекао је велико поверење и поштовање ових људи. Тако се крајем 1901. упознао са војводом Стојаном Донским, припадником ВМРО (Внатрешна македонско-одринска револуционерна организација), родом из Лерина, који је склоњен у Београду проводио зиму. Донски га је упознао са методима и Статутом ВМРО. Идеја др Гођеца била је да, према искуствима ВМРО, формира одговарајућу српску организацију. Учестала убиства и масакри виђенијих Срба у тадашњој Европској Турској, убрзала су његов рад на остварењу ове замисли. Знајући да ће ова акција изи-

скивати знатне трошкове, најпре је придобио Луку Ђеловића, познатог патриоту и добротвору, председника Београдске задруге. Затим, водећи рачуна о потребама проширивања акције и њеној високој конспиративности, увео је у акцију Васу Јовановића. Овај млади београдски адвокат, пореклом из Македоније, био је драгоцен сарадник Гођеца и Ђеловићу, не само у припремама за оснивање Српског комитета, већ и приликом обрзаванња прве чете. Нпр. својом речитошћу, успео је да придобије будућег српског војводу Стевана Недића – Ђелу и Михајла Каранфиловића, разбивши тако чету Стојана Донског, који је остао веран заклетви датој Борису Сарофову, једном од шефова ВМРО.

"Мајски преврат", пропаст династије Обреновића и долазак на српски престо демократски оријентисаног краља Петра I Карађорђевића, убрзали су оснивање Српског комитета четничке акције. Ослобођени присмотре полицијског режима последњег Обреновића, Гођевац, Ђеловић и Јовановић појачали су рад. Убрзо им се прикључио пензионисани Министар војни, генерал Јован Атанацковић, у чијој су кући у Крунској (сада Пролетерских бригада) улици, у лето 1903, основали Српски комитет. Првентствени циљ српске организације био је сузбијање бугарског оружаног деловања на простору Старе и Јужне Србије (северно од Битоља), а коначни ослобођење ових крајева од Турака и прикључење Србији.

У оквиру Српског комитета формиране су три секције: револуционарна, пропагандна и финансијска, чији су први чланови постали: Јован Атанацковић, др Милорад Гођевац, Љуба Давидовић, Живан Живановић, Љуба Јовановић, Лука Ђеловић, мајор Петар Пашић, др Љуба Стојановић, Јаша Продановић, благајник Министарства иностраних дела Милутин Степановић, ресторатер Светозар Стефановић и трговац Димитрије Ђирковић. Такође, формиран су Централ-

ни одбор у Београду и Извршни одбор у Врању, а написан је и усвојен Статут Комитета и одређени су задаци одборима и секцијама.

Први чланови Централног одбора постали су: Јован Атанацковић (председник), др Милорад Гођевац, Никола Спасић, Димитрије Ђирковић, Љуба Давидовић, Љуба Јовановић, Јаша Продановић, Голуб Јанић и Милутин Степановић (секретар). Извршни одбор чинили су: капетар Живојин Рафајловић, врањски срески начелник Драгић Павловић, учитељи Миле "Цупара" и Лазар Божовић (благајник), директор Врањанске гимназије Сима Златичанин и Васа Јовановић.

Задаци Централног одбора били су да води револуционарну акцију на терену, врши националну пропаганду на терену и у Србији, именује шефове горских штабова, војводе и четовеђе и обезбеди финансирање ових активности. Задаци Извршног одбора били су да врши пребацивање чета на терен и обезбеди њихов прихват по повратку, омогући пренос оружја, муниције и другог материјала, одабира способне путовође, стара се о безбедности старих и отвара нове канале, прима шифроване поруке и извештаје са терена и спроводи их Централном одбору, коме одговара за свој рад.

Почетком 1904. др Гођевац и Лука Ђеловић формирали су прву чету од 23 човека на челу са војводом Анђелком Алексићем, београдским ашчијом родом из Мединца код Кичева. Чета је била предвиђена за Пореч. У Врању јој се прикључио Рафајловићев момак, 18-годишњи Милан Ђорђевић, а за путовођу је одређен Василије Трбић, каснији војвода велешки. На самој ганици дошло је до неспоразума око избора правца кретања чете између војводе Анђелка и путовође Трбића, који је остао на српској караули. Чета је, без путовође, прешла границу 22. маја ујутру, али су је због неопрезности турске патроле приметиле и уништиле 25. маја на Шупљем Камену близу Куманова.

О пропасти чете др Гођеца је известило Министарство иностраних дела, које је добило званични извештај од Генералног конзулата у Скопљу и капетана Рафајловића, који се по отпремању чете вратио у Београд и који је због рада у Извршном одбору био на неограниченом одсуству.

Телеграм је гласио: "Вагон вина који си послао са 23 бурета пропао. Попуцали обручи и сво се вино расуло".

Овако су изгледали први шифровани извештаји у четничкој акцији. Касније се са описних, прешло на нумеричко шифрирање. Нпр. Гођељчева шифра је била 92.

Уништење прве чете снажно је одјекнуло у јавности. Гођецу и Ђеловићу је пребацивано да шаљу људе на кланицу, а Рафајловића је, после про-

тестне ноте турског посланика у Београду Фети-паше, лично саслушавао Министар унутрашњих дела Стојан Протић. Рафајловић је убрзо потом на лични захтев демобилисан, што му није тешко падало, јер је био син индустријалца. Потом се потпуно посветио комитским пословима, а био је и народни посланик.

Пре слања ове чете, Гођевац и Петар Пешић су безуспешно покушали да, са изасланицима бугарске организације Михајловом и Атанасовом, склопе споразум о заједничком раду.

Исте године, у истом циљу, 13. 1. у Нишу, састали су се краљ Петар I, председник владе Сава Грујић и министри Никола Пашић (иностраних дела) и Стојан Протић (унутрашњих дела) у име Србије са делегацијом Бугарске, коју су чинили: кнез Фердинанд, председник владе Рачо Петров и министар војни пуковник Савов. Успеха није било, баш као и у случају састајања делегата српског и бугарског комитета.

Лечећи бесплатно и комите ВМРО, др Гођевац је успевао да за српску страну придобије више њених припадника, од којих су најзначајнији били војводе Глигор Соколовић и Пене Марко-

Војвода Ђорђе Соколовић Кратовац

вић. Такође успевао је да ослободи издржавања затворске казне оне четнике, који су по доласку у Србију на одмор или опоравак, кршећи јавни ред и мир, доспевали у затвор.

Пропаст Анђелкове чете довела је српску владу у веома непријатну ситуацију. Турска ју је нападала, сматрајући је одговорном у овом случају, иако је за ово српска влада сазнала *post factum*, на основу извештаја Генералног конзулата у Скопљу. Међутим, правилно ценећи значај и користи које из четничке акције могу да проистекну, она није забранила рад Српског комитета, већ се постарала да га каналише и стави под своју контролу. Стога је, при Конзуларном одељењу Министарства иностра-

них дела, основала Врховни одбор (управу), који ће на себе преузети организацију, усмеравање, финансирање и контролу акције. Номинално прва личност комитске акције постаће шеф Конзуларног одељења, док ће одлучујућу улогу имати Никола Пашић, креатор и генератор целокупне политике Србије тог времена. Отада ће целокупна преписка ићи преко овог Одбора, коме ће бити потчињени Централни, Извршни и сви накнадно формиран пододбори у Србији и одбори на терену. Успоставља се нови систем организације, који карактерише унакрсна контрола свих учесника у акцији, а недостатак кадровске опремљености чета решава се ангажовањем пажљиво одабараних младих официра и подофицира, који желе да учествују у акцији. У новој организационој схеми именују се два шефа горског штаба (по један за Источно и Западно Повардарје). То су, по правилу, млади официри, чија је дужност да, по налозима добијеним од Одбора или Конзулата, усмеравају, координирају и надгледају рад чета и војвода на повереном им рејону. О свему су обавезно извештавали надлежни одбор. Тиме су знатно сужена права Централног одбора, који је за своје активности од сада морао да добије претходну сагласност шефа конзуларног одељења.

Почетком 1906. године др Гођевац је поново покушао да склопи споразум са Бугарским комитетом упутивши др Татарчеву у Софију следеће писмо:

"Пре него што почнемо борбу и проспемо крв, дужност ми је пред историјом и пред народом да вас поново позовем на заједнички рад. Падаће иначе главе и ваше и наше.

Грех и злочин би био ако ми вође пре тога не би покушали да се споразумемо.

Молим вас да се састанемо где хоћете: у Београду, Софији, Бечу или Цириху, да не би водили наше људе једне против других".

Писмо му је убрзо враћено. На полеђини писма др Татарчев је написао:

"Од тази работа ич да си не береш гајле".

Половином јануара 1906, са Љубом Давидовићем, председником Централног одбора, био је на задатку истог одбора у Врању. У Извршном одбору су се нашли са вишеконзулом Генералног конзулата у Скопљу, песником Миланом Ракићем, који је по повратку у Скопље, записао у свом дневнику под 17. 1. 1906:

"Вратио сам се у Скопље без муниције. Нико није надлежан да ми је да!! До тле дотерао Гођевац.

По налогу Централног одбора, од 30. 1. 1906, др Гођевац, др Драгиша Ђурић и шеф тајне полиције четничке акције Антоније Средојевић дошли су у Врање да утврде разлоге повратка војводе Јована Станојковића – Довезенског са терена и због чега српске чете нису прешле турску границу. Том приликом сусрео их је

Милан Ракић и у свом дневнику, 2. фебруара, записао:

"На граници сретнем Гођеваца са Драг. Ђурићем и Антонијем Средојевићем. Онај исти Средојевић који је својом руком убио најбољег Србина у овом крају Атанаса из Диверепца, сад се комотно шета по Србији, сад је персона града доктора Гођевића и као неки његов телохранитељ".

Ракићево незадовољство Гођевићевим радом и радом Централног одбора у целини, може се најбоље исказати белешком у дневнику од 13. фебруара 1906. године:

"По повратку из Битоља најем Душана Димитријевића, потпоручника из Ниша. Послао га Централни одбор да замени Дунавског (војвода Панга Радосављевић, поручник – прим. аутора). Консулат о томе ништа не зна. Нити га је известио Централни одбор нити Министарство. Према томе Душан се не може упутити у Пореч, тим пре што су Турци дознали за његов долазак и што ће, због тога, вероватно претресати караване. Само луда глава Гођевићева може овако слати људе као гуске у маглу."

Погибија Василија Трбића настала је због његовог непокорвања наредбама Одбора врањанског. Одбор му је заповедио да се бави у кумановској кази (срезу), да сваког другог дана извештава било Куманово, било Скопље, и да се ка Вардару не креће док год му не стигну курири и док му се не заповеди из Куманова или Скопља. Али су Трбићу из Београда дошанули да може отићи у Кичевско преко Црне Горе. Он је не чекајући заповест кренуо и пострадао. Тако је најбоља до сада наша чета сатрвена".

Ракићеви записи указују, не само на личну нетрпељивост према др Гођевићу, већ и на његов утицај у Централном одбору. Последња Ракићевог мишљења је да 1907. године Гођевац није изабран у Централни одбор.

Услед грубог кршења субординације, као и сукоба са Генералним конзулатом у Скопљу и Извршним одбором у Врању, Врховна управа је половином октобра 1907. године укинула Централни одбор преуевши његове задатке. Исто тако битно је сужен и делокруг рада Извршног одбора, који ће отада служити само као трансмисија између Генералног конзулата и Врховне управе, без икаквог права на самостално одлучивање у пословима комитске акције.

После укидања Централног одбора др Милорад Гођевац се потпуно посветио свом старучном послу шефа лекара Београдске општине. Године 1909, вратио се на почасну дужност члана заменика Главног санитетског савета, а једина веза са четничком акцијом била му је бесплатно лечење четника, за које је увек остао "наш хећим".

Стојиљко Карадаг

МИЛЕТОВО СОКАЧЕ

Свака сличност са личностима и догађајима у Нишу је сасвим намерна. Да се није стварно догодило, можда би ово било чак и смешно.

Седимо тако нас тројица, што ће рећи најуже руководство наше Месне канцеларије и бринемо народне бриге. Јест да је наша МК на периферији Ниша, али ми нисмо неке ситне рибе и "периферци". Стари смо ми активисти и друштвено-политички радници. Ја сам, на прилику, први из Ниша био у делегацији која је положила цвеће на гроб друга Тита. То моји другови знају да цене! Ни друг Јова није репа без корена. Свршио је учитељску школу али није блесав да ради ко учитељ по вукојевине. Боље му је да буде директор школе у Нишу. Он је наш председник а задужен је и за рад са омладину. Најмлађи је од нас, тек му је шест друга, па га зовемо омладинац. Раније смо га звали "Килча" ал куд смеш да га сад зовеш тако кад је орган у градски одбор СПС-а. А и заслужан је. Страдао је за данашњицу и због оданости другу Титу! Кад оно водисмо акције, те 88 руже за друга Тита, те 88 стабла за друга Тита... укључи се и он. Лично је у Дивљану исекао 88 бора! Шта може, прешли га кулови па му рекли да исече уместо да посади! Ал нико није савршен! И поштено је све платио шумару. И дан дање га шћују деца што је продао таткову кућу у село да плати штету. Ни Вуле није од јуче. Као бивши милицајац задужен је за безбедност МК. Један пут недељно оде, исприча се у милицију и тако чува сви нас. Ови, наши, провалили да цинкари! Е, па шта, кад може Радмило Богдановић – што не мож он?!

На наша плећа је пао и највећи терет у МК. Ем што смо народне слуге, ем смо и руководство МО СПС у МК. Ал друг Миле Илић зна то да цени па нам је целе 1993. године давао пакете Црвеног крста. Како које, братац? Па оне што су слали за избеглице. Мајку му, па и ми смо ти неке избеглице. Избегали смо од кућу да се не свајамо са бабе и децу!

Даклем, седимо, пијуцкамо кафицу што је скувала наша секретарица МК, Вулетова унука, и договарамо се. На Јову много криво што се ми први не сетисмо да предложимо Слобу за Нобелову награду. Ал које ћеш му, Миле се први сетио. Дал га је зајебовао, мислим Слобу, ил није, тек се сетио први. А, ако оћеш и право је! Миле је председнк на цео Ниш па је тако и редно. Јесте да му сад по цео град лепу плакете да је дупеувлакач ал га њег, Милета, много брига. Због ради то му Слоба средио да докторира у Крагујевац. "Мора да се у тај Крагујевац боље докторира него у Ниш, чим је Миле отишеја тамо" спрдачим се ја.

"Не лај по много, једи бурек – не оно" – исече ме Јова. "Знаш да ти син седи кући и нигде не ради и мало морген ће га запослиш ако те Миле чује". "Лако је тебе да га браниш", мислим се ја, ал не смем гласно да кажем "у твоју школу има 10 професори а ти, учитељ, директор. И то у шеседве године а мој син пет година чека поса"!. Одма решим да ревидирам: "Ајд ми Милета да предложимо за неку награду"!

Сложише се они, ал викају какво да му дамо?! Све му већ дадоше. И здравствену повељу, и марвену диплому, и награду града Ниша. Увуче му се и онај Крчко из комунално са некакву диплому. Ете, и директор у радио Ниш држи на зид Милетову слику већу него Слобину. Ко зна дал би нешто решили да се Вуле не опсети! "Ја предложем" – вели, "да једна улица у Ниш добије Милетово име. Вољ вам да се зове Милетова – вољ вам – Илићева". Распричао се Виле како је неки пут, још док је био милицајац била нека улица каљава, расипана, без светло, воду, канализацију... Сад не мож да гу познаш. Ки на Дедиње! Е, па ту улицу да дамо Милетово име. Па се ја излетех: "Па дабоме да су гу средили кад у ту улицу седи Милетов татко и онај тупча и понављач Бубисав Станков што сад дрма железницу. Што не среду нашу улицу него кад неко умре носимо га у ћебе. Не мож да дођу кола од блато!" "У праву је Јова", жално ме гледа Вуле "нема ти никад да запослиш дете кад ти је језик дугачак. И не треба да се запосли кад си такав". "Бем ти језик и куд се излићем", мислим се ја, "Ето, Вуле гласао против да се асвалтира наша улица иако и он гази блато до колена, ал му запослили унуку. Јес да га сад псују и да му прете да га више неће бирају за одборника, ал он си поса завршио. Кој мој лајем, сад има сваки дан да му плаћам ракију. Навико Вуле да, док је био у милицију да га чашћавају да ћути". Какво ћу, шта ћу, тек се сетим: "Ама људи и ја сам за то да се на ту улицу дадне Милетово име, ал ко велим да се мало сачека. Еве, још мало ће докторира. Боље да се улица зове Др Миле Илић него Мр Миле Илић. Ће мисли народ да га зезамо са оно Мр, почем га викају "Мрљча"!

Бог помаже на будале, они се сложе и ја се извадим.

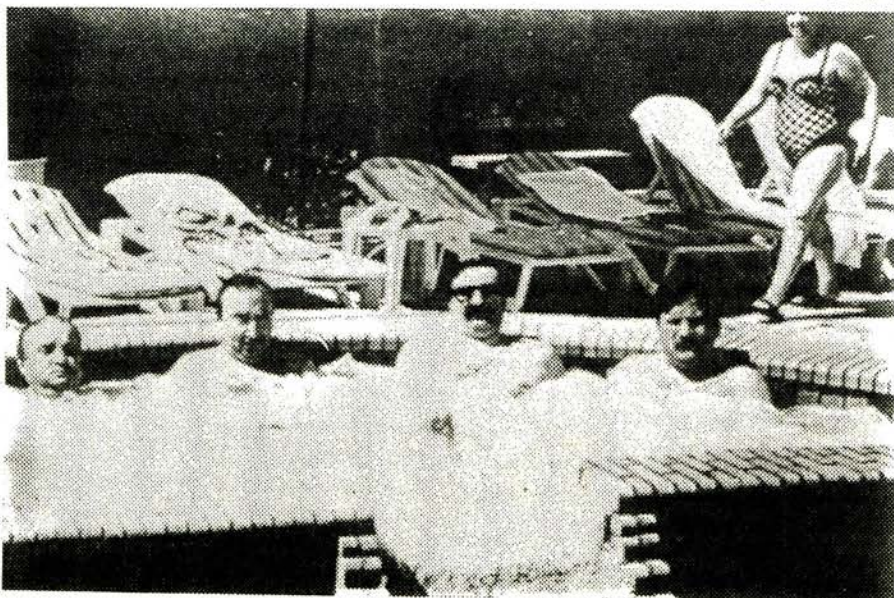
Дара направи записник, откуца га на машину и у Скупштину града Ниша оде предлог:

"На заједничкој седници руководства МК и МО СПС-а наше Месне канцеларије, једногласно је одлучено да улица К... носи име Милета Илића. Одлука ступа на снагу са даном докторирања Милета Илића у Крагујевцу".

Ето, синовче, тој ти је цела истина од то што си ме питао. А то што питујеш дал смо имали кворум кад смо одлучивали, немој мене да чачкаш. Има ли кворум онај Томић у Скупштину кад се доносе закони? Нема, па шта му фали, сигурно не можда ги донесе?!

Примедба аутора: Они који се у овој причи препознају могу да ме туже или да ми пљуну под прозор.

Драгољуб Стаменковић

Сладак живот Милета Илића

ОТВОРЕНО ПИСМО СВЕТОЗАРУ МАРОВИЋУ ПРЕДСЈЕДНИКУ СКУПШТИНЕ ЦРНЕ ГОРЕ

Тринаести је дан јануара године 1996. Не пишем Ти да би ти честитао Српску Нову годину, јер ти таква честитка од мене не припада никада.

Ти си календарско-ватиканску Нову годину прославио бурно у Милочеру.

Немој се питати одакле знам, да не размишљаш, то је објавила државна телевизија. Док сте се ти и твој шеф Момир Булатовић са породицама и интимним пријатељима веселили у друштву познатог режисера Емира Кустурице, ја сам гледао телевизију.

Рећи ћеш, добро ми је и тако било, могао сам бити на сигурнијем мјесту, сјетићеш се, гдје се на спавање иде под командом. Но, ипак сам био кући, а здравствено сам сасвим добро. Ово ти наглашавам, јер кад би ме срео то би ме питао. И остали су добро, немој се ништа бринути.

Но, ја се запричах. Простор за писање ми је ограничен на временски рок од три минута. Схватићеш!

Препао сам ти се Свето ону вече са дочека Нове године. Нешто си био блијед, а знам да си недавно имао здравствене проблеме. Помислих, нијеси влада ставио савјест на преиспитивање, а било је за то ако не демократских, онда из хуманих разлога. Мисли су ми навирале шта те све може снаћи у 1996. г. последије онаквог весеља. Да се случајно нијеси сјетио 21. децембра 1995. г. када се вршила смјена топлих јесењих и наилазак хладних зимских дана?

Не Свето, не плаши се прехладе, поцрвени нећеш, утопили се добро, бар џемпера имаш. Не онаквих као револуционарне 1989. г. која поче јануаром. Гле чуда? Нијесмо у Кини или некој другој земљи која другачију има Нову годину.

Не виђох те у џемперу на дочеку Нове године, па ми необично, ни црвеног џемпера нема, па ни жутог, необично ми, па се сјетих топло је у хотелу. Тебе топло, а народу за кога се наводно бринеш није топло. Отоплиће народу кад наиђу високе љетње жеге, али се неће моћи хладити на мору чији си ти становник.

Били сте на дочеку весели, а мисли ми навиру да срце најчешће попушта кад се човек много весели. Кида срце и кад се највеселије.

Примијетих, нечију од вас присутних, малу дјевојчицу како раздрагано на столу игра, са кога сте ви дочеклије пили рујни виски и ждерали богату храну. О брашну овом приликом нећемо.

Не знам ко је режисер забаве. Вјерујем Кустурица није. Уплашио сам се за ону дјевојчицу ако би јој пала ципела са ноге да не угази у врућу супу и опече ногу, а још горе, не дај Боже, да неко од главних глумаца свечане вечере не прогута ципелу. Увјеравам себе, нијесу они толико неопрезни. У приправности је медицинска екипа. Злу не требало хирург Краповић није ништа препустио случају. Наоштрио је нож и обезбиједио инструменте. Ако смо били у вријеме санкција без те опреме, ту је хуманитарна помоћ од оних који су народу умјесто хране послали пројектиле из авиона. Хуманитарно зар не?

Завидна ће том дочеку бити наша дјеца и унучад – наш нараштај којима остављамо будућност. Морала су те најљуће ноћи рано ићи на спавање, јер им родитељи нијесу могли обезбиједити ни јелку за Нову годину, а камо ли провод на "скромној" нози скром-

не вечери, баш у луксузном хотелу, кога немају прилике видјети, сем на разгледници, ако је случајно трафиканткиња стави у излог трафике. За цртани филм и није важно што се није гледао. Зашто га баш морају гледати за Нову годину. То ће им се задовољство пру-жити читаве године. Да их мајка није рано легла у кревет видјели би ону дјевојчицу која раздрагано иг-ра уз познату музику на столу са кога "великани" једу и пију. Питали би мајку зашто и они нијесу пошли на до-чек. Одговор би стигао мајчине сузе. Мјесец има 30. дана.

Режија Свето зар не?

Да упитасте уваженог пријатеља Кустурицу за какву се би новогоди-шњу режију оп-редијелио, сигурно не би изабрао онакву.

Није ни у филму Дом за вешање пустио онакав кадар да му се игра на столу испред њега на коме је сервирана "ЋАСА" са супом. Умјесто режије, Кустурица позва петокраку из Дејтона да засија усред мрака. Срп и чекић је оставио радницима и сељацима.

Можда му није сметала игра оне дјевојчице, ћерке онога "одозго". Није дошла пјешнице, да не упрља ципелице. Дошла је луксузним аутомобилом. Еколошка смо држава, грип је побијеђен. Зар не?

Но те не питах, или добро не виђох зашто ми приреди овако радикалан захват за Нову годину. Демократски и цивилизовано, а правно, као нигдје у свијету, за сада непознато.

Поред тебе бјеше шеф Момо стилљив и слаткорјечив, уљудан и са пуно осмјеха, али не виђох премијера Мила, као да је пропао у "ЈАМИ". За јамаре и питање је застарело.

Паметан човек. Глава га боли, привреда мора ићи на боље, трансформација друштвене својине у приватну још тече, медитеранске игре се приближавају, а радови теку убрзаним темпом. Но менаџери не мирују, они који су иза браве, други се забавице у иностранству, ни да трепну ти Триповићи. Трепавице им се укочише од силних цифара

за дугове шта треба урадити за медитеранске игре и платити орање њива и долова приватнику Гаврићу. Неће човек да чека, паре се траже, радови су стали, саобраћај за миротворачку Француску иде без застоја, саобраћајне санкције су суспендоване, паре су пошле у иностранству, може се довести у питање одржавање Медитеранских игара, Мила врпца чека, спремне су симпатичне мажоретке. Биће љутње, посао се одлаже. До када? До 2003. г., а може и до стогодишње владавине. Биће то дуга буџетска година.

Надам се да нећеш поцрвени кад ово будеш читао.

Уштини се за дебело месо. Можда ће ту поцрвенет, а образ остаје образ! Нећемо га сада тјерати да црвени.

Ти си са мора, ја са бистрог планинског извора. Бистра вода тече, а уласком у море се замути. Нећу рећи да си ти мутан, али су на мору од свега мајстори.

Чујем на Жутој греди је одрон. Саобраћај иде преко брда Топлиш. Стрекнух да је то она "опјевана" Жута греда, на којој утемељисте ДПС-ОВИГУ демократију!

УСКРО ИЗ ШТАМПЕ ИЗЛАЗИ ДРУГО ИЗДАЊЕ КЊИГЕ ЧЕМУ ВИШЕ ЈУГОСЛАВИЈА аутор: Боривој Рашио рецензент: Косија Чавошки

Из књиџе "Чему више Југославија" сазнаћеш:

- Ко је будио лажна надања а припремао стварна страдања Срба у Крајини
- Шта је Слободан Милошевић говорио, а шта чини.
- О чему су били још 1992. године обавештени патријарх Павле и Добрица Ћосић
- Како је политички васкрс Борисава Микелића довео до уништења Крајине
- Сви обрти и падови Милана Бабића
- У чему је истрајао Милан Мартић и зашто је то било касно
- Ко је пре изгубио чије поверење, Мартић Милошевићево или обрнуто
- Како су се држали српски интелектуалци у бурном времену националне историје
- Ауторов став о националном питању и његов однос према Југославији и југословенству

Отворено и бескомпромисно ауторово суочавање с најделикатнијим питањима из новије српске историје, уз именоване најважнијих актера без колиштивања допринели су да се прво издање књиџе распродо у врло кратком року.

Друго издање књиџе "Чему више Југославија" цишамћаће се у ширазу од 1000 примерака.

Књиџу можеш кућиши поузећем по наруџби на телефоне 687-942, 684-737 и шел. 628-758 по цени од 50 динара по примерку.

Издавач: "Терсит", Београд, Кнез Михаилова 17/3, тел: 628-758

Тим путем преко Топлиша, силазиш према твом Грбљу преко Ластве. Десно се јасно види мрмерни крст. Ту су сахрањени невини побједени, за руке везани, у току 1944. г., од кога? Од твојих партијских претходника Љстос кад сам свратио на тај споменик невиних жртава има више имена. Међу њима и твојих бљижњих. Не препоручујем Ти да љубиш бљижњега свог, јер може доћи на земљи нека "Јама", од својих наравно, они су и 1948. г. створили. Ако ништа, ради бирачке масе.

Ако се умориш, имају робне резерве, као Владина фирма. У њој има робе за сваку потребу па и сапуна, ако се ознојиш кад Мерима запјева, ти су сапуни најбољи од Мериме, али мирно, редом без утркивања.

Избори се приближују, навике понављају, весеље нема краја.

Дошла је послушна опозиција. Непослушној су уз вјешто скројене папире под својом измеђбаном руком припремио папире. Јуриш јуначе, одговарати нећеш од своје партије, али кад дође за то вријеме неће те спасити ни имунитет, који је погажен.

Не мислим да ћеш у хајдуке, у туристе "вани" са азилом, јер те чека мукотрпно зарађени иметак. Мрчајево поље је испарцелисано. Катастарска политика је учинила своје за тебе су парцеле обележене, али за твоје комшије то никад неће бити. Правично друже Свето. Програм је такав.

Читајући ово писмо примијетићеш да има штампарских грешака. То су намјерно

тако исписане, посебно гдје треба велико слово, а мисли се на тебе.

По оном Његошевом, колико га волим име му пишем малим словом. И даље да ти не набрајам. Паметан си ти, схватићеш све, а посебно бијес демократије у коју си се народу заклео.

Демократски си спреман одговорити. Прослиједићеш текст главном менаџеру. Он је ту слуган свих режима. Оптужница је спремна, само да се уручи оном коме је намијењена.

Поступак је у току.
А кад се вама буде судило???
Долазе нови Чауши!

Илија Дармановић

УСТАВНОМ СУДУ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

УСТАВНА ЖАЛБА

Против: Извјештаја Мандатно-имунитетске комисије Скупштине Републике Црне Горе бр. 05-2013/11. – од 18. децембра 1995. године и Одлуке Српске радикалне странке Црне Горе бр. 262-1/94. – од 26. II 1994. г. (потписане од грађанина Радована Вуччевића), те и одлука Општинских одбора о искључењу посланика СРС из странке, чије бројеве незнамо, јер их никад нијесмо видјели?

УЧЕСНИЦИ У ПОСТУПКУ:

1. Дармановић Илија из Подгорице, ул. Октобарске револуције бр. 102.-,
2. Ђировић Мирољуб из Бара, ул. Пожаревачка Ламела Б-1-IV.
3. Кустудић Милош из Херцег Новог, Јадрански пут 6б
4. Бакрач Драго из Никшића
5. Илић Љубомир с. Шуме Спуж,
6. Газдић Милинка из Пљеваља,
7. Вишњић Ахим из Бара, ул. Јована Томашевића 8
8. Лончаревић Славко из Берана

Поступајући по захтјеву тог Суда У. бр. 77/95. од 25. XII 1995. г., учесници у поступку, посланици Српске радикалне странке Црне Горе се изјашњавају како слиједи:

У вријеме доставе Уставне жалбе, 19. XII 1995. г. нијесмо имали акт који се жалбом напада-оспорава, па га нијесмо ни могли до- ставити. Наше је сазнање било из штампе да се ради о погрешној регистрацији Странке, па смо жалбу усмјерили у том правцу.

Међутим, 21. XII 1995. г. непосредно испред самог засиједања Скупштине Републике Црне Горе, на посланичким клупама смо навили Извјештај Мандатно-имунитетске комисије Скупштине РЦГ бр. 05-2013/11.- од 18. XII 1995. г. и тек тада се са садржајем извјештаја упознајемо.

Из тог Извјештаја смо утврдили да смо искључени из чланства Српске радикалне странке Црне Горе, прво се види из Одлуке бр. 262-1/94.- од 26. II 1994. г. која каже да нас је искључио Извршни одбор као другостепени орган и да је одлука коначна, да би одмах за тим постојао допис бр. 21/95.- од 28. IX 1995. г. у трећем ставу се каже да смо искључени 25. II 1995. г., док Мандатно-имунитетска комисија тврди у тач. 1. аLINEЈА 2. да су посланике искључили Општински одбори, касније пошто је Извршни одбор већ искључио у фебруару, Општински одбори су појединачно то урадили у марту, априлу и мају 1994. године.

Ова контрадикторност је довољна сама за себе да се суд увјери о лажним исправама на основу којих су радили скупштински органи – Комисија.

Сви посланици никада нијесу добили било какве одлуке о искључењу. Таквих одлука није ни било, јер поред осталих, сви смо ми били чланови Извршног одбора, који је морао рјешавати по питању искључења било којег члана.

Тражимо од Уставног суда РЦГ, да рјешавајући ову Уставну жалбу одлучи да су повријеђена слободе и права човјека и грађанина утврђена Уставом РЦГ, чл. 113. тач. 4. појединачним актима и радњама Мандатно-имунитетске комисије Скупштине РЦГ и Одлуком бр. 262-1/94.- од 26. II 1994. г. донијете од стране Извршног одбора Странке, те појединачних одлука Општинског одбора у Подгорици о искључењу Дармановић Илије и Илић Љубомира, од 21.4.1994. г., Општинског одбора у Бару о искључењу Ђировић Мирољуба од 10. V 1994. г., Општинског одбора у Херцег Нвом о искључењу Кустудић Милоша и Вишњић Ахима од 17. V 1994. г., Одлуку Општинског одбора у Никшићу о искључењу Баркач Драго од 24.3.1994. г., Одлуку Општинског одбора у Пљевљима од 10.3.1994. г. о искључењу Газдић Милинка и Одлуку Општинског одбора у Беранама о искључењу Лончаревић Славка од 15.3.1994. г. које никада нијесмо добили, па се на њихову садржину не можемо ни осврнути овом жалбом, изузев што напомињемо да уколико постоје су фалсификат Вуччевић Радована, који се представља предсједником Странке лажно, а додати је да је Бакрач Драго организационо повезан у Плујинама, а одлука о искључењу гласи на одбор у Никшићу, док Вишњић Ахима је искључио одбор у Херцег-Новом, а организационо је везан у Бару.

Ето, колико су исправне одлуке, на основу којих су посланици искључени из Скупштине, а скупштинска Мандатно-имунитетска комисија томе повјеровала, није ни покушала да посланике упозна, саслуша, прибави доказе и утврди чињенично стање, па тек онда предложи Скупштини рјешење.

Сходно изложеном, учесници у поступку **предлажу да Уставни суд одлуком утврди да су:**

а) Извјештај Мандатно-имунитетске комисије бр. 05-2013/11.- од 18. XII 1995. г. и

б) Одлука Српске радикалне странке ЦГ бр. 262-1/94.- од 26. II 1994. г. и све Одлуке Општинског одбора у Подгорици од 17.4.1994. г. о искључењу Дармановић Илије и Илић Љубомира, Одлука Општинског одбора у Бару од 10.5.1994. г. о искључењу Ђировић Мирољуба, Општинског одбора у Херцег-Новом од 17.5.1994. г. о искључењу Кустудић Милоша и Вишњић Ахима, Општинског

одбора у Никшићу од 24.3.1994. г. о искључењу Баркач Драго, Општинског одбора у Пљевљима од 10.3.1994. г. о искључењу Газдић Милинка и одл. Општинског одбора у Беранама од 15.3.1994. г. о искључењу Лончаревић Славка;

НЕЗАКОНИТИ И НЕУСТАВНИ, да су повријеђена слободе и права човјека и грађанина утврђених Уставом РЦГ чл. 113. тач. 4. у вези чл. 14, 15, 16, 17 и 24. ст. 1. и чл. 25. ст. 5.

Оспорени акт Мандатно-имунитетске комисије нр. 05-2013/11.- од 18. XII 1995. г. којим је предложено Скупштини да посланицима са изборне листе СРС ЦГ престане мандат сагласно одредби чл. 104. ст. 1. тач. 8. Закона о избору одборника и посланика прије истека мандата на који су бирани, због престанка чланства у Српској радикалној странци ЦГ са чије изборне листе су изабрани, је донијет супротно Уставу уз повреду људских права и слобода. Сем тога, није посланицима дато право нити могућност да пред Комисијом изнесу своју одбрану. Чак нијесмо знали да одржавања сједнице Комисије, на којој је присуствовало само 3 члана, чиме је непосредно учињена повреда чл. 25. ст. 5. Устава Републике Црне Горе.

Наводни функционери СРС који се лажно представљају нијесу чланови СРС, јер су искључени 31. I 1994. г. и то Вуччевић Радован и Бошковић Душан, од Општинског одбора у Бару, истог датума и Шошкић Славко од Општинског одбора у Беранама. На те одлуке се нијесу жалили па су коначне.

На Изборној листи су у Вијећу грађана Савезне Скупштине били на листи СРС "Др. Војислав Шешељ" као носилац листе, а сада они искључују посланике СРС ЦГ у Скупштини РЦГ.

Апсурд, зар не?

Одлука о искључењу посланика бр. 262-1/94. носи датум 26.2.1994. г., а касније дописом од 28.9.1995. г. се каже у ст. 3. да је одлука донијета 25.2.1995. г.

Коме се вјерује?

Из напријед цитираних дописа од 28.9.1995. г. тзв. предсједник Странке Радован Вуччевић пише Мандатно-имунитетској комисији да је код обраде одлуке донијете 25.2.1995. г. у образложењу дошло до грешке и да се обрађивач (фалсификатор) позвао на нацрт новог Статута, који је био помињан са материјалом овог предмета. Надаље се каже да повлачи одлуку од 26.9.1995. г. достављену факсом, а достављају изворну одлуку, наводно обрађену по новом Статуту. Ту нову "изворну" одлуку посланици немају, нити знају њену садржину, како је већ речено није нам одлука достављена нити дата могућност

жалбе, већ све о искључењу сазнајемо из Извјештаја Мандатско-имунитетске комисије.

Ми посланици смо оштећени, повријена су нам људска права и слободe оваквим понашањем Мандатно-имунитетске комисије, а тиме и Скупштине РЦГ као највишег законодавног тијела. Из материјала којег имамо садржински се не може утврдити која је то одлука на основу које смо из Српске радикалне странке искључени. Постоји регистрована само једна СРС чији смо посланици чланови и најуже руководство. Другог паралелног руководства нема, сем што се лажно јавља Вукчевић Радован са још 2. друга, које прихвата режим ван воље бирача и чланства странке. Никад нам нијесу достављене одлуке Општинског одбора о искључењу. Нијесу ни могле бити достављене кад су одбори у којима смо и ми чланови и организационо везани једини легални одбори, и те одборе које Вукчевић лажно приказује не постоје, већ су измишљени и на папир написани да се створи привид да постоје, да би нам се нанијела морална штета и угрозила права и слободe удруживања у политичке странке, нашта нам закон даје право и могућност.

И кад би такви одговори постојали, мора нам се доставити одлука о искључењу да се на њу жалимо, како то предвиђа чл. 10. Статута на основу кога је странке регистрована. Жалба се подноси Извршном одбору, а сви су посланици чланови извршног одбора. Таквих појава није било, а како нас може из наше странке искључити грађанин који је 31. I 1994. г. из странке искључен одлуком Општинског одбора Бар, а да се није на одлуку жалио, што и сам признаје, а тај се грађанин зове Вукчевић Радован, који је све ово замутио.

Као заинтересованим лицима нам није дата могућност да се упознамо са списима предмета Мандатно-имунитетске комисије и да се осврнемо на сваки акт појединачно, зато што нам је од 21. XII 1995. г. забрањен сваки приступ просторијама Скупштине РЦГ.

Код оваквог стања ствари, подносилац захтјева Вукчевић Радован, самозвани председник СРС ЦГ, који је себе тако промовисао, супротно општим актима Странке, иако је из странке искључен и није њен члан се мора позвати да пред судом положи рачуне и презентира исправе на које се позива и објасни састав одбора који су искључили посланике, када је одлуке (било коју) уручио искљученим посланицима да имају право жалбе или да присуствују на сједници на којој се одлучивало. Познато нам је да су сви папири фиктивни, датуми антидатирани, а такав рад представља кривично дјело.

Човјек се осуди на смрт, и има право да се жали. На атаке које доноси Радован Вукчевић, је лице ван закона, јер га Скупштина подржава, нема се право жалбе, нити се одлуке уручују лицима на које се односе. Такву самовољу легализује Мандатно-имунитетски одбор.

У конкретном случају извршена је повреда Устава РЦГ према следећем:

– у чл. 15. поднаслов "Слобода и једнакост";

Грађани су слободни и једнаки, без обзира на било какву посебност или лично својство,

Сви су пред законом једнаки.

– у чл. 16. поднаслов "Неповредивост";

Слободе и права су неповредиви.

Свако је обавезан да поштује слободe и права других.

Злоупотреба слободe и права противустванна је и кажњива.

– у чл. 17. поднаслов "Заштита";

Свако има право на једнаку заштиту својих слободe и права у законом уређеном поступку.

Поднаслов "Право жалбе";

Свакоме се јамчи право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се рјешава о његовом праву или на закону заснованом интересу.

У чл. 20. се говори да се "Јамчи достојанство и сигурност човјека".

Цитиране уставне нормe нијесу испоштоване већ су драстично погажене. Посланицима СРС у Скупштини РЦГ ова права нијесу дата, која припадају свим грађанима, већ су им ускраћена права слободe и једнакости, учињена је злоупотреба и повреде јер су изгубили посланичка права, одн. мандате на основу фалсификованих докумената која је прихватила Мандатно-имунитетска комисија, а није жељела саслушати другу страну, нити пружити могућност да се изјасни на појединачне исправе. Јединствено у свијету ће остати забележено, да посланицима СРС у Скупштини ЦГ није дозвољено да штите своја права, право на слободну ријеч, право на жалбу и друга правна средства, повријеђено је достојанство човјека и грађанина, чл. 20. Устава РЦГ.

Гдје је ту демократија, коју је прокламовала Црна Гора?

У РЦГ само једна регистрована странка је Српска радикална странка Црне Горе. Њено руководство најуже су баш искључени посланици. Легални органи су Општински одбори, чији председници заједно са посланицима чине Извршни одбор као највећи орган странке.

Око регистрације у сазнању смо да је своје мишљење дало Министарство правде. Садржина тог мишљења нам није позната и не можемо се изјаснити, али ће га суд службеним путем прибавити.

Поменути Вукчевић, Шошкић и Бошковић су искључени из Српске радикалне странке 31. I. 1994. г.

Савезна Скупштина-Мандатноимунитетски одбор је дао на знање Вијећу грађана Савезне Скупштине да је посланицима Српске радикалне странке Црне Горе, Радовану Вукчевићу, Душану Бошковићу и Славољубу Шошкићу престао мандат савезног посланика због искључења из странке.

ДОКАЗ: Акт Мандатно имунитетског одбора Савезне Скупштине – Вијеће грађана бр. 06-2-494-032. – од 2. III 1994. године.

Ето, сада нас из Странке искључују већ искључени чланови, а то је за Скупштину ЦГ као законодавно тијело исправно, и не проводе поступак да оцијене истину.

Симптоматично је што одговорни у Скупштини знају да су акта која доноси Вукчевић фалсификована, али стоје иза тога, чиме се драстично крши свој Устав, и то баш од Скупштине као највећег законодавног тијела, чиме се руше уставна права и слободe, право на организовање и удруживање у политичке странке, руше се сви они бирачи који свој глас дадоше Српској радикалној странци. Ко то може? Има ли то било гдје, сем у Црној Гори?

Посебно напомињемо да је Радован Вукчевић некада био члан СРС, који је 19. IX 1995. г. актом бр. 21/95. – дао захтев да посланицима престане мандат. Потписао се као председник странке, а по Статуту највиши орган странке је Скупштина, а Извршни одбор је тијело које ради између скупштинских засиједана. Вукчевић је неко вријеме био председник Извршног одбора, а у регистарским списима се појављује као лице које представља странку. Тако је по Статуту,

а не како се он потписује као председник странке. Искључени су одлукама Општинских одбора и нијесу се жалили, што и сами не споре, са даном 31. I 1994. г.

Поднојели су оставке на мјесто савезног посланика дана 8. II 1994. г.

Дана 27. X 1993. г. Вукчевић услед здравствених разлога подноси оставку на дужност председника Извршног одбора СРС ЦГ.

Умјесто њега за председника Извршног одбора се бира Драго Бакрач, а Вукчевић предаје Бакрачу страначку благајну, архиву и печате, преко комисије коју формира Извршни одбор, а Вукчевић се својеручно потписује као потпредседник странке.

ДОКАЗ: Увид у записник о примопредаји од 1. XI 1993. г.

Ради илустрације наводимо 2. примјера, за искључење одборника у Херцег Новом и Пљевљима. У Херцег Новом су из странке искључена 4 одборника, који су били на страни Вукчевића. Њих је Општински одбор СРС Херцег-Нови искључио из странке и о томе обавијестио СО Херцег Нови. Мандатно-имунитетска комисија и Изборна комисија СО Херцег-Нови су прихватили такво рјешење и умјесто 4 искључена одборника су у Скупштину општине пошли следећа 4 одборника са Изборне листе, чланови наше странке. Исто тако у Пљевљима је искључен један одборник, а умјесто њега је други одборник са листе наш члан. Овако неједнак приступ истом проблему је више него јасан да су посланици и чланство једина странка, а да Вукчевић нема странку, нема својих бирача, па не може ни манипулисати са нашим бирачима, који свој глас дадоше за Српску радикалну странку.

Изложене околности указују да се Радован Вукчевић незаконито служи са именом Српске радикалне странке, злоупотребавајући име Странке, јер није никакав фактор у странци, јер је сам поднио оставку, као потпредседник 3 мјесеца учествовао на конференцијама са штампу у својству потпредседника, а сада сам себе проглашава председником, што представља крив дјело лажног представљања.

Сходно изложеном предлажемо да Уставни суд по спроведеном поступку и оцјени изведених доказа покрене поступак уставности донјетих одлука, а затим, примјеном одредби чл. 56. ст. 1. тач. 5. Закона о уставном суду РЦГ донесе

ОДЛУКУ

I. УКИДА СЕ одлука Мандатно-имунитетске комисије Скупштине Републике Црне Горе бр. 05-2013/11. – од 18. децембра 1995. г. којим престаје мандат посланика прије истека времена на које су бирани због престанка чланства у Српској радикалној странци Црне Горе са чије листе су изабрани, јер су појединачним радњама повријеђена права и слободe посланицима Дармановић Илији, Ђировић Миролјубу, Кустудић Милошу, Бакрач Драгу, Илић Љубомиру, Газдић Милинку, Вишњић Аћиму и Лончаревић Славку.

II. Утврђује се да су одлуке о искључењу посланика из чланства Српске радикалне странке Црне Горе противна Уставу, Закону и Општим актима Српске радикалне странке Црне Горе, донијете од стране ненадлежних органа и лица, потписане од Радована Вукчевића који се лажно представља као председник Стране

У Подгорици,

5. I 1996. године

За учеснике у поступку пуномоћник,
Илија Дармановић, адв.

ПРОГРАМСКИ МАНИФЕСТ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ЗА ОПШТИНСКЕ И ГРАДСКЕ ИЗБОРЕ

I. ЛОКАЛНА САМОУПРАВА У ПРОГРАМУ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Центар сваке државе и сваке власти и њихова суштина је грађанин и брига за њега. Заштита коју грађанин треба да осећа у својој држави је последица и крајњи циљ сваке добре и ефикасне државе и власти у њој. Када власт и привилегије које она собом носи постану једини и крајњи циљ носиоца власти, тада је грађанину препуштено да велики број права која му по закону припадају прибавља сам и на мукотрпан начин, или пак тера грађанина да се за своје добро супротстави закону и управљачима који те законе доносе.

Да ли имамо државу и локалну самоуправу која нас штити? Да ли држава и њени органи и њени закони пружају могућност да им се обратимо, да нас заштите? Да ли нам закони ове државе и оваква локална самоуправа остављају довољно простора за личну иницијативу, да ли брину за здравље и образовање, да ли брину о нашој имовини, о нашим ближњима, о нашим свакодневним потребама?

И на крају, да ли нам ова држава и њени закони и њена локална самоуправа прописују правила и обезбеђују услове за основни циљ који грађанину свака држава мора да гарантује – слободу, заштиту и благостање?

Уместо свега изложеног, што је иначе императив и потреба сваког грађанина, и што сваки грађанин има не само право, већ и обавезу да од сваке власти и централне и локалне захтева, ми данас у овој држави имамо непрегледну масу прописа, правила, органа. Прописи се доносе свакоднев-

но, и тајно и јавно, и од надлжених и од ненадлжених органа, и по прописаном и по само њима знаном поступку. Свакодневно расте број државних органа за спровођење тих и таквих прописа, за њихову разраду, примену, контролу, за изрицање санкција, за спровођење санкција... Тиме се намерно ствара правна несигурност, намерно се грађанин доводи у позицију инфериорности, како би код грађанина преовладали страх, незнање и конфузија.

Данас грађанин троши огромну енергију и огромно време, расипа своју животну и радну енергију, у безуспешним покушајима да оствари своја права, да прибави потврду, да извади уверење, а да притом не зна ни где, ни ко, ни када, ни зашто му те потврде и уверења тражи, ни ко, ни када, ни зашто неки орган ту потврду или уверење треба да му издају.

Ова власт зна да се у анархији и безакоњу лакше влада. Оптерећен и дезоријентисан грађанин нема ни времена, а ни воље, а ни интереса да такву власт контролише, да је позива на одговорност, и да јој буде равноправан партнер.

Ситуација је иста на свим нивоима власти. Од савезног до локалног.

Општина и град су територијалне јединице у којим грађани остварују локалну самоуправу у пословима утврђеним уставом, законом и статутом општине, односно града, и то су места где грађани најчешће и најнепосредније долазе у додир са влашћу и њеним прописима. Стога сматрамо да

је организација и рад општина и градова и квалитет сарадње коју грађанин са њима остварује мерило за оцену успешности сваке власти и показатељ степена заштићености права и слобода грађана.

На питању локалне самоуправе и на питању рада органа локалне самоуправе, најбоље се види да ли је једна држава организована на модерним принципима, који грађанину гарантују сигурност, заштиту слобода и права, услове за заштиту његове имовине, његовог здравља, његове породице.

Имајући све ово у виду Српска радикална странка даје своје виђење проблема и своја решења за организацију и рад органа локалне самоуправе, која су заснована на принципима којима је исходило у нашем програму за који се странка доследно залаже, и у суштини и окосници тог програма – а то су грађани и брига за најбољи статус грађанина и његове имовине у држави.

Полазећи од принципа приватизације садашњег државног и друштвеног сектора, форсирања сада већ нараслог самониклог приватног предузетништва, јефтине и ефикасне државе, сигурности приватне својине и омогућавању сваком грађанину да оствари пуну меру својих могућности на корист себи и држави, предлагемо решења у области локалне самоуправе, која ће створити услове да грађанин има пуну иницијативу у обликовању свог живота у заједници, а и саме заједнице као целине.

II. НАЧЕЛА ОРГАНИЗОВАЊА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Како власт чинискуповлашћења, која су у знатном делу, она овлашћења, која могу да укину слободу грађанина, сматрамо, да је правно неодговорно поверавати вршење власти, а самим тим и истих овлашћења органима на различитим нивоима територијалне организације

државе. Циљ овога је да се онемогуће злоупотребе, које су наша стварност, и свакодневица сваког грађана. Непопштовање овог принципа, ствара правну несигурност, а најбољи пример за то је садашњи Закон о локалној самоуправи, и његова реализација у

пракси. Органима локалне самоуправе, општини и граду је поверено самостално доношење статута и самостално доношење других општих аката, којим ти органи самостално преузимају вршење власти и тиме сами себе додељују атрибуте власати и државе.

Као последицу напред изложеног имамо општину и град, као државу у држави, а што доводи до неједнаког положаја грађана различитих општина и градова. Доследним спровођењем овог принципа укида се апсурд, да један грађанин, на територији државе Србије има различит правни статус на различитим деловима територије.

1. Одвајање локалне самоуправе од државе

Из претходног произлази и начело потпуног одвајања органа и надлежности државе и органа локалне самоуправе, а са циљем да грађанин брже, лакше и јефтиније остварује своје локалне интересе, кроз локалну самоуправу коју сам бира, сам контролише и сам финансира.

2. Прецизно дефинисање оквира и врсте делатности локалне самоуправе

На овај начин се постиже да локална самоуправа преузме само онај круг послова који су неопходни да би грађанин могао да решава своје локалне проблеме и које грађанин може и треба да финансира. Локална самоуправа постаје јефтина и ефикасна, а држава непотребна у домену локалне самоуправе, осим са својом контролном функцијом.

3. Раздвајање подручних јединица министарства (владе) од органа локалне самоуправе

У свести нашег грађанина локална самоуправа (општина и град) су поистовештени са државом, влашћу и са свим што уз власт иде, а са разлога присуства подручних јединица мини-

старства (управе јавних прихода, инспекције, прекршajних органа...) у зградама где се налазе седишта органа локалне самоуправе.

Због тога предлажемо физичко раздвајање државних органа од органа локалне самоуправе, тако што би подручне јединице министарстава своју делатност обављали у зградама у власништву државе којих и сада има довољно, чак и превише, а не у онима у којима је седиште органа локалне самоуправе.

Овим се избегава и вршење утицаја државе на локалну самоуправу, што је до сада било правило, а што се веома лоше одражавало на остваривање интереса грађана на нивоу локалне самоуправе, а са друге стране грађани су имали погрешну представу да о појединим питањима одлучују органи локалне самоуправе, а не државни органи. Грађанин је због овога осећао страх од локалне самоуправе, а и локална самоуправа схваћена на социјалистички начин је постала легло злоупотребе, пљачке и личне промоције.

4. Самофинансирање локалне самоуправе

Локална самоуправа ће се финансирати од стране грађана који живе на територији сваке поједине општине и града, и то из локалних пореза и такси, које су до сада служиле за финансирање оних потреба које нису биле у складу са интересима грађана на локалном нивоу. Како ће органи локалне самоуправе бити непосредно бирали од стране грађана, локалним финансирањем њеног рада постиже се да локална самоуправа буде примерена локалним потребама, да буде ефика-

сна и јефтина, и да истовремено не буде превелик терет грађанима.

Насупрот томе послови које органи локалне самоуправе буду обављали сходно делегираној надлежности од стране државе, биће финансирани из државног буџета.

5. Смањење броја запослених у органима локалне самоуправе

Због данашње испреплетаности локалне самоуправе и државе, и централног тј. државног финансирања, број запослених у овим органима је премашао број запослених и у појединим министарствима.

Стога је локална самоуправа постала скупа, гломазна и неефикасна, јер се због великог броја запослених не може ефикасно организовати рад појединих органа, а што је осећао сваки грађанин кроз стално повећавање пореза.

Самофинансирањем се отвара могућност да се поједине послове чија природа одговара локалној самоуправи ангажује приватни сектор који је јефтинији, ефикаснији и флексибилнији (одржавање чистоће, књиговодствено-рачуноводствени послови, услуге правне помоћи).

Спровођењем оваквог програма Српске радикалне странке и напред изложених решења постиже се да се реше питања која оптерећују свакодневни живот грађана и која му руше веру у државу. Стога Српске радикалне странке као странка која најбоље зна проблеме грађанина јер је и сама изложена репресији комунистичког режима нуди решења проблема локалне самоуправе која су реална, остварива и модерна, и то за сва она питања која грађане највише интересују.

III. ОСНОВНЕ ФУНКЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ У ВИЗИЈИ СРПСКИХ РАДИКАЛА

1. Урбанизам

Садашњи проблем урбанизма је у намерно лоше урађеним урбанистичким плановима за територије општина и градова, који не одговарају ни урбанистичким потребама Србије, ни генералном урбанистичком плану, а ни потребама грађана, јер су прављени за потребе великих државних грађевинских предузећа и владајуће монополистичке елите ове власти.

Не поштују се тржишни услови за додељивање плацева за изградњу, тако да све локације, на територији целе Србије добијају декретом и по богателим ценама комунистички моћници и њихова родбина и пријатељи. Правило је да када се добију ти плацеви грађани који поседују своје куће на

тим локацијама бивају избачени из њих и лишени своје мукотрпно стечене имовине уз багателну надокнаду и по експресно спроведеном општинском поступку. Као последицу оваквог суровог поступања власти и непоштовања неприкосновене приватне својине имамо грађанина на улици без заштите и са "правичном надокнадом" а са друге стране остваривање екстра профита оних који су земљу као опште добро добили уз легализовану пљачку по најнижим ценама. Зато се у народу и 'одоматио израз "грађевинска мафија" који у потпуности одсликава стање у нашем урбанизму и грађевинарству. Центри одлучивања о овим незаконитим радњама су у општинама и градовима.

Српска радикална странка се залаже за доношење нових генералних и детаљних урбанистичких планова уз пуно поштовање струке и приватне својине грађана и приватне иницијативе, да би се и у овој области увео ред, на тај начин што ће се:

– прво, увести мораторијум на све до сада донете урбанистичке планове, јер су исти донети од стране некомпетентних и нестручних,

– за целу територију Србије и за територију свих општина и градова донети урбанистички планови, као и нови просторни план Србије који ће поштовати све специфичности сваке поједине општине и града,

– тим плановима би се извршила категоризација земљишта, а што би представљало основу за утврђивање минималне цене земљишта, с тим што

би се земљиште које није у приватној својини понудило на лицитацију под једнаким условима за све грађане и приватне предузетнике.

На овај начин би сваки грађанин који има потребу да гради кућу добио могућност да сразмерно новцу којим располаже дође до плаца за градњу куће и решења свог крова над главом,

– обавеза свих општина и градова и државе би била да део земљишта које је сада у државном власништву, као и земљиште које је дато на располагање општинама и градовима понуде за индивидуалну стамбену изградњу без надокнаде лицима која до сада нису решила стамбени проблем, а издвајала су у виду обавезног стамбеног доприноса у току свог радног века за стамбену изградњу

– грађевински материјал за изградњу породичних кућа би био ослобођен плаћања пореза на промет

– овим решењима грађанин више не би био принуђен да купује стан од монополских грађевинских предузећа по ненормалним ценама, без тачних рокова изградње, на нежељеним локацијама, већ би имао могућност да бира између становања у својој кући или свом стану, али сада по нижим ценама и тачним роковима изградње без безбројних анекса уговора и неизвесног дана за усељење

– инвеститори (грађани, приватни предузетници, државна предузећа) који на лицитацији добију дозволу да зидају објекте на ексклузивним локацијама које су комунално већ уређене а у државном су власништву, били би у обавези да грађанима те општине изграде или адаптирају још један објекат од интереса за грађане (обданиште, амбуланту, парк...), док би у случају добијања за изградњу земљишта које није комунално уређено били у обавези да поред станова изграде и неопходну инфраструктуру за нормалан живот

– стамбена изградња би се уз бесплатне плацеове поспешивала и повољним стамбеним кредитима са дугим роком отплате и ниском каматном стопом.

– нелегална градња која је услед тромости власти и немања слуха за потребе грађана у Србији, као и због страха социјалистичког режима од приватне својине и приватног власништва над стамбеним простором, достигла обим легалне градње, била би предмет посебне пажње, и тај проблем би решили легализацијом постојећег стања, тј. издавањем грађевинских дозвола за све објекте који испуњавају основне урбанистичке и грађевинске нормативе, без наплаћивања трошкова комуналног уређења земљишта, јер су сву комуналну инфраструктуру у тим насељима изградиле сами грађани.

2. Саобраћај

Небрига ове власти за грађанина се огледа на сваком кораку, у сваком погледу и у свакој радњи, јер му се руши достојанство, и јер се принуђава да свакодневни живот живи у условима који нису по мери човека. СРС сматра да наш грађанин има право и има обавезу да захтева да не буде третиран друкчије од грађанина у било ком делу Европе и света.

Какав положај грађанин има најбоље се види по томе како се грађанин превози.

Српска радикална странка види да грађанин није превезен на време, неретко није превезен уопште, да често бива избачен из јавног превоза, јер возила нису технички исправна, а да се грађанин који жив стигне тамо где се упутио осећа као да је добио премију на лутрији. Нису ретке ни тешке телесне повреде лица која користе јавни превоз.

У сектору саобраћаја владају анархија, хаос, неодговорност и све то услед монополског положаја која ова предузећа имају на нашем тржишту. Цене превоза су превисоке и у обрнутој сразмери са квалитетом услуга које грађанин добија. Приградски превоз и у најбољим временским условима једва да функционише, а са првим снегом у децембру престаје и да постоји. Све ово наше грађане онемогућава да нормално живе у граду и да обављају своје редовне активности.

Пошто Српска радикална странка кроз своје деловање види све ово и види бригу о грађанину предлажемо низ решења у области јавног превоза:

– треба укинути монопол који имају јавна предузећа за саобраћај, а сама та предузећа учинити економски и технолошки ефикаснијим путем њихове приватизације, која би довела до успостављања економски ефикасних предузећа, те до смањења администрације, чиме би се отворио пут за бољи третман оних који у тим предузећима непосредно пружају услуге (возачи, механичари), за обнављање возног парка, реконструкцију тролејбуских и трамвајских инсталација,

– увођење реда и чврстих правила и одговорности лица која непосредно врше превоз грађана уз строго поштовање усвојеног реда возње, те јавно објављивање сатнице полазака возила за све линије, а све то да би грађанин могао да планира своје свакодневне обавезе и да не би губио време у бесконачним чекањима која се неретко заврше тиме да се потребан превоз и не дочека,

– отварање пута приватизације и у овом сектору створиће се тржишни услови за конкуренцију између трогом, скупог и неефикасног јавног сектора и флексибилног, јефтиног и ефикасног приватног сектора, а све у корист грађанина и његове потребе да

буде превезен брзо, сигурно, удобно и јефтино,

– Српска радикална странка ће обезбедити да се путем лицитације, а на основу претходно усвојених норматива (квалитет возила, стручна оспособљеност запослених...) са тачно специфицираним врстама услуга омогући сваком приватном предузетнику да учествује у обављању јавног превоза путем изнајмљивања појединих линија, комплетног приградског саобраћаја и саобраћаја између насељених места у општинама које нису у оквиру градова,

– Српска радикална странка ће обезбедити преко ефикасних инспекцијских служби да субјекти који су путем лицитације изнајмили поједине линије превоз обављају квалитетно, ефикасно и сигурно у чистим и новим аутобусима, тролејбусима и трамвајима,

– предузећа која се буду бавила јавним превозом ће бити у првих пет година ослобођена пореза на добит, а свака инвестиција у обнављање возног парка ће бити стимулисана кроз пореске олакшице,

– цена превоза ће због постојања конкуренције и тржишних услова за обављање ове делатности бити прихватљива за грађане

– поједине категорије грађана и то пензионери, ђаци и студенти ће имати право на бенефицирану цену превоза, а војни инвалиди из задњег рата и мајке са више од двоје деце ће превоз користити бесплатно, а на терет буџета општине и града.

3. Стамбене услуге

С обзиром да је дошло до приватизације стамбеног фонда, престала је потреба за постојањем Јавног комуналног предузећа ИНФОСТАН (предузећа за пружање комуналних услуга), јер се данас постојање тог предузећа svelo на наплату услуга које су учинила друга предузећа за пружање комуналних услуга (топлате за даљинско грејање, водовод и канализација, градска чистоћа, димничаске услуге, услуге за одржавање лифтова) и на наплату надокнаде за коришћење градског грађевинског земљишта.

Српска радикална странка овим путем даје до знања грађанима да ИНФОСТАН (предузеће за пружање комуналних услуга) не врши услуге које наплаћује, и да је након откупа станова постао сувишан са гломазним административним апаратом и великим фондом пословног простора.

Укидањем овог комуналног предузећа ослободила би се финансијска средства која су заробљена и која би се могла искористити за попуњавање фондова за финансирање потреба грађана, и ослободио би се и огроман пословни простор чијом продајом би се заједно са продајом осталог послов-

ног простора (ССРН, СКЈ, ССОЈ, Синдикат...) обезбедила средства за исплату обавеза које држава има према грађанину (пензије, дечији додаци, стара девизна штедња...). Укидањем овог предузећа се такође постиже да услуге предузећа која се баве грејањем грађана, испоруком воде, и рента за коришћење грађевинског земљишта буду непосредно наплаћивани од грађана, а не преко посредника, што економно поскупују цене тих услуга коа што је то случај данас.

Такође, укидањем овог предузећа остале комуналне услуге које су грађанима као власницима и корисницима станова неопходне и то одношење смећа, дератизација, дезинфекција и дезинсекција, димничарске услуге, одржавање лифтова и зграда, би од стране грађана могле бити поверене приватним предузећима и приватним предузетницима, које би грађани изабрали на тржишту имајући у виду квалитет услуге и висину цене. Овим би се обезбедило да грађанин непосредно контролише оног кога је изабрао за вршење услуга и кога плаћа из свог џепа.

До сада, без овог решења које предлаже СРС, грађанин је био у практично робовласничком односу према предузећу за пружање комуналних услуга и држави, односно органима локалне самоуправе, јер је морао да плаћа чак и принудним путем оне услуге које није ни добијао, и на чију цену није могао да утиче.

Усвајањем предложеног решења довело би до тога да грађанин, корисник стана закључује само један уговор и плаћа само једну услугу по ценама које слободно уговори, а не да као до сада плаћа државном предузећу услугу коју не добија, јер лифтови у већини зграда и не раде, и да опет ангажују друга предузећа да пруже услугу коју су већ једанпут платили.

Приватизација, либерализација и укидање монопола довешће до пружања квалитетнијих и јефтинијих услуга које су грађанима свакодневно потребне и које спадају у надлежност органа локалне самоуправе. Ови принципи ће важити и у погледу осталих комуналних служби (димничари, одношење смећа, дератизација, дезинфекција и дезинсекција, одржавање зграда), с тим што ће се постојећа предузећа приватизовати кроз њихову продају било домаћим било страним физичким и правним лицима, која су способна да у њима организују процес рада на савременим тржишним основама.

4. Комунална инфраструктура

Постојећи систем обављања комуналних делатности у свим градовима и опшћа привредна кретања у земљи, довели су до драматичног погоршања

пословања јавних комуналних предузећа, а што се манифестује у:

– опадању обима и нивоа пружања комуналних услуга,

– губицима и неликвидности јавних комуналних предузећа, а што прети техничким и економским колапсом,

– значајном смањењу извора и прилива средстава за финансирање јавних комуналних предузећа од стране органа локалне самоуправе.

Данашња законска регулатива је комуналне делатности одредила као делатности од посебног друштвеног интереса, што значи да се оне не обављају по тржишним принципима, већ по посебним прописима државе и општине, односно града, комуналне делатности обављају јавна комунална предузећа, држава не оснива та предузећа, већ утврђује само начела њиховог статуса и пословања, а општине и градови оснивају таква предузећа, утврђују ближе услове њиховог статуса и пословања и тако утичу на њихово пословање и управљање и контролишу њихов рад.

Овакав начин регулисања комуналних делатности проузрокује да:

– органи локалне самоуправе који нису власници комуналних предузећа имају обавезу да обезбеде задовољавање комуналних потреба грађана, па самим тим и да обезбеде функционисање комуналних предузећа,

– стога су та комунална предузећа неефикасна, јер с једне стране органи локалне самоуправе имају обавезу да обезбеде обављање комуналних делатности и то преко предузећа која нису у власништву локалне самоуправе, а са друге нису ни приватна па се локална самоуправа не може ослободити на урођену тежњу таквих предузећа да буду максимално јефтина и ефикасна.

Српска радикална странка ће се залагати за решења која су се показала на светском нивоу као ефикасна и корисна за грађане тако што ће:

1. држава и локална самоуправа преузети обавезу и одговорност пружања комуналних услуга на свом подручју,

2. одвојиће се регулативна од оперативне функције, тако што предузећа која обављају комуналну делатност неће моћи да обављају и регулативну делатност, нити ће моћи да утичу на регулативну функцију органа локалне самоуправе,

3. водиће политику елиминације буџетских дефицита, а то ће довести до смањења пореског оптерећења грађана, уз директно наплаћивање комуналних услуга од грађана,

4. обавила би се приватизација комуналних предузећа, и вршило би се укључивање приватних предузећа за обављање комуналних делатности,

5. смањивала би се државна регулатива, јер би са увођењем конкуренције

већег броја предузећа, сама конкуренција преузела функцију регулације,

б. социјална политика би се водила тако што би се део трошкова, које не покрива цена комуналне услуге за одређене категорије становништва, покривао путем субвенција из јавних прихода локалних буџета.

А. Водовод и канализација

Како је у питању природни монопол у пружању ових комуналних услуга, то се побољшање квалитета и снижење цене не може постићи увођењем конкуренције, већ би се то постигло тако што би се постојећа предузећа трансформисала сходно природи услуга која обављају на четири предузећа, која би била у различитом својинском статусу, што би она предузећа код којих је то могуће изложило конкуренцији на тржишту.

Само делатност производње воде, водоснабдевања и одвођења отпадних вода би била поверена предузећу у власништву државе и локалне самоуправе, док би предузећа која се баве транспортом и механизацијом, одржавањем постројења и развојем и пројектовање била приватизована, а о томе ко ће те услуге пружити би само комунално предузеће за производњу и дистрибуцију воде и одвођења отпадних вода одлучивало имајући у виду квалитет и цену на тржишту. Овим би се омогућило да постојећа предузећа која су у приватној својини равноправно конкуришу за пружање тих услуга, а то би довело до повећања квалитета, и смањења цене.

Б. Системи за даљинско грејање

Постојећа предузећа за пружање ових услуга су у друштвеној својини, и сва су формирана као јединствена јавна предузећа, и обављају комуналну делатност, при чему су потпуно ван контроле органа локалне самоуправе на чијој територији обављају своју делатност и ван контроле корисника услуга. Због тога је и услуга скупа, некавалитетна и нередовна.

Поступак приватизације ових предузећа би се обавио тако што би се из њих издвојиле оне делатности које сада оптерећују та предузећа, и које се могу обављати од стране других субјеката који би те услуге могли пружити квалитетније и јефтиније него што сада чини јединствено предузеће. Делатности одржавања и развоја и инжењеринга би се након издвајања и приватизације понудиле на лицитацију, тако да би ове послове могли да обављају и друга предузећа која су сада у приватном власништву.

5. Амбуланте, обданишта, народне кухиње и старачки домови

Досадашњи начин рада органа локалне самоуправе није ни покушавао да нађе решења за оне проблеме који тиште сваког грађанина, и који су по својој природи такви да их најефикасније и најхуманије могу решити баш органи територијалне самоуправе јер су ти органи по својој природи окренути грађанину и његовом свакодневном животу. Српска радикална странка је, преко својих свакодневних контаката са грађанима, и преко трибина, запазила да, у свим овим областима, ситуација је таква да свакодневни живот грађана постаје сваким даном све неподношљивији. Амбуланте, обданишта, домови за старе и изнемогле, народне кухиње постоје само на телевизији и у "црним хроникама" дневних новина. Стиче се утисак да ова власт и на локалном нивоу својим решењима жели да онај над којим влада буде што пониженији, јаднији и беспомоћнији и да се за сваку своју потребу обрати држави и владајућој партији за решење својих проблема, како би му се створило уверење да без државе и владајуће партије није могућ његов живот.

Државни фондови (безнадежно празни, јер су безочно покрадени), спутана приватна иницијатива и сиромашан грађанин, су довели до стања за које се нема довољно мучних и ружних речи. Посебно за стање у амбулантама, обдаништима, домовима за старе. Нема завоја, нема газе, нема алкохола, нема хране, нема грејања, нема плата за запослене..., нема... Лакше би било набројати оно чега има.

А све је то бесплатно за владајућу елиту и за владајуће општинске и градске моћнике. За њих свега има, јер они деле станове, запошљају, издају дозволе...

А сви плаћамо доприносе државним фондовима, сви плаћамо локалне комуналне таксе, а за све нема.

Решење је: у сваком настањеном месту по једна амбуланта, обданиште, народна кухиња и дом за старе.

А. Амбуланте

– подношење биланса располагања здравственим фондом,

– стварање тржишних услова и у овим областима,

– приватизација садашњег здравственог фонда, који је гломазан, скуп, нерационалан и од кога грађани немају никакве користи, и у који месечно грађани и да не виде и да не знају издвајају у просеку по 100,00 динар,

– подстицање приватних фондова и приватних осигуравајућих друштава за здравствено осигурање,

– слободан избор места и врсте установе у којој ће се грађани лечити,

– слободно располагање уплаћеним средствима у садашње фондове здравственог осигурања што би омогућило да грађани лекарске услуге које и сада користе у приватним амбулантама и клиникама плаћају новцем који су и издвојили за те намене,

– средства из општинских и грдских буџета намењена за репрезентацију, протоколи службена путовања усмерити у подстицање отварања приватних амбуланти, тако што би она служила за кредитирање приватне лекарске праксе, уз обавезу корисника кредита да амбуланте отварају на територији општине где таквих амбуланти нема, са комплетном ординацијом за основну здравствену заштиту (лабораторија, ЕКГ...),

– лекари који би се определили за овакав начин пружања лекарске заштите били би ослобођени свих локалних такси и пореза, а пословни простор би им се обезбедио из постојећег фонда којим локална самоуправа располаже и које сада издају бесплатно својим пријатељима, рођацима, личним масерима и случајним познаницима,

– на овај начин би се обезбедило да се врати установа породичног лекара, а многи незапослени здравствени радници би нашли мотив да остану у овој земљи и ту остваре своју професионалну афирмацију.

Б. Обданишта

– обданишта су данас само државна и у њима нема места за сву децу,

– приватизација и подстицање приватног сектора да и у овом домену покаже своје предности довели би до тога да услуга буде квалитетна и да сва деца имају квалитетан смештај уз надзор школованих васпитача који сада на бироима чекају да неко оде у пензију да би започели свој радни век,

– органи локалне самоуправе би се интезивно посветили овом проблему тако што би своје буџете који нису мали усмерили на ове и овакве виталне потребе грађана са своје територије, уместо на прославе дана ослобођења општине, дана рођења највећег сина нашег народа,

– просторије садашњих месних једница би биле претворене у деџа обданишта која би се на лиценцији понудила у закуп само за ову намену,

– приходи од пореза на имовину који су уступљени општинама и градовима би у целости били усмерени на побољшање положаја установа за децу јер би били извор за локално финансирање кроз кредитне како постојећих државних тако и будућих приватних обданишта,

– све инвестиције у отварање обданишта (грађевински материјал, учила, играчке...) би били ослобођени плаћања пореза на промет.

В. Установе за смештај старих лица

– постојеће установе за смештај старих лица које су сада неравномерно распоређене на територијама јединих општина и градова би остале у функцији, али би оне биле непосредно финансиране из прихода органа локалне самоуправе и то из оних прихода које би ти органи остваривали из такси које наплаћују за своје услуге, ове установе би биле намењене искључиво лицима која су силом прилика напуштена од своје родбине и која немају довољно средстава да сама себи обезбеде нормалан живот у старости, све донације овим установама представљале би пореску олакшицу за лица која су поклон учинила,

– са друге стране органи локалне самоуправе ће сразмерно указаној потреби омогућити и отварање приватних установа за смештај старих лица која ће пословати на тржишним принципима и која ће омогућити смештај оних лицима која су довољно имућна да такав смештај плате и да за то добију и адекватну услугу,

– на овај начин ће се постићи да ове установе постану стварно установе за смештај старих лица, и да се државним установама (у којима се чека по неколико година за слободно место) сместе лица којима је такав смештај стварно неопходан, док би лица која данас немају избора, а имају средстава да услугу плате користила услуге које би плаћала, на овај начин би се и растеретили постојећи домови за старе и изнемогле, који би престали да буду установе за смештај одбачених и опљачканих.

Г. Народне кухиње

Основна обавеза органа локалне самоуправе би била да брине о онима којима живот није био наклоњен и којима овај режим и овај систем нису дали шансу да пробају да успеју у животу. Њих данас, нажалост, није мало, али их средина не жели да види, јер им не може помоћи. Има их и у градовима и на селима, има их много, али им њихово достојанство не да да то признају. Наше комшије, наши суграђани просе, умиру од последица глади, хладноће.. Први и најважнији задатак локалне самоуправе је помоћ тим лицима. Али не као до сада, са две до три народне кухиње за главни град, и са још по неком за целу земљу.

– прва ставка у буџетима ће бити финансирање народних кухиња,

– уз строгу контролу трошења средстава, да она као до сада не би завршавала у плаћању свадби оних који су и довели до оваквог стања,

– кроз хуманитарне организације би се подстицао рад у народним кухињама,

– донаторство би било подстицано кроз пореске олакшице.

6. Установе културе

Установе културе и сама културна политика, и на нивоу локалне самоуправе, је нешто на шта ова власт стално заборавља. Култура, како је ова власт схвата, је област за личну промоцију носилаца власти и њихових партијских и идеолошких другова, при том не бринући за културне вредности и културне потребе народа.

Ова власт намерно запоставља културу и помаже акције ("година културе") који су сурогат културе, знајући врло добро да се преко културе, најфикасније може утицати на свест народа.

Обзиром да је култура одређени став или усмерење појединца, нације и заједнице, да је систем циљева, односа и навика, и да је систем вредности, створен и нагомилан у току стваралачког развоја једног народа, Српска радикална странка сматра да област културе захтева брижљиву и планску заштиту и бригу од стране власти.

У овој држави никада није било правог прогама за развој и подстицање културе, који би поштовао специфичности и разноврсности које су природно обележје културе, а све то због централизације и метрополитизације културних установа и њеног строгог буџетског финансирања, уз гушење слободне иницијативе.

Зато су нам установе културе од националног интереса запуштене.

Ова и оваква културна политика је довела до концентрације свих културних установа у Београд, и то у сам његов центар, а оне који су успели да преживе ову културну похару Србије, то су успели пуким случајем и уз велика одрицања оних који се културом баве. Поставља се питање зашто Крагујевац, Ужице, Пирот, Врање, Зрењанин и остали некадашњи центри и радници талената не би имали озбиљне установе културе?

— Српска радикална странка сматра да све установе културе од општенационалног значаја, Народно позориште са драмом, балетом, опером и филхармонијом, Народни музеј... треба да имају посебну пажњу и бригу од стране државе и те установе би биле финансиране из буџета са циљем да се на овом и оваквом нивоу окупе врхунски уметници са врхунским условима за рад.

Све остале делатности би се оставиле ван непосредног утицаја државе како би се постигло да такве установе буду слободне у свом уметничком стваралаштву, и како би се финансирање тих делатности обављало непосредно од гледалаца и корисника тих програма,

— на овај начин би се постигло да се смање данашња велика издвајања која не дају никакве ефекте, али преко којих се финансирају политички пројекти политичких истомишљеника и политичких пријатеља,

— место културе у локалној самоуправи је у томе да се омогући да се они који се њоме баве и они који имају жељу и средства да је финансирају, посвете развоју позоришта, биоскопа, галерија, библиотека, културно-уметничких друштава тако што би локална самоуправа и њени органи преузели обавезу да културним посленицима омогуће просторне услове за обављање њихових делатности,

— Српска радикална странка ће се залагати за потпуно либерализацију и приватизацију у овој области, која ће изнедрити праве вредности, уз посебно стимулисање баш кроз локалну самоуправу аматерског рада на нивоу школе, с обзиром да је данашњи живот омладине препуштен вољом ове власти улици и њеним законима.

7. Екологија

Вода и земља су најскупљи и једини ресурси које народ поседује и који су од стране ове власти препуштени анархији, и експлоатацији која се обавља не водећи рачуна о здрављу ни садашњег становништва, а ни будућих генерација.

И држава и локална самоуправа су незаинтересовани за здраву животну околину, а грађани су данашњим системом локалне самоуправе спутани да личном иницијативом остваре своје право да живе у здравој животnoj околини.

Брига се своди само на бучно најављене акције, о чијим резултатима грађани нису никада обавештени, никада и нико не извештава о квалитету воде, ваздуха, о квалитету хране, афере се заташкавају, штетни уговори закључују без икаквих материјалних и кривичних последица, отровне материје се складиште и по железничким станицама без контроле и надзора...

Локална самоуправа и грађани су ти који морају да дају иницијативу да се преко државних органа врши контрола квалитета животне околине.

Насупрот данашњој локалној самоуправи која се посветила само личном богаћењу носилаца власти у општини и граду, Српска радикална странка ће се залагати за:

— омогућавање грађанима да преко своје локалне самоуправе преузму бригу о својој животnoj околини,

— на свим нивоима локалне самоуправе ће се подстицати формирање органа за контролу квалитета животне околине,

— део локалних прихода од такси које припадају локалној самоуправи би се обавезно усмерио за финансирање пројеката за санацију локалних депонија смећа које су извор заразе,

— санирање нехигијенских насеља која су узела маха, која се не могу легализовати, би био приоритет органа локалне самоуправе.

8. Пијаце

Садашњи начин организовања рада пијаца свих врста (зелене пијаце, кванташке пијаце, буљве пијаце, тезге и киосци) је такав да не одговара интересима ни лица која на њима продају робу, ни лицима која користе услуге, а ни грађанима на чијој територији се налазе те пијаце.

Разлог овоме је у схватању да организовање рада пијаца спада у комуналну делатност, а што је довело до монопола јавних-државних предузећа у овој области.

Последице су свима нама добро познате: пијаце су неравномерно распоређене на територијама градова и општина; пијаце су без основних услова за одржавање хигијене; таксе за коришћење пијаца, тезги и пијачног простора су велике и несразмерне квалитету услуге која се пружа; приходи остварени на овај начин јавна комунална предузећа ненаменски троше, јер су потпуно ван контроле локалне самоуправе, а под непосредним патронатом партије на власти; монопол који ова предузећа поседују је узрок великих злоупотреба и афера које потресају ову делатност.

Приватизација, либерализација и слободна тржишна утакмица и у овој области ће довести да наше пијаце буду понос сваке општине и сваког града, и да овај простор буде сигуран извор финансирања рада органа локалне самоуправе, а што би у крајњем довело до смањења пореског оптерећења грађана.

Решења за превазилажење садашњег хаоса који у овој области влада су:

— садашња јавна комунална предузећа у поступку трансформације превести у стандардна предузећа, која је потребно у наредној фази приватизовати, како би се учинила економски ефикасним и способним за тржишну утакмицу,

— постојеће површине намењене пијацама би локална самоуправа преко конкурса уз надокнаду уступала на коришћење свим заинтересованим субјектима,

— на овај начин би се омогућило да и постојећа и нова предузећа конкуришу за добијање права за организовање пијаца, а посао би добили најбољи, најопремљенији, најфикаснији и најјефтинији, а што би било на корист и продаваца и купаца,

— између органа локалне самоуправе и изабраног предузећа би односи били регулисани уговором, чијом садржином би били регулисани сви релевантни односи између уговорних страна,

— омогућило би се физичким и правним лицима који поседују одговарајући простор, да организују рад пијаца уз претходно испуњење одго-

варајућих техничких, санитарних и хигијенских услова,

– улога државе би била у строгој инспекцијској контроли над радом пијаца, и контроли здравствене и санитарне исправности робе која се на пијацама продаје.

9. Зелене површине

Концепт државне и друштвене својине, национализација целокупног привредног потенцијала и подржавање обављања свих делатности довели су до трагичних последица у свим областима, па и у области одржавања и обнављања зелених површина којих је сваки даном у свим насељима све мање.

У систему у коме је све ничије, и све свачије, осим оног што је у приватној својини комунистичке и социјалистичке врхушке, зелене оазе су постале идеалне површине за топли и сигурни дом наших општинских и градских моћника и њихових миљеника. Нема општине и града у Србији у којој нису безочно окупирани најлепши паркови, омиљена излетишта и амбијенталне целине.

Садашња локална самоуправа се изродила у главног упропашћивача зелених површина, а све то зарад личног уживања и личног профитирања социјалистичке и комунистичке мафије.

Ова област је намерно запостављена, па су насељена места постала бетонске спаваонице, у којим не живе они који су их пројектовали и који су одлучивали о њиховом грађењу, већ они који су били приморани. Јавна предзећа за одржавање зелених површина су се претворила у личне баштоване узурпатора зелених површина.

Решења која ми нудимо су реална, модерна, корисна и остварива, јер локална самоуправа за коју се залаже Српска радикална странка треба првенствено да брине о зеленим површинама, парковима, излетиштима и амбијаналним целинама и то на корист грађана.

Уместо фразе и парола, урадићемо следеће:

– постојеће зелене површине ћемо заштитити од њиховог даљег смањивања и упропашћавања увођењем мораторијума на њихово даље "оплеменивање" које се сада састоји од свакодневне градње разних "пословних и стамбених објеката" који су преплавивали паркове и излетишта,

– у законску регулативу би унели светске стандарде о неопходним површинама под зеленилом у сразмери са бројем становника,

– органи локалне самоуправе (општине и градови) би се обавезали да из својих буџета, а из прихода остварених издавањем простора за организовање пијаца, финансирају

одржавање постојећих и уређење нових зелених површина, паркова и излетишта,

– поверавање послова одржавања паркова и излетишта ће се вршити на основу јавног конкурса, како би се избегао монопол садашњих јавних предузећа за пружање ових услуга, која су скупа и неспособна за обављање овог посла, а са друге стране би се на овај начин омогућило увођење тржишне утакмице и у овој области што би довело до побољшања квалитета у пружању ових услуга,

– преко школа, еколошких и средњих организација би се подстицала свест грађана о неопходности чувања и унапређења зелених површина, без којих нема живота посебно у великим и урбаним срединама.

10. Кафилерије

Данашња ситуација у овој области не задовољава ни грађана који желе да без страха шетају улицама наших градова и општина, ни грађане који желе да своје кућне љубимце без страха прошетају кроз паркове. Незадовољни су и љубитељи животиња, јер се над овим недужним створењима спроводи зверска хајка. Све чешће наше улице се претварају у ловишта, без ловостаја, све чешће наши грађани долазе у опасност да погину од залуталог метка ревносног ловаца, који своје способности исказују над животињама које лутају нашим градовима и селима.

И у овој области, као и у свим другим ова накардна власт уме само да ствара проблеме, које после решава на начин који јој је најлакши, не водећи рачуна о последицама.

Локална самоуправа има своје разлоге постојања баш због оваквих проблема, који су по својој природи такви да их је најбоље решавати кроз ове институције.

Улога централне власти би се сводила на прописивање санитарних и ветеринарских услова за држање и чување животиња у градовима и насељима, и ова власт би вршила контролу спровођења ових прописа од стране локалне самоуправе и грађана.

Савремени услови живота, поготову у великим урбаним центрима намећу хитно решење овог проблема, који прети да изазове здравствену катастрофу широких размера. Подаци о броју бесних животиња се као и све остало крије, како би се умирило грађанство, које о великом броју случајева настрадалих сазнаје случајно.

Решења има, као и за све проблеме, када се они решавају на стручан начин и када их решавају озбиљни и компетентни људи.

Ми вам нудимо решења која су прихватљива свима, и која овај проблем који мучи све градове света, своди

на сталан и стручан рад како органа локалне самоуправе, тако и грађана:

– установили би се строги прописи за чување животиња у свим насељима, са тачно прописаним обавезама власника животиња, чије непоштовање би било санкционирано високим казнама,

– урбанистичким плановима би се установиле локације за изградњу кафилерија, које би морале да испуњавају строге услове за обављање ове делатности,

– уклањање напуштених животиња би се обављало на начин да се спречи угрожавање живота грађана, који су данас можда више угрожени од шинтера, него од животиња,

– органи локалне самоуправе би у сарадњи са друштвима за заштиту животиња вршили едукацију грађанства и развијали љубав према животињама, како би се спречило куповање животиња, као играчака за разоноду, које се после остављају по улицама,

– како би се побољшао рад ових служби, органи локалне самоуправе би из такси које би наплаћивали за држање животиња, подстицали рад установа за уклањање животиња.

11. Одржавање локалних путева и паркирање

Одржавање и изградња локалних путева и простора за паркирање је и до сада била у надлежности органа локалне самоуправе (општине и града); а свима нама је познато каквим путевима се возимо и какви су услови за паркирање.

Накардно извршено разграничење надлежности између државе и њених органа и органа локалне самоуправе када је ова област у питању и непримерено организовање начина пружања услуга, заједно са задржавањем друштвене својине и јавних комуналних предузећа довели су до тога да локални путеви не постоје, да сваког од нас хвата паника када у граду треба да паркирамо возило.

Многи су осетили на својим аутомобилима последице кратера на нашим улицама, и немогућности да се било каква штета надокнади. Сви смо сведоци да се проблем недостатка простора за паркирање решава само репресивним методама (а што је и карактеристично за ову власт), тако што се непрописно паркирани аутомобили односе већ свима добро познатим "пауком".

Решења која данашња власт и локална самоуправа нуде су непримерена времену и условима у којима грађани живе. Трома и неефикасна, технолошки запустела јавна предузећа за пружање ових услуга, слугана приватна иницијатива, непостојање јасних прописа, и скоро никаква контрола инспекцијских органа су основ-

не препреке за успостављање ефикасног система одржавања локалних путева и паркиралишта.

Повећање саобраћаја, и општи технолошки напредак треба да омогуће сваком грађанину комфоран живот у граду уз коришћење аутомобила, али све то тражи савремена и флексибилна решења која ова власт не може и неће да спроведе.

Основне поставке програма Српске радикалне странке су лек и за решење ових проблема.

А. Локални путеви

– постојећа јавна комунална предузећа за одржавање улица и локалних путева и одржавање саобраћајне сигнализације су се показала као неспособна да одговоре задацима који су пред њих постављени, јер су била у монополском положају, строго финансирана из буџета и тиме незаинтересована за економски ефикасно обављање своје делатности, а што је све доводило до сталних повећања такси за кориснике моторних возила, и локалних буџета за покривање стално растућих расхода,

– стога је неопходно ова предузећа ставити у услове тржишне утакмице, а локалној самоуправи поред права да одржава локалне путеве, то ставити за обавезу, за чије извршење би одговарали и грађанима са своје територије, и непосредно држави преко сталног инспекцијског надзора,

– самоникли приватни сектор, који је економски рационалнији и тиме ефикаснији, а који је данас уклоњен са привредне сцене, је кључ решења овог проблема,

– основно право, а и интерес грађана са територије општине и града је да имају асфалтиране улице и да се оне одржавају, као и да имају уређену сигнализацију, као што је интерес тих истих грађана да ову услугу плате што јефтиније,

– овај циљ се постиже тако што се ови послови, као и у развијеном свету, преко конкурса уступају најбољем и најјефтинијем понуђачу, тако да органи локалне самоуправе, а самим тим и грађани имају увида у то ко, како и по којој цени, те послове обавља, а у случају да се ти послови лоше обављају, постоји могућност, које сада нема, да се изабере друго предузеће,

– овај начин обављања ових комуналних делатности ће довести до нормалног функционисања саобраћаја и на локалним путевима.

Б. Паркирање

Осим већ свима добро познате афере из главног града "Паркинг плус", која је уместо да доведе до коначног решења проблема паркирања у главном граду, довела до тога да се овај пројекат искористи за илегално пребацивање новца штедиша Дафимент банке у иностранство, те до судског спора који ће главни град, односно његове грађане довести до просјачког штапа, ова власт, и ова и оваква локална самоуправа, нису грађанима ни у главном граду, ни у осталим градским центрима понудили решења за овај проблем који је и у далеко већим и саобраћајно оптерећенијим европским градовима успешно решен.

Ова област је у читавом свету схваћена као начин за попуну буџета локалне самоуправе, и као извор за финансирање оних делатности локалне самоуправе које се не могу непосредно тржишно финансирати.

Давањем концесије за обављање ове делатности постиже се:

– да локална самоуправа престане да буде та која ће из својих средстава финансирати отварања нових паркиралишта и јавних гаража, а што ће довести до смањења укупних трошкова локалне самоуправе који у овој делатности нису мали,

– да се за сваки град и свако насељено место пре уступања концесије уради стручни елаборат, који ће поштовати специфичности сваке средине,

– да се у овој делатности ангажује страни капитал и страна искуства, а домаћа радна снага и домаћи грађевински капацитети,

– да локална самоуправа, као и у читавом свету, кроз услове за давање концесије пропише цене, начин обављања ове услуге, обавезе предузећа за изградњу паркиралишта и јавних гаража, на који начин се штити корисник услуге од могућих злоупотреба, док се трошкови за обављање ове делатности, који нису мали, пребацују директно на самог корисника услуге, јер он услугу плаћа, па се избегава као до сада да се трошкови јавних паркиралишта и гаража кроз јавна предузећа и буџет пребацују на све грађане,

– да коришћење аутомобила престане да буде ноћна мора.

12. Верске установе

Из односа Српске радикалне странке према српском националном питању и ставу странке према Српској православној цркви као једном од темеља опстан-

ка нашег народа произилази и однос према цркви и црквеним установама.

Ова власт врши систематско и планско разбијање духовног и религијског живота српског народа, перфидним онемогућавањем грађана да врше верске обреде, тако што се цркве и верски објекти не граде тамо где је највећа концентрација верника у великим градским средиштима. Добијање урбанистичких и других дозвола је скопчано са великим трошковима, уколико се и успе добити нека локација за изградњу цркве. Постојеће цркве и манастири су наводно под заштитом државе, која би их најрадије прогласила споменицима прошлости. Систематске бригае о њима нема.

Опште сиромаштво у које је овај народ доведен намерном пљачком режима, и поновна борба против приватног сектора, неприметно остављају последица и у овој области. Нема више ктитора, нема више добротвора.

Црква се спречава и у њеној мисији помоћи унесрећенима и униженима. Зато цвета астрологија, врачање, скидање црне магије, а секте се множе таквом брзином да их више нико и не може набројати.

Одговоран и богат грађанин, и одговорна локална самоуправа имају могућности да помогну тамо где данашња држава неће.

Локална самоуправа коју ће успоставити Српска радикална странка ће се озбиљно посветити овом проблему, тако што ће:

– у сваком насељеном месту у коме сада нема цркве бесплатно Српској православној цркви доделити локацију за изградњу храма. У случају потребе на сличан начин ће се поступати и у односу према другим верским заједницама,

– из буџета локалне самоуправе ће се финансирати комплетна инфраструктура,

– поступак добијања свих неопходних дозвола и решења ће бити ослобођен свих локалних такси,

– сви верски објекти који су у поступку национализације прешли у власништво општина и градова ће бити враћени,

– слободан простор који сада стоји празан и нема совју намену, а којег по нашем сазнању има много, служио би за организовање верске наставе за коју сада влада велико интересовање, али исту Српска православна црква не може да обавља првенствено због недостатка простора.

Овај програмски манифест представља полазну основу за израду појединачних предизборних програма општинских одбора Српске радикалне странке.

Централна отаџбинска управа
Српске радикалне странке

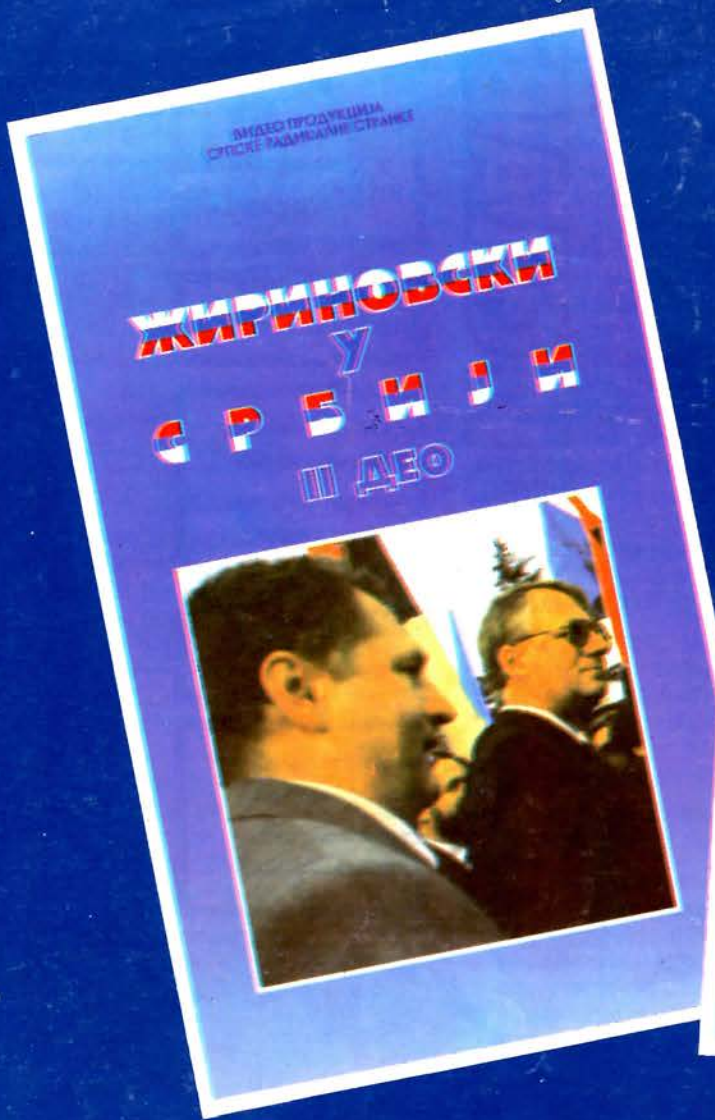

НОВИ КОНЦЕПТ

**ДР ВОЈИСЛАВ
ШЕШЕЉ**

Видео касете из првог кола најновије продукције Српске радикалне странке можете купити у седишту Странке у Београду, Француска 31, и у свим општинским и окружним одборима у унутрашњости.

Цена је 20 динара по комаду.